

57
ΜΑΡΙ ΝΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ 1963

34

Μαρίνος

Μαρίνος

ΠΑΡΙΝΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗΣ

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

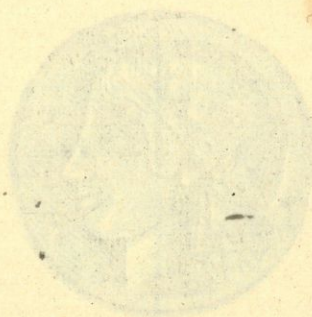
42268

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1963

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ
Α ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

γρίνος.

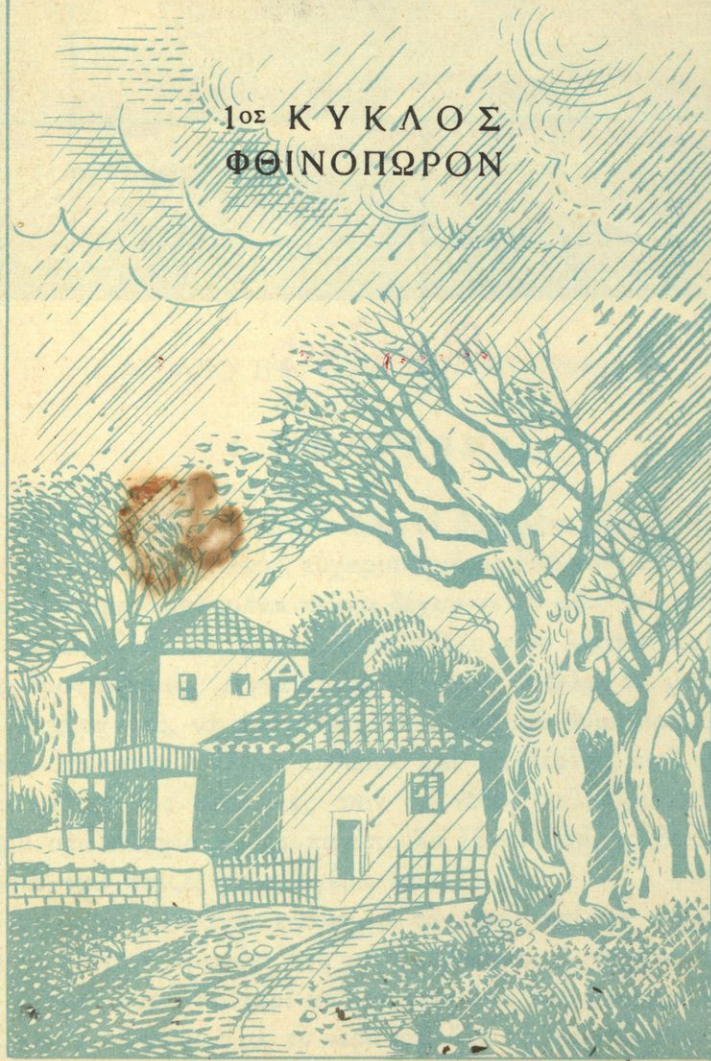
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

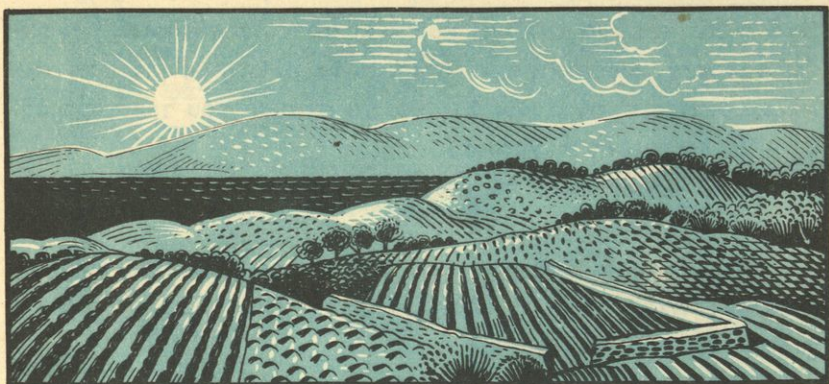
Εμμανουήλ, γ. μαρίνος

1ος ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Μαρῖνος.

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὥσάν βασιλεὺς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἀγνάντια ἢ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδερίνες καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τίς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κυρ- Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρή καὶ τὸ ντορῆ καὶ μὲ τ' ἄλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειζόμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιά σημάδια τῶν αὐλακιῶν μέσ' στὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

βγάξει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ὡσάν κάποιο γνώριμο νὰ βλέπη ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εὐλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἀλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβρα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἶντε, ψαρή μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

'Αρχίζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα τὸ μέτωπο τοῦ κυρ-Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὡσάν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμί των.

'Αγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ὅλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνη παράξενα στὰ μάτια μου. "Όλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστὰ του. Μικρὴ ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, ποὺ περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτῃδες, ποὺ βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

'Ο ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωινὸς ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ του στῆθος καὶ χαϊδεύει τὸ κορμί του, κορμὶ σφιγκτὸ ὡσάν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαροῦνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὅλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του.

— "Αἶντε, ψαρή μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντιο πεῦκο.
Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσκιό του θὰ ξεϊ-
δρώσῃ, θὰ φάγῃ καὶ θὰ γείρῃ. Θὰ ἔχῃ γιὰ προσκέφαλο τὰ
μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλῃ μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ
μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

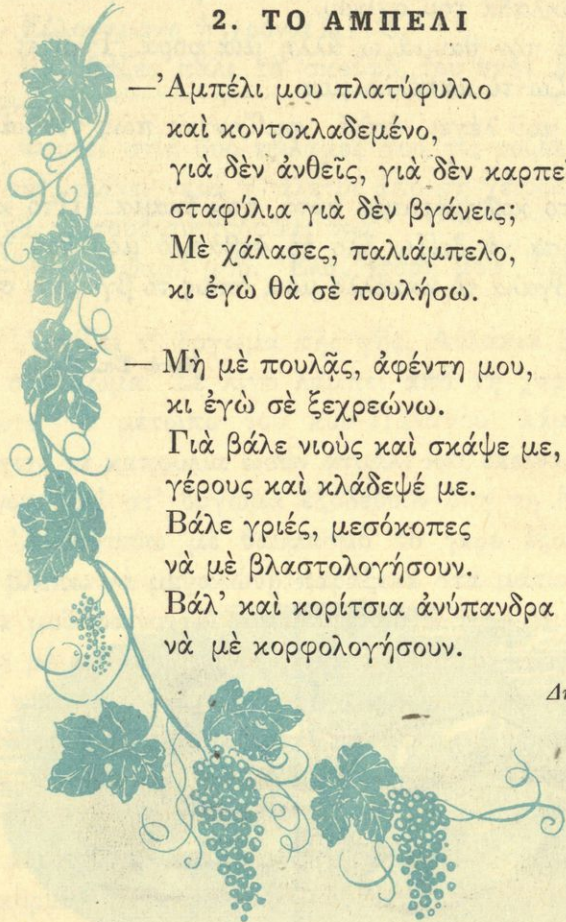
— Γεῖά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλη-
μερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, ποὺ ἔκαμα. Ἦτο κάτι
ἄνωτερο· ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμὸ μου στὸ γέρο
ἐξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν
ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μελέων

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ χάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω.

— Μὴ μὲ πουλᾷς, ἀφέντη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιούς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικὸ

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὀπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρασιὰ βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιὰ κλαδιὰ των ὡσὰν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια ἐκαθάρισαν τὴ γῇ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μετὰ τὰ πρωτοβρόχια ἐμπῆκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἀνοιξι τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριο, τὸν Ἀιδὴμητρίτη, ὅπως τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα-Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς τρεῖς Ἱεράρχας. Καὶ ὁ παπα-Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως, ὥσάν νά τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὥρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ νησιωτοποῦλες παίρνουν στοὺς ὤμους των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλές μαζί στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀιδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγούδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνες του μὲ τὶς ἐργάτριές του μαζεύει ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἐλιές, ποὺ ἔπεσαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καῖκι τοῦ καπετάν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιά μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἴδια ὥρα ἡ κυρὰ - Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπ' ἐξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, ποὺ ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριάς.

— ᾤΑ! κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἐργάτριες στὸ μάζεμμα μὲ φωνὴ ζωερὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— ᾤΑ! κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὥσάν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιά-μιά μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Ἀπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά στὰ ζῳά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, ποὺ ἐσκόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

—Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά, ποὺ ἐσκόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ξαναλέγει:

—Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

“Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. Ὅταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσῇξῃ πάλι νέος βοριάς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὁμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθετα ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὥσάν κλῶσσα.

Σχίζες ἀπὸ δαδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. Καθισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοπούλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια τῆς ἴσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ γέρο - Δῆμος ἄλλῃ ἐργασίᾳ ἐτοίμασε γιὰ τὶς ἐργατρίες του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα και χρειάζονται γι' αυτό πολλά νυκτέρια. Βιάζεται να έτοιμάση γρήγορα τόν καρπό για τούς μύλους, που έχει στοῦ Ἀγᾶ τὸ ρέμα, να μὴν κάθωνται τώρα με τὰ πολλά νερά. Καὶ ἡ κυρά Δήμαйна έτοιμάζει να προσφέρη σὲ ὅλους ἀπὸ τὸ ὠραῖο πετιμέζι, που ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καὶ με τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια καὶ παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἓνα-ἓνα με δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὥσάν κόκκοι κεχριμπαριοῦ με ἓνα μονάχα λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία με τούς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυχτα, ὥσπου νὰ λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καὶ πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ἱστορίες καὶ τὰ παραμῦθια τοῦ γέρο - Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα καὶ κάμνουν τὰ κορίτσια νὰ γελοῦν με τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξύ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριάς καὶ ἔρριξε κατὰ γῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καὶ πάλιν οἱ ἐργάτριες με τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν, στοὺς ἐλαιῶνες νὰ συνάξουν τὸν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάσῃ, σειρὰ ὁλόκληρη ἀπὸ ζῶα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο - Δήμου τὰ μουλάρια, που κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῶα ἀγκομαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ νὰ πέσουν, ἐκεῖ νὰ σταθοῦν, ὥσάν μεθυσμένα. Καταῖδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἡχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμὸ των καὶ πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιάτῶν, που βιάζονται νὰ φθάσουν στὸ χωριό, νὰ κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριάς με ἀνεμοβρόχια.

4. Η ΕΛΙΑ

Εἶμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἢ πιὸ ἀπ' ὅλες χαϊδευτή·
χρόνια ἢ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.
"Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

"Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὥς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι' εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη!

Φρίκη, έρημιά, νερό, σκοτάδι
 τή γῇ τή 'θάψαν μιὰ φορά.
 Έμέ ζωῆς φέρει σημάδι
 στὸ Νῶε ἡ περιστερὰ.
 "Ολης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
 τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Έδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀποκάτου
 ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῇ·
 κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκειὰ λαλιά του
 λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῇ.
 Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
 ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῇ.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Καὶ φῶς πρῶτατο χαρίζω
 ἐγὼ στὴν ἄγρια τὴ νυκτιά.
 Τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
 σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
 Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
 θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
 Εἶμαι ἡ ἐλιά ἡ τιμημένη!

Ποιητικὴ 'Ανθολογία, Α'

Κωστῆς Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιὸς τὶς ἀρνιέται, ποιὸς λέγει « ὅχι ; »
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ "Αἰ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάριο μάλαμα,
ποὺ τό 'κοψαν κωνσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

! Ὁ πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
 γυμνὸς καὶ ξέφυλλος, ἀνδρειεύει,
 τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
 καὶ μὲ τ' ἀερικὰ παλεύει.

Τ' ὥριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
 τὰ πράσινα κλαδιὰ 'ματώνει.
 Χρυσὴ ἡ σταρήθρα στὰ μεσούρανα
 χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

! Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
 πρῶιμα πρασινοφυλλιάζουν
 καὶ τὴν 'σοδεῖα ἀπ' τὴν ἀποθήκῃς τους
 βρεγμένη τὰ μυρμήγκια 'λιάζουν!

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
 ποὺ τό 'χουν πύργο καὶ παλάτι,
 φωνάζουν οἱ σπουργῖτες, τρώγονται,
 ποιὸς νὰ ῥῃ πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.!

« Φευγάτα χελιδόνια »

Γεώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1. — Βοήθησέ με, Χαρούλα, νά πετάζω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νῆκος στὴν ἀδελφοῦλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νά τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

Ὁ ἀετὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἄφησε νά πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νῆκος δὲν ἐπρόλαβε νά τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— Ἀδέξια ποὺ εἶσαι, καχημένη! εἶπε ὁ Νῆκος.

— Σ' αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, ποὺ δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετό.

— Προσπαθῆστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεϊὸς των, ποὺ ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν.

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετό καὶ τὸν ἐκράτησε

ύψηλά. Τῇ φορὰ ὅμως αὐτὴ ὁ Νῆκος ἐβιάσθηκε παρὰ πολύ. Ἔτρεξε τόσο ἐξαφνικά, πού ἐτράβηξε τὸν ἀετὸ ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε φαρδὺς πλατὺς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα. .

— Καὶ τώρα ποιὸς πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεὸς των.

| Αὐτὴ τῇ φορὰ καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἄλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, πού ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάι, ἄρπαξε τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω. |

— Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νῆκος. Τὸν ἔρριξες λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τῇ μεριά.

— Μά, Νῆκο, ἤμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εὐθεΐαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. |

* 3 | Ὁ θεὸς των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸ κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρά καὶ τοὺς εἶπε: |

— Ἐλᾶτε, παιδιά. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὕρωμε ἓνα μέρος πιὸ ἀνοιχτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιά σ' ἓνα ὁμαλὸ τόπο, πού ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τῇ χλόῃ.

| Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ, πού ἔκαμεν ὁ Νῆκος νὰ τρέξῃ. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλά, ὥσάν μπαλόνι καὶ ἐπετοῦσε μιὰ χαρά. Μὰ ὁ Νῆκος χαρούμενος, πού ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμῇ, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετὸ. | Ὁ σπάγγος ὅμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ χλόῃ.

4. "Αχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. "Ας εἶναι ὅμως, προσπάθησε πάλι.

— "Οχι, δὲν θὰ προσπαθήσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετὸς αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἓναν ἀετό, πού δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

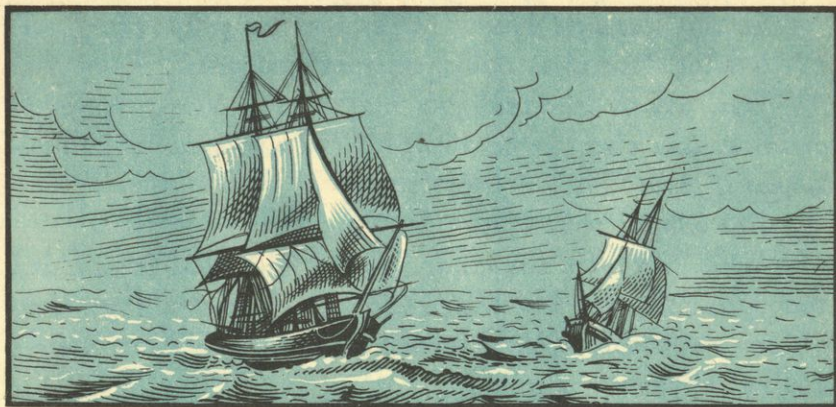
— Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου, ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους, πού ἐκάναμε; Τόσο εὐκολα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ελα, τύλιξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι.

5| Αὐτὴ τῇ φορὰ ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ὡσὰν πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφιγκτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ολο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, πού ἐφαινόταν τώρα ὡσὰν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ πού πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, πού τραβᾷ τὸ χαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηνα ὅλο. Θὰ ἐπήγαινε στὰ σύννεφα!

! Αφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγη σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο! καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἐπετοῦσε τὴν ὥρα.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι. | *

7. | ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

| Έταξίδευα, έδω και κάμποσα χρόνια, από την Κρήτη για τον Πειραιά με την «Ευαγγελίστρια», ένα ωραίο τρικάταρτο καράβι. |

Η θάλασσα ήτο ήσυχη, ο καιρός ευνοϊκός και ή «Ευαγγελίστρια» έσχιζε τα νερά με τη γρηγοράδα, που δίδουν τα παννιά, όταν τα φουσκώνει ο άνεμος.

| Έπλησιάζαμε στον Κάβο-Μαλέα, όταν τα σύννεφα έσηκώθηκαν από το νοτιά. Σε λίγο έσκοτείνιασεν ο ούρανός και άστραπές έσχιζαν τα μαύρα σύννεφα. Οί ναύτες όλοι έτρεξαν στα κατάρτια και στα ξάρτια. Έμαζεύθηκαν τα παννιά, αλλά ή θάλασσα ήτο άγριεμένη. Τα κύματα πότε άνοιγαν, ώσάν νά ήθελαν νά ρουφήξουν την «Ευαγγελίστρια», πότε την έσήκωναν ύψηλά - ύψηλά και την έτίναζαν, ώσάν καρυδόφλουδο. Και ο άνεμος έσφύριζε άγρια στα σχοινιά και στα κατάρτια. Τόση ήτο ή όρμή του, που σ' ένα δυνατό τράνταγμα του καραβιού ή σταύρωσι στο μεσαίο κατάρτι έλύθηκε και ήτο άνάγκη άμέσως νά δεθή. Άλλιώς ή «Ευαγγελίστρια» έκινδύνευε νά άναποδογυρισθή.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρεψε κανέναν ἀπὸ τοὺς ναυτὲς του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μοῦτσο τοῦ καραβιοῦ, ἓνα παιδὶ ὀρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, πού ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε:

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὥσάν νὰ ἤθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῇ κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπῖνά του.

Δεν ἐπέρασαν δυὸ λεπτά καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατὰ-στρωμα ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

* Ὁ ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλη.* Ὁ Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὡς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὥσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σάν εἶδα τὸ παιδὶ ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πὼς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὥσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο: *

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδὶ νὰ ἀνεβῇ ἐκεῖ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναυτὲς σου;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γ' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πὼς ἐσκαρφάλωσε ὥσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδесе τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γύρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ

τὴν ἔδωσε, ἐγλίστρησε μὲ μιᾶς καὶ εὗρέθηκε γελαστός κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιά, ποῦ ἐφάνε-
ρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρμπα Σταμάτης, ὁ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲ κα-
μάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλή ὥρα. Ἡ «Εὐαγγελίστρια»
ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲ τὰ κύματα. Ἔδωκεν ὅμως ὁ Θεὸς
καὶ ἔπεσεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνεψεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλη-
σίασα τὸν Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατὰφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβη-
κες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

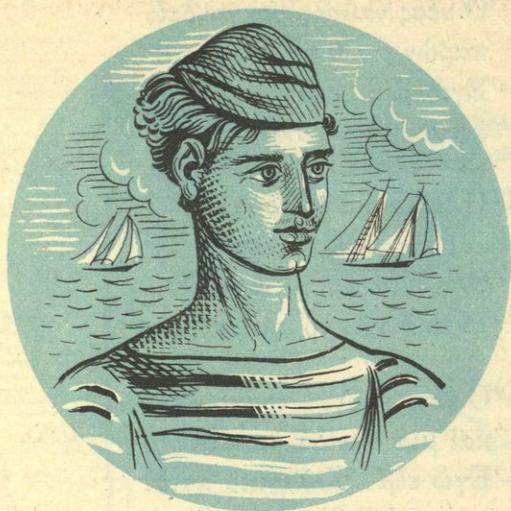
— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν
καμπινά σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ
εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, ποῦ μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν
ἐξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχή μοῦ
ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτο-
γραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πῶς μοῦ ἔλεγε:

— Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προσταίνει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ
σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.*

Διασκευή ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

*Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κύμα φοβερίζουν.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ παννὶ του σιάζει:
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει.

‘Αγέρας πέφτει στὰ παννιά,
τὰ σχίζει καὶ τ’ ἀρπάζει
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει. *

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρῶν ὅπου προστάζουν:
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

* Ἡ θάλασσα λυσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾷ,
τὸ σπᾶ καὶ τὸ σκορπίζει.*

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει:
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ’ ἄλλο τότε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ’ αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει: —
—‘Εγὼ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει! *

Ποιητικὴ Ἀνθολογία Α΄

Γεώργιος Βιζυηνός

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9 * Η ΣΗΜΑΙΑ

* Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω
μέ λαχτάρα σταματῶ
καὶ 'περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σέ χαιρετῶ.*

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχή
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχή.

Ὅταν ξάφνου σέ χαϊδεύη
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, πού σαλεύει,
μέ χιονόλευκον ἀφρό.*

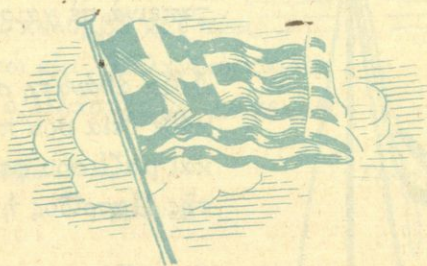
*Κι ὁ Σταυρός, πού λαμπυρίζει
 στὴν ὕψηλὴ σου κορυφή,
 εἶν' ὁ φάρος πού φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφὴ*

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
 καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ·
 σὰν ἀγία σὲ λατρεύω.
 σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
 μιὰ χαρούμενη φωνή:
 — Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
 ὦ Σημαία γαλανή*

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

- Φλώρια, καρδερίνες, φλώριαααα!
- Πόσο τις δίνεις, βρέ παιδί, τις καρδερίνες;
- Τρεῖς δραχμές, μπάριμπα. Τρεῖς δραχμές καὶ μ' ἐγγύησι. Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἐξυπνᾷ τὸ πρωί.
- Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;
- "Αν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη...
- Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ μου μία.

Ὁ μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιος πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, πού ἐπλημμύριζαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἓνα δίδραχμο στὸ παιδί καὶ ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἐχάιδεψε πονετικά καὶ τὴν ἐκοίταξε καλὰ καλὰ, φέρνοντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι τῆς μπροστὰ στὰ μάτια του, ὥσάν νὰ ἤθελε νὰ τῆς εἰπῇ κάποιο γλυκὸ λόγο. Ὑστερα, τινάζοντάς τὴν ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντάς τάχα πὼς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

- Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο! τὸ εἶδες ἐκεῖ!

¶ Από μέσα του όμως έφαινόταν καταχαρούμενος ό παρά-
 ξενος εκείνος άνθρωπος. Θα ήμπορούσε νά όρκισθῇ κανείς,
 πώς αυτό, πού έγινε, δέν ήτο καθόλου τυχαίο. ¶ Ο ξένος, χω-
 ρίς άλλο, είχε αγοράσει τό πουλί, για νά τοῦ χαρίσῃ τήν
 έλευθερία του. "Αν προσπαθοῦσε νά κρύψῃ τό σκοπό του,
 τό έκαμνε ίσως από ευγένεια. ¶ Καί θα ήμπορούσε νά όρκι-
 σθῇ κανείς ακόμη, πώς έτσι ήτο τό πρᾶγμα, ἄν τόν έβλεπε
 μέ τί λαχτάρα ακολουθοῦσε τό φτερούγισμα τῆς καρδερίνας
 στόν έλεύθερο αέρα. Ένα φτερούγισμα τρελό, μέ μουνδια-
 σμένα φτερά, πού τήν έφερε στό κατάρτι ενός καϊκιου, σα-
 στισμένη ακόμη από τήν έξαφνική χαρά της.

— Βρέ, τό αφιλότιμο τό πετούμενο, πώς μου εξέφυγε!

¶ Από μέσα του όμως έλεγε χωρίς άλλο ό γεροντάκος:

— Κάνε τῇ δουλειά σου, πουλάκι μου, καί μή σέ μέλη.

Δυό μορτάκια, πού έκαμναν τό βαρκάρη εκεί δίπλα,
 επήδησαν άμέσως μέσα στό καϊκι:

— Νά το, νά το, επάνω στό παννί ακούμπησε, εῖπε τό ένα.

— Πέτα τό σακκάκι σου, νά τό ρίξῃς κάτω. Δέν βλέπεις,
 πώς εῖναι μουνδιασμένο; άπήντησε τό άλλο.

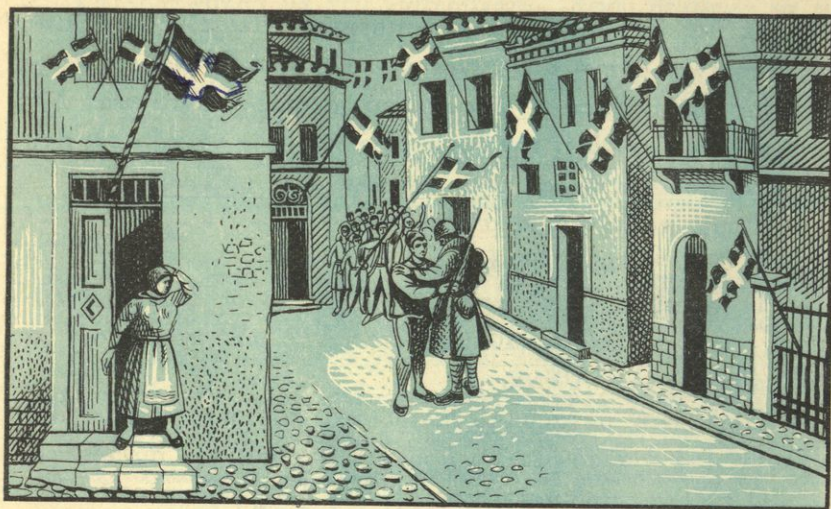
¶ Ο έλευθερωτής δέν ήμπόρεσε νά κρυφθῇ πιά. "Ωρμη-
 σεν άγριος στήν άκρη τοῦ μώλου καί έφώναξε, κουνώντας
 τό μπαστούνι κατὰ τό καϊκι. ✓

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εῖναι τό πουλί; Έγώ τό
 άγόρασα, εγώ ήθέλησα καί τό άφησα. Όρίστε μας! Κάτω
 γρήγορα, γιατί θα σᾶς σπάσω τά παγίδια σας. ✓

Καί μόνον όταν είδε τό πουλί νά τινάζῃ τίς φτερουγί-
 τσες του καί νά σχίζῃ χαρούμενο τόν αέρα, μονάχα τότε επῆ-
 ρε τό δρόμο του, μουντουρίζοντας:

— Μά βέβαια, μέσα στήν έλευθερία έγεννήθηκαν· ποῦ νά
 ήξεύρουν τί θα εῖπῃ σκλαβιά!... ✓

Παῦλος Νιγβάνας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγῖτες, ἐμπῆκε πρῶτο στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυρόκαστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότη Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως.

*Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν γιὰ τὴ δοξολογία, εἶδαμε τὴν πόλι πού ἐπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἑλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σημαιοστολισθῇ ἑορτάσιμα ἡ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; Οἱ βορειοηπειρώτισσες τίς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ των γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.✕

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στ' Ἀργυρόκαστρο! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, πού λέγει ὁ λόγος: καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιά ὅλων τῶν εἰδῶν.

✕Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τίς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριά σ' ἓνα - δυὸ ποτηράκια κρασί.✚

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἓναν ὁδηγὸ αὐτοκινήτου ἓνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ ἐκάθισα σ' ἓνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανὴ τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἓνας εὐζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε:

— Τί λιὲν τὰ νέα, συνάδελφε;

— Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. Ἐμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατί τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. Ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στὴν Ἀθήνα.

Ἦρθε στὸ μεταξύ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἓνα-γιά τὸν ἑαυτό μου καὶ ἓνα γιά τὸν συνάδελφο.

Ὁ εὐζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό:

— Γιατί, συνάδελφε, θέλ'ς νὰ μὲ κεράσης; Ἐχεις περισσότερους παρᾶδες τοῦ λόγου σου;

— Ὅχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. Ἐπῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Ἐ, τότε ἄς πιοῦμε ἓνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρετήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ὥσάν αὐγό. Τὸ αὐτὸ ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ ξηραμένα αἷματα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αἱματωμένα καὶ τὸ ἀριστερὸ τοῦ πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο μὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.*

* Εἶσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες;

* Ὁ εὐζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἐκοίταξε μὲ βλέμμα γεμᾶτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἶπε:

— Βαλτὸς εἶσαι καὶ σύ, ρὲ συνάδελφε, νὰ μὲ πικράνης; Τί εἶδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία;... Μπας καὶ εἶσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ;

! Προσπάθησα νὰ τὸν καθησυχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νὰ μὲ κεράσῃ κι αὐτὸς ἓνα κρασί, καὶ τοῦ εἶπα:

— Κάτι ὅμως, μὲ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθες. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νὰ μοῦ εἰπῇς;

* Ἐτσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας στὴν ὑγεία τοῦ δοξα-
σμένου στρατοῦ μας καὶ ὁ εὐζωνος μοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστο-
ρία του: *

* « Ἀνῆκω στὸ εὐζωνικὸ σύνταγμα τῆς Ἀρτας καὶ εἶμαι
Τζουμερκιώτης. Εἶχαμε τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ποὺ
ἐπολεμούσαμε μέσα στὰ χιόνια καὶ χωρὶς ἀνάπαυσι στὰ σύν-
ορα κατὰ τὴν Κακκαβιά. Οἱ μακαρονᾶδες ἦσαν καλὰ ὠχυ-
ρωμένοι μέσα σὲ σπηλιές μὲ πολυβόλα καὶ χειροβομβίδες καὶ
δὲν ἔβγαιναν. * Σὲ μιὰ ἔφοδο ἐπήδησα σὲ μιὰ σπηλιά καὶ ἐκυ-
νήγησα μὲ τὴ λόγχη δυὸ Ἰταλούς· ἓνας ἀπ' αὐτοὺς φεύγον-
τας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. Ἐκίνα ἓναν πῆδο νὰ φυ-
λαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στὸ μάτι ἡ φλόγα καὶ
ἔπαθα φλόγωσι, ὅπως λέει ὁ γιατρός, καὶ ἐγρατσουνίστηκα
καὶ λίγο στ' αὐτί, στὰ χέρια καὶ στὸ ποδάρι μου...

« Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν τραῦμα, γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ ὁ για-
τρός ἀπὸ τὸ λόχο μου καὶ νὰ μὲ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ'
ἀναρρωτήριο. Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς
Ἰταλοὺς κι ἐγὼ κάθομαι στ' Ἀργυρόκαστρο! Μ' ἐκατάλα-
βες; Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονό μου. Ἐχῶ ἢ δὲν ἔχω δίκιο; ».

Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τῇ συγκίνησι καὶ τοῦ
ἀπήντησα:

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καὶ ἡσύχασε. Σὲ λίγες μέ-
ρες θὰ γίνῃς καλὰ καὶ θὰ πᾶς στὸ λόχο σου. Θὰ σοῦ δοθῇ
καὶ πάλι ἡ εὐκαιρία νὰ ξανακυνηγήσῃς τοὺς Ἰταλοὺς, καὶ
δὲν θὰ ἔχῃς παράπονο. Ἐχεῖς κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο.

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Η ιστορία που θα διηγηθῶ εἶναι ιστορία ἀληθινή καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικής Κατοχῆς, τὸ 1943.

Ἕνα ἀπόσπασμα ἱππικοῦ Ἰταλικὸ φθάνει σ' ἓνα ἐλληνικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ. Ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἄλογα. Ἦταν Μάης μήνας. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει ἓναν γέρο, πὺν ἐκαθόταν ἐξω στὴν αὐλή του.

— Ἐμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξεις ἓνα καλὸ χωράφι νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτές μου χλωρὸ κριθάρι. Ἄιντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! Ἀκολουθήστε με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

Ἦστερα ἀπ' ὀλίγο εἶδαν ἓνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κριθάρι.

— Νὰ τί ζητοῦμε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πέρα πέρα, εἶπεν ὁ χωρικός καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατί ὄχι τοῦτο;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγή σας, ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἔφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, ποὺ ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— Ἀπ' αὐτὸ νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

✕ Ὅταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸ καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιωματικός: ✕

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερον καὶ καλύτερον;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα αὐτό, ποὺ ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

✕ Ὁ ἀξιωματικὸς ὑπωπτεύθηκε ὅτι κάποια παλιὰ ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. Ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ ✕ Καὶ ἔμαθαν, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, ποὺ ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερον ἑλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, ποὺ τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἐχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἰδικό του.

Τί εἶχε συμβῆ; Ὑπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιωθῇ αὐτός, παρὰ νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του. ✕

2 ✕ Ὁ ξένος ἀξιωματικὸς ἀκουσε τὴν πληροφορίαν καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στέρηται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν ἐκοίταζαν τὸν γέρο Ἑλληνα μὲ θαυμασμό. ✕ Ὁ ἀξιωμα-

τικός ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει διὸ παλληκάρια, ποὺ τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στὴν Ἀφρικὴ. Ἐμεινε συλλογισμένος, καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγο ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ:

— Στρατιῶτες, ποὺ ἔχουν ἀνατραφῇ ἀπὸ τέτοιους πατέρες, δὲν νικιῶνται εὐκόλα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ τοῦ ἔχουν τὶς ρίζες τους οἱ ἑλληνικὲς νῆκες, ποὺ μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ Ἰταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στὴν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμάζομε τώρα στὸ Ἐλ Ἀλαμείν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς!

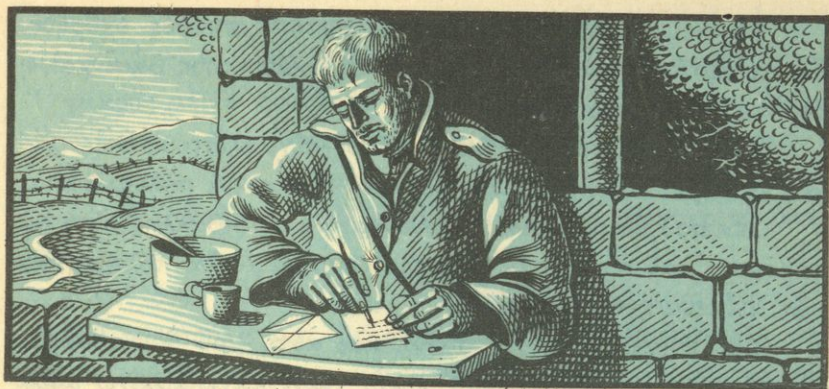
† Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῇ καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ εἶχε γίνει « ἥρωικὸ σύμβολο ». Ἦσαν ὅλοι μαζί οἱ γέροι τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ποὺ ἐμάθαιναν στὰ παιδιὰ των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία. ✕

Ὁ Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς ἔφευγε συλλογισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη, γιατί ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πὼς ἡ χώρα τούτη, ποὺ λέγεται Ἑλλάς, ἔμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίζῃ σὲ συμφορές, ποτέ της ὅμως δὲν νικιέται ὁλότελα. Ὁ σίγουρος νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἐχθρὸς της.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἥρωικὴ καὶ δοξασμένη, ποὺ εἶχε διδαχθῇ στὸ ἰταλικὸ Γυμνάσιο, γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

Ὁ ἥλιος ἔδωε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὼς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα, γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ποὺ δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα, φέροντάς της ἀκριβὸ δῶρο τῇ νίκῃ καὶ τὴν ἐλευθερία! ✕

Κ. Ρωμαῖος

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου από τὸ μέτωπο

✓ Μαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ «βάπτισμα τοῦ πυρός», πού λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὁμορφο πράγμα εἶναι νὰ εἶσαι Ἑλλη-
νην! Ἕνας λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τὴ δική μας, ὁμοι-
άζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατάλευκα, πού ἀγωνίζεται νὰ μὴ
λεικιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν περάσῃ. ✓

Ἔχομε ἓνα παρελθόν, πού μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τι-
μήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Ὅλα
μας τὰ παιδιὰ ἐδῶ πάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμᾶτοι
δόξα.

! Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ περνάει μέσα σ' κύματα ἐνθουσια-
σμοῦ, πού μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρική
ἐπίθεσι. γ

✓ Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἐχθρούς. Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους στὶς μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια αὐτοκίνητα, τάνκς καὶ πολεμοφόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν μας. Εἴμεθα εὐτυχισμένοι. ✓

Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος νὰ πολεμάω μὲ μεγαλύτερη ὁρμή, γιατί καταλαβαίνω μέσα μου, πῶς, σὰν λείψῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἶμαι πάλι μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύτρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλ' αὐτά; Φίλησέ μου τον καὶ πές του, πῶς ὁ γιὸς του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος ποὺ πολεμᾷ.

Ἡ ἀδελφούλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ Γιώργος;

✓ Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κώρτας ✓

✓ (ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

Ἀγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλιὰ. Ὡρες τὸ διαβάζαμε καὶ δὲν ἐχορταίναμε. Ὁ πατέρας σου ἦταν δακρυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

Ἐμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν πατρίδα. Ἡ ἀδελφούλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρὸ Σταυρό. Ἐγὼ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παι-
διὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλοῦζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου.
Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνι-
κὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. Ὅλοι μαζί, ἐνω-
μένοι μὲ μιὰ ψυχὴ, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπερ-
ρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνά μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνονται στὴ γειτο-
νικὴ ἐκκλησιόβλα μας δεήσεις γιὰ τὰ ἐλληνικὰ ὅπλα, πη-
γαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς
Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴ νίκη μας, ποὺ εἶναι ἀνώ-
τερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητής...

Σὲ φιλῶ θερμὰ

Ἡ μαννούλα σου

Σύλβιος √

14. Η ΝΙΚΗ

ΔΩ στὸ ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πού τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλῃ
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινὴ.

Κωστής Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων τοῦ 1940. Πυκνὸ χιόνι ἐσκέπαζε ἀπὸ πολλὰς μέρες τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ὁ μανιασμένος βοριάς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι καὶ παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς μιᾶς μεραρχίας ἐξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχημένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθησαν μέσα στὰ χιόνια καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ προχωρήσουμε πεζοί. Ἦταν τόσο πυκνὸ τὸ χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ βοριάς, ποὺ μόλις ἐπρωχωρούσαμε ἓνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἓνα στρατιώτη

τελείως ξυπόλητο. Ἦταν φορτωμένος ἓνα δοχεῖο μὲ χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατὶ εἶσαι ξυπόλητος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ἦσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια τῶν ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εὕρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάσταση, μὲ προχωρημένα κρυοπαγήματα.

Ὁ Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὐριο εἶναι Χριστούγεννα!...

Ἦταν ἡμιονηγός καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσῃ ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικὰ καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὤμους τῶν.

— Ἐννοια σου, λέει ὁ στρατηγός στὸν στρατιώτη, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρό νὰ σοῦ γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἓνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγὴ του στὸ ὄρεινὸ χειρουργεῖο.

Ὁ ἥρωϊκὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ἂν ὑπάρχει σήμερα στὴ ζωή, θὰ εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ του πόδια.

« Σελίδες Δόξης » (Διασκευὴ)

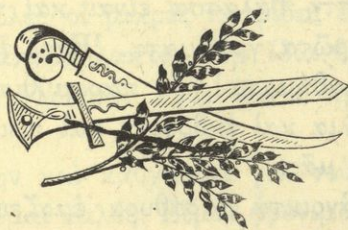
Χρ. Κολιάτσος

ΤΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
 ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγίες,
 τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
 ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριές
 τραβοῦν μ' ὁρμή, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
 γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκειὰ Πατρίδα. ▽

▽ Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθῃ
 κι ἄς φύγῃ ντροπιασμένος, ταπεινός.
 Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθῃ,
 τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήσῃ ὁ Αὐγερινός ▽
 Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
 νὰ σπέρνῃ κεραυνοὺς μὲ τ' ἄλλο χέρι. ●

« Ἑλληνικὴ Δημιουργία »

Σπ. Παναγιωτόπουλος

17. / ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...Έγεννήθηκα κοντά στη θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη εκεί μακριά στα βράχια. Σ' αυτή έπερπάτησα, έκολύμβησα, έκλαψα. Πώς νά μή την αγαπώ;

» Κοντά σ' αυτή ζοϋν οί ιδικοί μου: 'Η μητέρα μου, πού μου έδωσε τó γάλα. 'Ο πατέρας μου με τó χαμόγελο στó στόμα. Τ' άδελφια μου με τίς τρέλες και οί φίλοι μου και οί σύντροφοί μου στó παίξιμο και στó τραγούδι.

» Έκει κοντά στη θάλασσα είναι και τó σχολείο μου, όπου έμαθα τά πρώτα γράμματα. Έκει ήτο ó σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμύθια! Τί τραγούδια μαζί του! Και γέλια και εκδρομές και παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ήταν για μās.

» Σ' εκείνα τ' άνοικτά παράθυρα έμαζευόμαστε τόν χειμώνα τά παιδιά και έκοιτάζαμε την βροχή, πού έπλημμύριζε τó περιβόλι. Κι εκείνο τó περιβόλι τó είχαμε φυτέψει με τά χέρια μας. 'Από εκείνα τά παράθυρα έμπαινε την άνοιξη ποτάμι ó ήλιος και έλουζε τά σγουρά κεφάλια τών παιδιών, τά θρανία, τόν πίνακα, την έδρα, όλη την τάξι. |

» Πιό πέρα είναι ή εκκλησία. Έκει έλειτουργούσε ó σε-

βάσμιος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιὰ στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἦσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἔψαλλαν οἱ ψάλτες, τόσο ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφεγγοβολοῦσαν τὰ χρυσαῖα κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

↓ » Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἓνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παππούς μου. Ὅταν πέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

↓ » Ὁ τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδελφία μου καὶ οἱ φίλοι μου, τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πατρίδα.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; Ἀμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

↓ » Κάθε παιδὶ ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρὴ του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα.

↓ Εἶμαι Ἕλλην καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωὴ μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἂν δὲν μοῦ τύχῃ ἢ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

↓ Ἡξεύρω πὼς καὶ στὶς ἄλλες πατρίδες, τὶς ξένες, ἑκατομ-

μύρια ἄλλα παιδιὰ, ἀγόρια καὶ κορίτσια, εἶναι ὥσάν καὶ με. Τ' ἀγαπῶ καὶ εὐχομαι τὸ καλὸ των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ἡ Ἑλλάς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς καὶ ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, ὅτι ἡ Ἑλλάς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη καὶ ὅταν ἤμποροῦσε. Δὲν θέλει ὁμῶς καὶ αὐτὴ νὰ σκλαβωθῇ. Ἐδιώξε τὸν Πέρσῃ καὶ τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

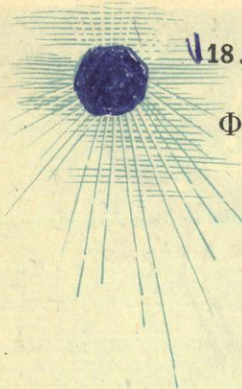
» Δὲν ὀνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ ὁμῶς με τὸ αἷμά μου καὶ τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, πού με ζῇ καὶ με ἀνδρειεύει με τὴν πολλή του δόξα.

» Ὅλοι οἱ ξένοι, πού κατοικοῦν πιὸ εὐφορους τόπους τριγυρὸ μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω καὶ νὰ τοὺς περάσω, γιατί ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιὸ ἔξυπνη καὶ πιὸ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μὲ τὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά· αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἑαυτό μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σεβασμὸς καὶ σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ κάθε τί, πού εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιὸ πολὺ τοὺς γέρους. Ἄν εἰπῆς ἓνα πικρὸ λόγο σ' ἓνα γέρο, εἶναι δυὸ φορὲς πικρός. Ἄν τοῦ κάμῃς ἓνα κακό, εἶναι δυὸ φορὲς κακό. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃς καὶ τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃς; Ἐτσι καὶ ἐγὼ δὲν θὰ πειράζω καὶ δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παιδιοῦ...».

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἐκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. ▲

18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸ
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνά
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, ποὺ φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

Φῶς Κυρίου νοερό,
ἱλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸ
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνὴ καρδιά,
ποὺ ἔχουν τὰ καλὰ παιδιὰ
καὶ τὸν νοῦν, ὅπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις. ↓

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ἱλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρὸ,
ναῦρουμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο. ↓

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1 Μια φορά δυο λελέκια ἔκτισαν τὴ φωλιά τους ψηλά στὴ σκεπὴ ἑνὸς ἐρημόσπιτου, δίπλα σ' ἓνα λιβάδι καταπράσινο καὶ μεγάλο. ✓

Ἄμα βγῆκαν τὰ λελεκάκια τοὺς ἀπὸ τ' αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε κι ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφή στὸ στόμα.

Μιά μέρα τὸ λελέκι, ἐκεῖ πού ἔφαχνε στὸ λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἓνα σκουλήκι. Ἦταν μακρὸ - μακρὸ καὶ τὸ χρώμα του ἦταν ὡσάν τὸ χῶμα. Δὲν εἶχε πόδια καὶ ὅμως ἐπροχωροῦσε. Μαζευόταν - ἀπλωνόταν, μαζευόταν - ἀπλωνόταν κι ἔτσι πάντα περπατοῦσε. ✓

—Ἔ, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Καὶ ποιός εἶσαι ἢ ἀφεντιά σου; Δὲν σὲ βλέπω. Εἶμαι τυφλό.

— Εἶμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει;

— Πώ, πώ, τί ἔπαθα τὸ ἄμοιρο!

— Ὡστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰποῦμε!

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, ποῦ τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα;

— Ὡστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου;

— Ποῦ νὰ τὴν εὔρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου; δὲν μοῦ φθάνει ἢ φτώχεια μου, μόνο θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια!

— Μὰ δὲν νομίζεις, πῶς ἐσὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου, οἱ φτωχοὶ καὶ κακομοιριασμένοι, εἴσθε περιττοὶ στὸν κόσμον αὐτό;

— Ὁχι δὰ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις, ἄρχοντά μου. Ἄλλη φορά θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— Ἀς εἶναι ἄλλη φορά, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικὰ στὴν τρυπὰ του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλὲς μέρες καὶ συναντήθηκαν στὸ ἴδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι εἶμαι χορτᾶτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πῶς καὶ ἐσεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἴσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον; Ἐξήγησέ μου, πῶς ζῆς καὶ τί δουλειὰ κάνεις.

— Δουλεῖω ἡμέρα· νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. Ἀνοίγω παντοῦ τρυπες...

— Καὶ αὐτὸ τί ὠφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δὲν ὠφελεῖ; Μ' αὐτό, ποῦ κάμνω, φυτρώνουν εὐκόλα τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάτραχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, ποῦ ἡ εὐγένειά σου καταδέχεται καὶ τρώγει.

Τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχὴ καὶ τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι ἐπάνω τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὠφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἓνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῇς κάτι μαχαμένα φύλλα, ποὺ τυλιγμένα ὥσάν χωνὶ στέκονται ὄρθια. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν κάνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πρὶο κάτω, ὥσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὅ,τι περισσέυση, γίνεται λίπασμα, δηλαδή κάτι ποὺ δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἴσθε ὅμως πολὺ ἄσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὠφέλιμα; Γιατὶ λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατὶ μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πὼς δὲν πονοῦμε;

— Σὲ λυποῦμαι, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λές ἓναν καλὸ λόγο στὰ παιδιὰ σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἓνα του πόδι, ἐτεντώθη καμαρωτὰ καὶ εἶπε:

— Ἄφησε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου ὅσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ σύμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— Ἀ, ἄ! ὅλα κι ὅλα, μὰ οἱ συμβουλές ἄς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, ποὺ καταδέχομαι νὰ κουβεντιάσω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἐγὼ ἤξεύρω τί τιποτένιο πρᾶγμα εἶμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἓνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπὸν ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξης ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς τὰ

σκουλήκια παντοῦ τρῦπες. "Ολη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτὴ τῇ δουλειᾷ ἔχομε ἐργασθῇ ἑκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέσῃ καμμιὰ ὥρα καὶ σᾶς πλακώσῃ.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει:

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. "Ενα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πὼς ἔμπορεῖ νὰ ρίξῃ ὁλόκληρο σπίτι μαζί μὲ τὴ φωλιά μας!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἡσυχα στὴν τρῦπά του.

Μιὰ μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἐχάιδευαν τὰ παιδιὰ των μὲ τὴ μύτη των. "Εξαφνα ἀκοῦν ἓνα τρίζιμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ὥσάν νὰ τρέμῃ ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλῃ λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. "Ενα σύννεφο σκόνῃ ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταζαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω. "Εφώναζαν τὰ παιδιὰ τους, ἐκτυποῦσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιὰ ἀπάντησι. Τὰ παιδιὰ τους εἶχαν σκοτωθῇ.

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐκάθισαν ἐκεῖ ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἔκλαψαν τὰ παιδιὰ τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

— Ποιὸς νὰ τὸ φαντασθῇ, ἔλεγε, πὼς ἓνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια!

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἐξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασιν: νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα, ὅσο μικρὸς καὶ ᾧ εἶναι.

↓ Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. ↓ Ἀμέσως ἐπετάχθησαν ἐπάνω. Κι ἄλλα τοῦ ἐτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεξαν νὰ φέρουν ὀπωρικά καὶ κρύο νερό. ↓

↓ Ἐκάθισεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρώτα. Ἀνάσανε. Ἐκοίταξε γελαστὰ γῦρο. Καὶ ἔπειτα:

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἶχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτία εἶναι τὸ «ζουλάπι» ἐκεῖνο ἐκεῖ, πού τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μέγας!

— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πὼς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιὰ, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς ὀχιές.

↓ Ὡστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εὐρίσκεται «ὑπὸ κατηγορίαν» καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι; ρώτησεν ὁ γεωπόνος. ↓

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἐγελοῦσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρπούς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδίσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρωγά μαῦρα σταφύλια. Ἐφαγε, εὐφράνθηκε καὶ ὕστερα:

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξανάεγινε γι' αὐτὸ λόγος. Ὅσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ «ἀκανθό-

χοιρος» προξενεί ζημιὰ στὰ κτήματα, πλανῶνται...

— Μὰ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῷο νὰ τρώ-
γη ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἓνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε-κάποτε γεύε-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπὸ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν
κάμνη τὸ κακὸ, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλά-
σματα, ἰδίως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχουμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἓνα ζῷο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

Ἀλλὰ, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἅς μὴν τὸ
κρύβουμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπά.

«Οἱ γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει κάθε
τρῶκτικό, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ τὰ φί-
δια καὶ μάλιστα τὴν ὀχιά. Ἐχετε ἀντίρρηση;

— Κάθε άλλο! είπαν πολλές φωνές.

— Στόν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ πάρα πολλὰ φίδια. Ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἡ ἐλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποιχιλίες ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετροῦμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γάιδαρος, ἐπετάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακός, γιὰ τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσούδι...

Ὅλοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, ποῦ τὰ εἶπε.

Νὰ μιὰ ζημιὰ ἔξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. Ἐνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι «ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἴσως μετενόησε, ποῦ ἐδημιούργησε τὴν ὀχιά, ἔστειλεν ἔπειτα ἐναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρον, ὠπλισμένον μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια». ✓

✓ Δυὸ διαβάτες ἐσταμάτησαν καὶ ἐχαιρέτισαν. Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπὸνο καὶ τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλὴ. ✓ Ἐτσι ἡ συζήτησις ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῶο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε καὶ ἐχώθηκε στοὺς θάμνους.

Ὅταν ἐφυγὰν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησις συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν ὁ γέρος Νικόλας, τὴν ἀνοιξὶ ὁ διδάσκαλος μου ἔλεγε πὼς ὁ σκαντζόχοιρος, καὶ νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ ὀχιά, δὲν φοφᾷ. ✓

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

✓ Σωστά σοῦ εἶπε. Ὀλίγα χρόνια εἶναι, ποῦ ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα ἀπὸ πειράματα σ' ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. ✓ Ἐκεῖ διατήροῦν πολλὰς ὀχιές. ✓

Ἄλλοτε ἐνομίζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὀχιά, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρὰ καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὀχιά τὴν πλησιάζει ἄφοβα καὶ

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὥσάν νά θέλῃ νά τὴν μυρισηθῇ. Ἐκεῖνη τότε ὀρμᾷ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ρύγχος. Αὐτὸς γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾷ πρὸς τὰ ἐμπρός. Δεύτερο δάγκαμα ἢ ὀχιά. Εὐρίσκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὐκαιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ φοφᾷ. "Ἄν τὸ ζῶον πεινᾷ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἓνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. "Ἄν ὄχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

↓ Ηξεύρω, τί θὰ μὲ ἐρωτήσης γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσης γιατί δὲν φοφᾷ ὁ σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκαμάτα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακάλυψι, ποὺ ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, ποὺ χύνει στὴν πληγὴ ἢ ὀχιά, ἐνῶ εἶναι ἀρκετὸ νά θανατώσῃ κάποτε ἄνθρωπο, δὲν φέρει καμμιά βλάβη στὸ ἀκανθωτὸ ζῶο. Αὐτὸ γιὰ νά φοφῇσῃ πρέπει νά δαγκαθῇ ἀπὸ τὴν ὀχιά τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νά χύνεται στὴν πληγὴ ἢ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

↓ Δὲν πρέπει λοιπὸν νά ἀφήνωμε νά ἐξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῶο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν μεσημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μοναδικὸ ζῶο, ποὺ κυνηγᾷ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φίδια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί. ↓

↓ Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκοῦτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἐζήσαμε τὰ μικρά μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἤσαν τόσο ἀναπτυγμένες. ↓ Γι' αὐτὸ ἐπιμένουμε σήμερα σὲ μερικὰ πράγματα, μὴ σωστά, ποὺ τὰ διατηροῦμε ὅμως «κατὰ παράδοσι». ↓

Θ. Μακρόπουλος

21) ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

"Αν ρίξετε ένα πήλινο κανάτι στη θάλασσα και τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρό, εἶναι πιθανὸν νὰ εὑρετε μέσα ἓνα ὀκταπόδι. "Αν ὅμως ἀφήσετε σ' ἓνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἓνα ξύλο ἢ ἓνα σίδερο, θὰ ἰδῆτε, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὁλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾷ κανεῖς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερά ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑψηλίου, πολὺ παλιότερες ἀπὸ τὲς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

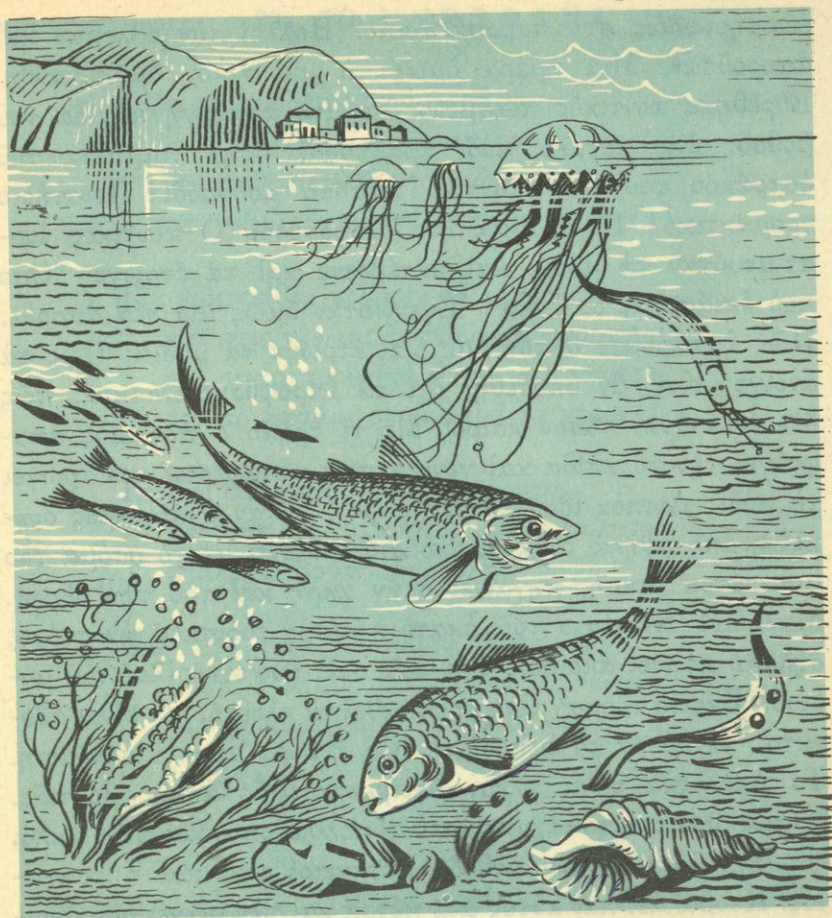
Α Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ ὄστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ὡσὰν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία — τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης — καὶ τὸν τσαγανό, ὅπως λέγεται ἓνας μικρός, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ. **Α**

Ὁ πρῶτος, ὁ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστής τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θῦμα του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.

Ὁ ἄλλος ἐχθρός, ὁ τσαγανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγά-σιγά. Πῶς ὅμως ἡμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἔχει τὸν τρόπο του.

Ἀλλά, πρὶν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἓναν ἄλλο φαγᾶ, ἓναν ἄλλο περίεργο καὶ ἀπίθανο ἐχθρὸ τοῦ μυδιοῦ, στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιά πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικό, γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

Ὁ ποντικός εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές, ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ

τὴν σανίδα, κλέβει τ' αὐγά. Τέλος ἀνάμεσα στ' ἄλλα, εἶναι καὶ δεινὸς κολυμβητής. Κάμνει καὶ μακροβούτια. Λαμπρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ δὲν ἐκπλήττουν κανένα.

Ὅ'Εκεῖνο ὅμως, ποῦ δὲν ἐπερίμενε κανεὶς, εἶναι, ὅτι θὰ ἐπεζέτεινε τὴν δρᾶσί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ, ὅμως καὶ αὐτὸ γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸ ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριγυρίζει συχνὰ

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως· τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εὐρέθηκε ποντικὸς πιασμένος σὲ μιὰ περίεργη παγίδα τοῦ βυθοῦ· ἓνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὀστράκου του ἓναν ποντικὸ ἀπὸ τὸ μουσούδι! Πειστήριο τρομακτικό! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικὸς ἐνοστιμευόταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. Ὅσο πὺ ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἓνα! Ἐγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἤμποροῦσε ὁ ποντικὸς καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἀνοίγει; Καί, ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρὸ; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικὸς ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Λοιπὸν ἰδοὺ τὸ τέχνασμα! Ὅταν ὁ ποντικὸς διακρίνῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει. Μπλούμ! Ἐνενήντα τοῖς ἑκατὸ ἡ πέτρα εὐρίσκει τὸν στόχο, δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδιοῦ. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικτη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιάς. Ὅπως βλέπετε, τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἐξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαχανός. Κουβαλαίει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν ἔμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα ἄφοβα καὶ στρώνεται στὸ φαί. Μιμεῖται ἄρά γε τὸν ποντικὸ ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαχανό; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸ θὰ συμβαίνει. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται. ▼

« Ἐδῶ Βυθὸς » (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θέμος Ποταμιανός

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαῤᾳ
κι οἱ σταλακτιῖτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερά
φεγγοβολοῦν καντήλια κι ἀγιοκέρια

Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερά
καὶ στὶς φωλιές ξυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραφτερά
ἀπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαῤᾳ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσ' ἀπ' τὰ μούσκλια καὶ τὰ πολυτρίχια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρῦπα σκοτεινὴ,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ.

« Γ α λ ῆ ν η »

Γεώργιος Δροσίνης

23 Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. Ἀ' Ἐγενήθηκα ἀπὸ ἓνα βελανίδι, ποὺ ὁ ἄνεμος τὸ ἄρπαξε ἀπὸ μιὰ μεγάλη βελανιδιά καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

Χωρὶς καμμιά περιποίησι, χωρὶς κανέναν νὰ φροντίζῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγὰ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινα καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά. Α

2. Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιά καὶ ξαπλώθηκαν μέσα στὴ γῆ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμὸ μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὀλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τὶς μεριές, ὥσάν πελώρια χέρια.

Ἐρριξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα ὅλα τὰλλα δένδρα, ποὺ εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμὸς μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μετὸν καιρὸ ὅμως ἔγινε χονδρὸς καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἤμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακὴ· λίγο-λίγο κι αὕτὴ πῆρε, χρῶμα μαυριδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. Ὀλίγο πιο πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, γιαιγιάδες μου καὶ παραγιάδες μου. Ὁ κορμὸς τους εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ κουφάλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλο ρόζοι. Ο

4. Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα στὴν ἄκρῃ τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸ ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμὸ μου ἡμπορεῖ νὰ ἰδῇ ὡς ἐπάνω στὴν κορυφή μου.

Κάτω ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογῆς-λογῆς

άνοιξιάτικα φυτά και άγριολούλουδα. 'Ο ήλιος περνά μέσα από τη φυλλωσιά μου και φθάνει ως τὸ χῶμα και τοὺς δίνει ζωή.

'Ο ήλιος! "Αχ! πῶς τὸν αγαπῶ! Δέν ξέρω, αν εἶναι ἄλλο δένδρο στὸν κόσμο, πού νά αγαπᾷ τὸ φῶς και τὴ ζεστασιά ὡσαν κι ἐμέ.

Δέν πολυβιάζομαι νά βγάλω τὴν άνοιξι τὰ πριονωτά φύλλα μου· φοβοῦμαι τὸ κρύο και περιμένω νά ζεστάνη ὁ καιρὸς και τὰ φύλλα μου βγαίνουν ὄχι χωριστά τὸ καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες-φοῦντες, καὶ ἔχουν ἓνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο. ▮

54 Ὁ καρπὸς μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφὴ γιὰ τοὺς χοίρους. Βελανίδια ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοίρους, ὅπως λέει ἡ ἱστορία.

Μὰ καὶ τὰ φλουδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἄχρηστα· μ' αὐτὰ οἱ βυρσοδέφες κατεργάζονται τὰ δέρματα.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πὼς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζωύφια. Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἓνα ἐξόγκωμα ὡσὰν καρδί. Ἐκεῖ μέσα τὰ μικρὰ ζωύφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

Τὰ καρδία αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχειρίζονται γιὰ γιαιτρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη· καὶ οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ βάφουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα ὑφάσματά τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὡσὰν νὰ εἰποῦμε, εἶναι στακτερὴ καὶ τόσο σκληρὴ, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὐκολὰ νὰ τὴ χαράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγυρα στὴν καρδιά καὶ γειτονεύει μὲ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ζῶ. Ἀπ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοὶ ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τίς ρίζες καὶ φθάνουν ὥς τ' ἀκροκλάδια.

Ἡ καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἄνεμο, ὅσο δυνατὰ καὶ ἂν φυσᾷ. Τὸ ξύλο τῆς καρδιάς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

Ὅταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίζῃ στὸ νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εὔρουν καρδιά βελανιδιάς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια, καὶ σπίτια.

7. Μὲ τὸ ἄλλο μου ξύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, ποὺ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβο νὰ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ξύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ξυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ξύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. "Ἐνα πληθὸς ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους· σὲ λίγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; "Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικὰ καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμὸ μου: τὰκ-τὰκ-τὰκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβούζει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ξηρός, πῶς τὸ ξύλο εἶναι γερό. «'Εδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μὲ τὸ νοῦ του καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ξαναρχίζει τὸ τὰκ-τὰκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ξύλο νὰ κουδουνίζει, ὅπως κουδουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, «ἐδῶ εἴμεθα» λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατὰ, εὐρίσκει τὴ φωλιά καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ξύλο μου, ποὺ εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα.

« Σκόρπια λουλούδια »

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

ΕΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρασ' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ
μοναχός.

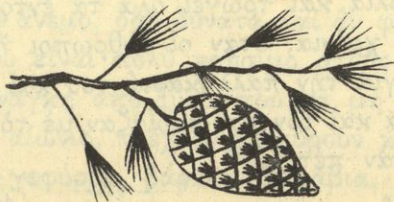
Ἔχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῇ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά.

Ἄκουσε τὰ καριοφίλια,
εἶδ' ἄρματωλούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες
κεραυνούς.

Μὰ βαστάει σὰν παλληχάρι
ὅσο κι ἂν γερνᾷ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

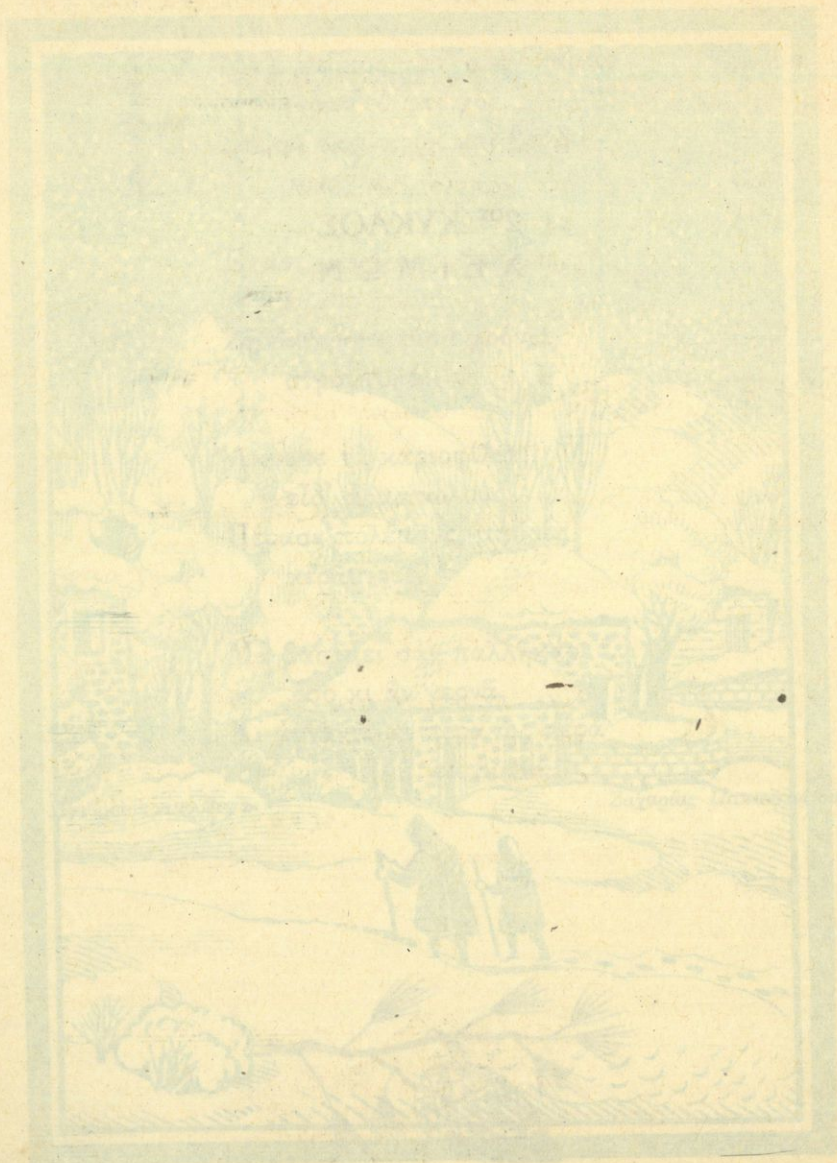
« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

2^{ΟΣ} ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ

25 ❖ ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΚΑΤΩ ἀπ' τῇ στέγῃ τοῦ ζευγαῖ,
στά καπνισμένα ξύλα,
φυσᾷ ὁ βοριάς στὴν ἔρημη
φωτιά μ' ἀνατριχίλα. ✓

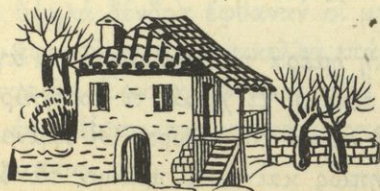
Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιάς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιάς.

Τὰ στάχια δὲ βεργολυγοῦν,
τ' ἁλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοῦδαμάξια σώπασαν
στὴ ρύμη πιά νὰ τρίζουν. ✓

Καὶ πέρα μέσ' στὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τ' ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός. ❖

« Ἀνοιχτὰ μυστικά »

Ἄλ. Φωτιάδης

1. Ἦταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει καὶ στὸ περιβόλι ἐβασίλευεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ στακτιὰ καὶ μαῦρα σύννεφα.

Ἐξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κάτι μικρὲς πεταλουδίτσες. Ἦσαν νιφάδες χιονιοῦ. Ὡκαὶ ἔπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλὰ ἢ μιὰ κατόπι στὴν ἄλλη οἱ πεταλουδίτσες αὐτές, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἐχόρευαν στὸν ἀέρα ὥσάν τρελές. Σιμώνοντας ὅμως ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γοῦστο. Δὲν ἐξεχνοῦσαν οὔτε τὸ παραμικρὸ κλαδάκι.

ὩΚι ἔπεφταν κι ὅλο ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χιλιάδες, ἑκατομμύρια πεταλουδίτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῇ τὰ φορεμάτια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἀστρουλάκια. Ἔτσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριᾶς ἓνα ζεστὸ ἐπανωφόρι καὶ τὴ χλόη τὴν ἐσκέπασαν μ' ἓνα πάπλωμα ἀφράτο, πουπουλένιο.

ὩΤὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα ἔβαλαν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βία τοὺς ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. ὩἈλλὰ ἐπῆραν μεγάλες σκούφιες καὶ ἔβλεπες νὰ τοὺς κατεβαίνουν ὥς τ' αὐτιά. ὩἈλλὰ πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἐμπῆκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμῃ; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κανένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τί ξάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἐξύπνησαν ὅλα καὶ εἶδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ ὅμορφα στολίδια.

✓ Η χλόη ήταν πολύ ευχαριστημένη με το άφρατο, το απαλό της πάπλωμα. Η γριά κληματαριά, που άλλοτε έξυπνοῦσε πρώτη απ' όλους, σήμερα έξύπνησε τελευταία. ✓ Τόσο γλυκά έκοιμήθηκε κάτω από το ζεστό της έπανωφόρι. Απ' όλα όμως πιό πολύ έχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη. ✓

— Θα μάς τ' αφήσουν άρά γε για πάντα τὰ όμορφα αὐτὰ σκουφιά; έρωτοῦσαν.

Άλλά δέν έπρόφθασαν καλά-καλά νά χαροῦν τὰ δῶρά τους, όταν έξαφνα άκούσθηκαν κάτι φωνές χαρούμενες και σέ λίγο τὸ περιβόλι έγέμισε από παιδιά.

Θεέ μου! τί τρέλες ήσαν εκείνες, σάν αντίκρυσαν τὸ απαλό, τὸ κατάλευκο χιόνι! Άλλα κυλιόνταν χάμω και άλλα πάλι κυνηγιόνταν με τίς φοῦκτες γεμᾶτες χιόνι.

Σέ λίγο άναψε και ὁ χιονοπόλεμος. Πῶ, πῶ! τί κακό ήταν εκείνο! Δέν έμεινε στολίδι για στολίδι στα χαμόδένδρα. Άκόμη και στα ύψηλά δένδρα έφθαναν οί μπάλες. Πᾶνε και οί σκούφιες, που έφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει και τὸ έπανωφόρι τῆς κληματαριάς. Σωστή καταστροφή! Τὰ παιδιά όμως ήσαν ένθουσιασμένα. Καταχόκκινα τὰ μάγουλά τους και τὰ μάτια τους άστραπταν από χαρά.

1. Βαρὺς χειμῶνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοί, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τους, μαζεύονται ὅλοι γῦρο στὴ φωτιά.

Ἐκεῖνη τὴ νύκτα ὁ ἄνεμος ἐβούιζε πιὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο - Φώτη ἡ γωνιά ἀναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. Ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καθισμένοι γῦρο στὴ φωτιά.

Ἡ Γιώργαινα ράβει ἓνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ, ἡ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδαυλίζει τὴ φωτιά.

2. Ὁ Δημήτρης ποὺ τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἓνα σωρὸ «κάστρα».

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ, μαντέματα, ποῦ δὲν θὰ εὔρη κανένas, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἓνα:

Τέσσερις στέκονται,
δὺὸ ἀκοῦνε,
ἓνας σκάπτει,
κι ἓνας θυματίζει
Τί εἶναι;

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πῶς εἶναι τὸ γουρούνι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εὐρίσκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἓνα «κάστρο» ὁ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ὁ Γιώργης ἤξεύρει
ξαναλέγει ὁ Δημήτρης σὲ λίγο. Μὰ νὰ πού σᾶς εἶπα καὶ ἐγὼ
ἓνα!... Καὶ αὐτό, πού θὰ σᾶς εἰπῶ τώρα, δὲν θὰ τὸ εὖρη
κανεῖς σας. "Οποῖος τὸ ξέρεῖ ἐδῶ θὰ φανῇ!...

*Μικρὴ - μικρὴ νοικοκυρὰ
μεγάλῃ πίντα κάνει.*

Τί εἶναι;

Καὶ αὐτὸ τοὺς τὸ εἶπε, γιατί, ὅσο καὶ ἂν ἐσκέφθησαν,
δὲν ἐπῆγγε ὁ νοῦς των στὴ μέλισσα.

3.— Ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ ἓνα, λέγει ὁ Γιώργης, καὶ νὰ σέ
ιδῶ ἂν τὸ εὖρης.

*Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα
κι ἡ θάλασσα τὸ φίδι.*

Τί εἶναι;

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηκεν ὁ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχε! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, ποῦ εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα. Νὰ ἰδοῦμε, θὰ τὰ εὕρῃς καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὕρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— Ἀκουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο

*Μιά κόρη λυγερή
βῆμα-βῆμα περπατεῖ
καὶ πίσω της πηγαίνει
μιὰ γριὰ βλογιοκομμένη!
Τί εἶναι;*

— Ἀκουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*Ἔχω μιὰ προβατῖνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῇ δένω
κι ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῇ σέρνω!
Τί εἶναι;*

✓ Ὁ Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὗρῃκε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα «κάστρα», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ. ✓

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. Ὁ κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἐβασάνισε κάμποσο, ἔπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πὼς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴ δακτυλὴ θρα, ποῦ ὁμοιάζει ὥσάν βλογιοκομμένη. ✓

— Ἐ! φθάνει πιά τὰ «κάστρα», ποῦ ἐπῆρες, Γιώργη, εἶπεν ὁ γέρο-Φώτης· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε. ✓

Γεώργιος Α. Μέγας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

✓ Στο χωριό μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἦρθε ἡ χειμωνιά,
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστή γωνιά.
Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια
ἦρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριά δὲν ἔχουν φύλλα,
σπόρος πουθενά,
μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ξύλα
κι ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾷ.
Τὰ κλαριά γυμνά ἀπὸ φύλλα,
σπόρος πουθενά. ✓

✓ Τὸ καλὸ παιδὶ θ' ἀνοίξῃ.
τότε, τί χαρά!
Καὶ τί ψίχουλα θὰ ρίξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξῃ.
τότε, τί χαρά!

✓ Μιὰ καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
τὴν κοιλιά τους νὰ γεμίσουν,
ποὺ ἦταν ἄδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἄλλοῦ θὰ ξεκινήσουν, ✓
ὥρα τους καλή.

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

29✓ « . . . ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ . . . »

— Πλησιάζει, παιδί μου, ἡ μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ἡμέρα, ἡ 25 Δεκεμβρίου. Οἱ Χριστιανοί, παιδί μου, ὅλοι, μὰ ξεχωριστὰ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακία, ποὺ ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, ποὺ ἔχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμον. Ὁ οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ δοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

✓ Τὸ χαριτωμένο θεϊκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιά τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ, ὥσάν μπουμπουκάκι στὸν πρωινὸν ἥλιο. Καὶ θὰ χυθῇ παντοῦ ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. ✓ Ὁ μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαούς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πᾶσχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα. ✓

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρὸ της Γιαννάκη ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια της, ποὺ τὸν ἐνανοῦρίζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνο του :

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου. ✓

✓ Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὀνειρεύεται πῶς ἔκαμε πτερὰ, πῶς ἦτο πιά ἀγγελοῦδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἄνοιξεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχομὸ τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια. ✓

✓ Πετοῦσε ψηλά, μέ χιλιάδες ἀγγελοῦδια μέ τὰ ρόδινα μάγουλα, μέ τίς χιονάτες φτεροῦγες καί τὰ παχουλά κορμιά. Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὥς πού νά ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νά κατεβῇ ὁ Χριστός — τὸ θεῖον βρέφος —, νά τὸν συνοδεύσουν στή γῆ κάτω γιὰ νά φέρουν τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη τῶν λαῶν, τὴν εὐλογία. ✓ Καί νά, ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμψαν τὰ σκοτάδια καί τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς των. ✓ Καί ἀκούσθηκε μελωδικά τὸ τραγοῦδι τῶν ἀγγέλων σὲ χίλιες νότες, καθαρὸ καί γλυκό:

Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε,
 Χριστός ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε
 Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε. ♣

♣ Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμίγει τὴ μελωδική του φωνούλα.
 ✕ Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεϊκὸ βρέφος, ποὺ φέρνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴ χαρά, χαμογελᾷ καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποὺ ἀφήνουν τὰ μυρωδάτα φύλλα τους μαζί με τὶς ἐλπίδες, ποὺ δυναμώνουν τὴ χαρά. ✕ Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικό, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούραστο:

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
 ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

♣ "Ἐτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἐξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὐτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Εἰξύπνησε με τοὺς ἤχους τῆς χαρμῶσυνης καμπάνας, ποὺ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποῦ εἶναι τὰ πτερὰ μου, ποὺ ἐπετοῦσα ὡς τώρα; Ποῦ εἶναι;

— Τὰ πτερὰ σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πιά θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὥρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἄρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστή στοῦ ἡλίου τὸ ξύπνημα καὶ ὅλα ἐχαμογέλασαν, εὐτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη! ♣

Π. Παπαχριστοδούλου

30. ✓ Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά 'μουν τοῦ στάβλου ἐν' ἄχυρο, ἓνα φτωχὸ κομμάτι,
τὴν ὥρα π' ἀνοιξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο του τὸ μάτι!
Νά ἰδῶ τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γύρο στὸ μέτωπό του.

Νά λάμψω ἀπὸ τὴ λάμψη του καὶ ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
καὶ ἀπὸ τὴ θεία του πνοὴ νά γίνω λουλουδάκι,
νά μοσκοβοληθῶ καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποὺ ἄναψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία! ✓

Κωστής Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς

Κάτω ἀπὸ τὴ γῆ ὑπάρχει ἓνα μεγάλο δένδρο, ὡς ἂν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴ γῆ. Ἔτσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὐρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλι-κάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ἡμέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, πού βαστάει τὴ γῆ, γιατί θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουν μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νὰ σου καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστοῦγεννα.

—Ἄιντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσουμε λίγο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτὲς ἡμέρες πού ἤρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμό μας τὸ ἀποκόβομε.

Ἔρχονται λοιπὸν κοντά μας. Στὸ γυρισμό τους ὁμῶς

εὐρίσκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχη θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή·

Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο κάθε χρόνο πάντα τὰ ἴδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἴδια παθαίνουν με τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατάει τὴ γῆ ὁλόκληρη με τὰ χωριά της καὶ με τὶς πολιτεῖες της.

2. Ὁ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος

Μιά φορὰ ἓνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιά με κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηνε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριά ἓναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα με βατράχους! Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. Ὑστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτᾷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Ἐαυτὸ με λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδοκόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἰδική του σούβλα με τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ με ἓνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν κατάκαψε!

Φωνές καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατί μ' ἔκαψαν!

— Βρέ, ποιός σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ὁ Ἐαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα.

— Ἀμ' σὰν ἐκάηκες ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου, τί σκουζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλὸς σου ὁ Καλλικάντζαρος, γιατί ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκεν ἐξυπνότερός του.

Ἐκλογή Κ. Ρωμαίου

32/ ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

✓ Έλᾶτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμουμε μιὰ θέσι.
Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νὰ ἰδοῦμε τὸ φλουρί σὲ ποιὸν θὰ πέση. ✓

Κι ἄς μένη ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἄς μένη
κι ἡ σόμπα μας ἄς καίη ἐκεῖ στὸ πλάι.
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
θὰ ῥθῇ κι ὁ Ἀι-Βασίλης γιὰ νὰ φάη. ✓

Στέλιος Σπεράντσας

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. « ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ »

✚ Ὅση γαλήνη καὶ ἂν κἀνῃ, ὅση καλοκαιρία καὶ ἂν ὑπάρχῃ, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἰδῇτε ἐδῶ τὴ θάλασσα νὰ φουσκώνει, νὰ ἀφρίζῃ χωρὶς βοή καὶ ἀντάρα καὶ νὰ γεμίζῃ ἄσπρα κύματα, λέτε καὶ εἶναι κοπάδια πρόβατα, ποὺ βόσκουν σὲ λιβάδι. Καὶ παλι σιγά-σιγά τὰ κύματα σβήνουν καὶ χάνονται στὰ βάθη τοῦ πελάγου. \

¶ Ἐτσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μὲ τὰ ροζιάρικα, χονδρόπετσιασμένα χέρια του σιγά-ρο. \ Καὶ ἐξακολούθησε:

— Καὶ μὴ θαρρεῖτε πὼς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, ποὺ βουτίζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκός, ποὺ σαλαγάζει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στὸ περιγιάλι... Ἐμεῖς τὸ ξεύρουμε πάππου πρὸς πάππου καὶ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας...

Ἀπίθωσε τὸ σιγάρο στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, ὅπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, καὶ ἐσταυροκοπήθηκε μ' εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, ποὺ τὸ εἶχαν ψήσει ἡ ἄλμη τὸ λιοπύρι καὶ τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι κάποιας ὀπτασίας. Καὶ τὰ μάτια του, ποὺ τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρύδια, ἐπῆραν μιὰν ἡμερότητα καὶ μιὰν ἀγαλλίασι, ὥσάν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια δλάνοικτο τὸν οὐρανό...

—“Ἐτσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβῶντας βαθειές ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Ἐκαθόμουνά δίπλα της καὶ ἄρχιζε τὴν ἱστορία: ▽

▽ Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; Ἐκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ’ ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχιτσέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μὴδὲ λιοστάσια, μὴδὲ χωριό... Ἐρχονταν, βλέπεις, οἱ « φοῦστες » μὲ Ἀλγερίνους καὶ ἐσκότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὔρισκαν... Γι’ αὐτὸ καὶ τὸ χωριὸ ἦτο ὑψηλὰ στὴν Παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, πού ἐφύλαχαν καὶ ἔδιναν εἶδησι.

▽ Καὶ ὅταν ἐφαίνονταν οἱ φοῦστες στὸ γιאלό, οἱ ἐξωμερεῖτες ὅπου φύγη φύγη... Ἀκουες θρῆνο τὰ παιδιὰ καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρυδιό... Ἄς εἶναι...

Ποὺ λές, σ’ ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », ποὺ λέγει τὸ τραγοῦδι... Μὰ ἦταν ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ’ ἄνθρωπο.

Μιά βραδιά, ποὺ λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλοι, ποὺ ἔσκιζαν ἄνθρωπο, οὔτε ἔσκουζαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεύθησαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

— Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιὸς εἶσαι ; Τί γυρεύεις τέτοια ὥρα ;

—“Ἄν εἶσαι χριστιανός, ἄνοιξε ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' ἔπιασε ἡ νύκτα καὶ τὸ κρύο καὶ δὲν ἤξεύρω ποῦ νὰ πάω.
 Ἐχίονιζε κι ὅλας, ἐξέχασα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ.

— Τράβα τὸ δρόμο σου καὶ ἐδῶ δὲν εἶναι χάνι, ἐξεφώνησε ὁ Χριστόγιωργας καὶ ἐχούγιαξε τὰ σκυλιά.

Μὰ ἐκεῖνα δὲν ἐκουνήθηκαν!

— Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποῦ γεννιέται τώρα, εἶπε παρακαλεστὰ ἡ φωνή, ἀνοιξε, δὲν βαστῶ πιά...

Μὰ ἐκεῖνος ποῦ ν' ἀνοίξῃ!

— Σῦρε στὸ δρόμο σου, ξαναεἶπε ἀγριεμένα.

— Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἀνοιξε, εἶπε πάλι ἡ φωνή.

Μὰ ποῦ ἐκεῖνος!...

✓Κι ἔξαφνα ἄκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὥσάν νὰ ἐβγαίναν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ἡ θύρα ἀνοιξε μόνη της κι ἐβγῆκαν ἔξω τὰ σκυλιά. Στὴν κατηφοριά, ὥσάν φεγγερὴ σκιά, κατέβαινε ὁ ξένος. Καὶ ὀπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ πρόβατα... Μπροστὰ ὁ ξένος καὶ πίσω αὐτὰ καὶ παραπίσω ὁ Χριστόγιωργας φωνάζοντας.✓

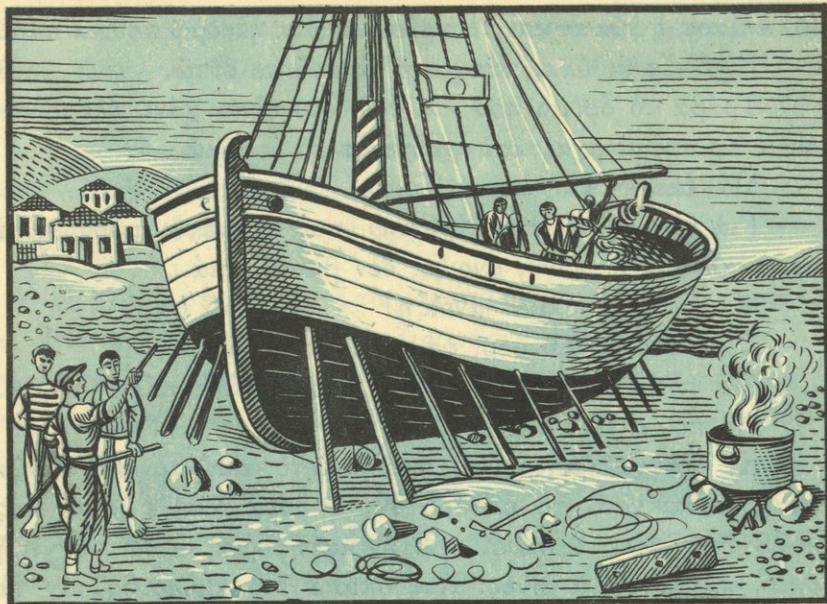
✓"Ὅταν ὁ ξένος ἔφθασε στὴν θάλασσα, ἄρχισε νὰ περπατᾷ στὰ κύματα. Ὅπίσω του ἔρχονταν ἕνα-ἕνα τὰ πρόβατα. Καὶ ἐγέμισεν ἡ θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, ποὺ ὀλοένα ἐξεμάκραιναν, ἀκολουθῶντας τὴν φωτερὴ σκιά, ὥσπου ἐχάθηκαν στὰ βάθη τοῦ πελάγου.

✓Κι ἐχάθηκε κι ὁ Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ἡ στάνη του. Καὶ μόνον κάθε χρονιά τὴν παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, στὰ μεσάνυχτα, πηγαινοέρχεται τὸν γιὰλὸ καὶ σαλαγᾷ τὰ πρόβατα, ποὺ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς ἦταν ποῦ εἶχεν ἔλθει γιὰ νὰ τὸν σώσῃ ἢ νὰ τὸν τιμωρήσῃ.✓

Καὶ ὁ μπάρμπα Ἡλίας ἐσταυροκοπήθηκε πάλι.✓

Περιοδικὸν « Ναυτικὴ Ἑλλάς »

Γεράσιμος Ἀννινός

34. ΤΟ ΡΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Είναι Κυριακή τοῦ Φεβρουαρίου, μία ωραία ἡμέρα.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο ὅλο τὸ νησί.

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρσανᾶς, ποὺ τὸ λέγουν στὸ νησί — γεμᾶτο μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. Ὁ ἀέρας γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοινιῶν.

Ὅλα τοῦ ναυτόκοσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοὶ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιά, τὰ ψηλαφοῦν οἱ ἄνδρες, τὰ καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλὲς φορές· λέγουν τὴν ἀξι-

αν των, λογαριάζουν τή γοργάδα των, συμβουλεύουν τόν πρωτομάστορα για τὸ κάθε τί.

Τὸ μπρίκι τοῦ καπετάν Μαλάμου ἐπάνω στὴ σκάρα του μὲ τὴν πλώρη σπαθωτὴ, στεφανοζωμένη τὴν πρύμνῃ, μὲ τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ζερβόδεξα, ὁμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στὴν ἀμμουδιά.

Ὁ λογάλαζῃ ἡ θάλασσα ἀστράφτει καὶ παιγνιδίζει καὶ φτειάνει γλῶσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ καραβιοῦ, τὸ ραντίζει μὲ τὸν ἀφρό της, καὶ τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὥσάν νὰ τοῦ λέγῃ :

—Ἕλα! Ἕλα! νὰ σὲ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κά-
θεσαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυπνο ; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴ νάρκη
τοῦ δάσους καὶ τὴν ἄβουλη ζωὴ ; Ντροπὴ σου! Ἕβγα νὰ
παλέψῃς μὲ τὸ κύμα! Ὁρμησε στηθᾶτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν
ἄνεμο! Ἕλα νὰ γίνῃς ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τράγουδι τῶν ναυτῶν, καύχημα τοῦ καπετάνιου. Ἔλα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ὥσάν νά νοιώθῃ τὰ λόγια τῆς ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾷ, ἔτοιμο νά ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του. Ὁ καπετὰν Μαλάμος, φρεσκοξυρισμένος, γελαστός, μὲ τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμένει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ τὸ βιολὶ καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴ χαρὰ καὶ τῶν δυὸ των στὰ τετραπέρατα. √

Ὁ παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὐχὴ στοῦ πλεούμενου.

Ὁ πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα :

— Φόρα τὸ πλώριο!

— Φόρα σκόντρα καὶ σκαρί!

Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νά τραμπαλίζεται, μουνδιασμένο, θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθισιό, ἄτολμο στὴ νέα του ζωὴ. Τα παιδιά, ποὺ εἶναι ἀνεβασμένα στοῦ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρό, μαζί ὅλα, μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολή κοπαδιοῦ... √

— Γιούργια, κράζει τότε ὁ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοῖο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων, γλιστρᾷ στὰ νερά ὥσάν πάπια, μαζί μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ καρφί του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα.

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

✓ Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι ;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ; ✓

— Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέζουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριᾶδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο παννί. ✓

— Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι ;
Ἀπάνω σου ἂν πέσῃ τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρῃ τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;

— Ψῆλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποὺ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία·
ὁρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

« Τὰ χελιδόνια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

¶ Ο γέρο - Καλούδης ράβει τὸ παννὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦ-
τες γυρὸ τοῦ τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῇ καμμιὰ ἱστο-
ρία. Ὁ γέρο - Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἄρχισε ¶

¶ Μιὰ φορά, ἐκινδυνέσαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρη Θά-
λασσα. Ἐκεῖ, ποῦ ἐνομίζαμε πὼς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σώ-
θοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ παννάκι. Μὲ μιᾶς
ἐζωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ
κατάρτι ψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζωμε, νὰ φυσοῦμε τὸν
κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ
μόλις ἐφαινόταν ὥσάν χελιδονάκι, ποῦ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι
ἐφάνηκε ὁλόκληρο, ἐρχόταν ὥσάν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο
ἐπλησίασε· ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά του στὶς κου-
λοῦρες· τὸ ἔλεγαν « Σωτῆρα ».

¶ Ἀ! ἄ! ἄ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἐκεί-
νους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανεῖς. Εἶδα καλὰ
τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὀρθὸ στὴν πρῶμῃ,
τὸ ναύκληρὸ καὶ πέντ' ἕξι ναῦτες. Ὅλοι ἔστεκαν καὶ μᾶς
κοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιά ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτα. Μόνον
ὁ σκύλος τους, ἓνας σκύλος μαλλιαρός, κατάμαυρος, μὲ
κεφάλι ὁλοστρόγγυλο ὥσάν « μπόμπα » παλιοῦ κανονιοῦ,
μᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

¶ Ὡστόσο τὸ καράβι ἦρθε μιὰ βόλτᾳ καὶ ἔπεσε δίπλα
μας, δεκαπέντε ὀργυιές μακριὰ. Μὰ βλέπω ἔξαφνα τὸν κα-
πετάνιο νὰ γυρίζῃ στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιὰ ἐκεῖνος, καὶ
τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε ; Σῶστέ
μας!... Ἀδέλφια, πνιγόμαστε!... βοήθεια!...

Ἀκούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, ὁ ἓνας ἔκλεισε

τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν
ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε
μιὰ φωνή, ὡσάν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου!.. Εἶπα πὼς ὁ καπετάνιος
ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἀρχίσῃ νὰ θυμῶνῃ
περισσότερο γιὰ τὰ ἄνοστα χωράτ᾽α παρὰ γιὰ τὴ σκληρὴ του
πρᾶξι. Ὁ « Σωτῆρας » ὅμως πάντα ἐμάχραινε. Βάζομε πάλι
τὶς ἄγριες φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε! ποῦ μᾶς ἀφήνετε! βοήθεια!...
πνιγόμαστε, βοήθεια!..

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατὴ :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ!... στὴν ἄλλη ζωὴ!...

Ἐμεινε ὅπου εὐρέθηκε καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιά, στὶς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιά ὥρα· ἔπειτα ἓνας - ἓνας ἀφήσαμε τὶς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὥστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιᾶς καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι κι ἐνόμιζες πὼς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. Ἐνας κι ἓνας! Τέτοιοι δὲν βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε ; τοῦ λέγει ἓνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε ; Νὰ παλέψετε!... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος ; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρῃ ; Νὰ σὲ πάρῃ παλληκαρίσια. Ὁχι νὰ σταυρώσῃς τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῇς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ ;

— Ὡσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφᾶω ἐγὼ!...

Ὁ καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἤμποροῦσε νὰ κινηθῇ ; Τὸ χιόνι ἦταν ὥς ἓνα πῆχυ στὸ κατάστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

Ἐτσι ἤμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή :

— Ἐ! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν « Σωτῆρα » ; Δόξα νὰ 'χῃ ὁ

Θεός, δὲν ἦταν ἀπὸ τὸ καταραμένο καράβι· ἦταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετὰν Καρέλη, ποὺ μᾶς ἔσωσεν. Ὀλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ρούχα, ποὺ εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσαὶ με ρούμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστὰ στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἐβδομήντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἦταν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρό. Δὲν ἀράξαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχῃ στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζῃ. Κοιτάζω καλὰ τὸ καταραμένο καράβι, ὃ « Σωτῆρας », ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

— Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νά, ποὺ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε.

Ἄρχισε νὰ νυκτώνῃ καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιᾶς, ἐσκοτείνιασε. Ἀσυνήθιστη κίνησι ἀρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιά τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἐχθρὸς καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα.

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν ὁ ἐχθρὸς. Μαῦρος, θεοσκότεινος ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιᾶ ὁ χιονιᾶς μὲ ἄγριες φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνὲς ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξύλειά ἐπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡσάν πούπουλα κι ἐσκέπασαν τὴ θάλασσα ἕως πέρα στὸ νησί! Μιὰ μαούνα σφυρναίικη, φορτωμένη κάρβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφυργαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια ἐσήκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν ποιοὶ νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ἤμαστε στὴν ἄκρη καὶ εὐκολα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπὸ τὴν Μικρὴ Δῆλο.

“Ὅλη τὴ νύκτα ἐβάσταζε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποῦ ἔγινε. Ἀλλὰ καράβια ἦσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἓνα ἐδῶ εἶχε τὴ μισὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἦταν δίχως φλόκους. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴν πρύμνη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας ὀπίσω στὸ τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες ; τὸν ρωτῶ.

— Ἀχ, παιδί μου, λέγει ἀναστενάζοντας, ὁ κακομοῖρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν « Σωτῆρα » πεταμένον ἔξω στὶς πέτρες καὶ κοντὰ τοὺς ναῦτες του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ, τουρτουρίζουν, γῦρο στὴ φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καὶ ἀγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ὡσάν νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοῖρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι... ξαναεῖπε ὁ καπετάνιος μας.

— Ἀλήθεια, ἐλυπήθηκα καὶ ἐγὼ τὸ καράβι, εἶπε ὁ γέρο Καλούδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πὼς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της.

Ὅστερα ἐσώπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

« Λόγια τῆς πλώρης »

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ
37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ἦταν δέκα χρονῶν παιδί ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐγνώριζε κιόλας τὶς στενοχώριες τῆς ζωῆς.

Σὲ ἡλικία τεσσάρων μόλις χρονῶν εἶχε χάσει τὴ μαννούλα του καὶ τώρα ἔχασε καὶ τὸν καλὸ του πατέρα. Ἔτσι ὁ Ἀνδρέας μὲ τὸ μικρούλη του τὸν ἀδελφό, τὸ Νῶτη, ἔμειναν στοὺς πέντε δρόμους.

Καλὰ ποὺ εὐρέθηκε ἡ θεία τους ἡ Σταυρούλα, ἡ ἀδελφή τῆς μάνας τους τῆς συχωρεμένης καὶ τὰ περιμάζεψε. Πτωχὴ ὅμως κι αὐτὴ ἐργάτρια σ' ἓνα ταπητουργεῖο, ποὺ νὰ χορτάση ψωμί τὰ ὀρφανά! Τί νὰ πρωτοκάμῃ ἡ θεία ἡ Σταυρούλα μὲ τὶς ὀλίγες δραχμοῦλες, ποὺ παίρνει;

2. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας, ποὺ ἦταν παιδί πολὺ στοχαστικὸ κι ἐκαταλάβαινε τὶς στενοχώριες τῆς θείας του, τῆς λέγει :

— Εέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ λίγο τελειώνω πιά τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάζω τὸ δικό μου ψωμί.

— Σὲ καλὸ σου, γιόκα μου! Ποιὸς θὰ σὲ πάρῃ στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί; Τί ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ ἓνα παιδί στὴν ἡλικία σου;

Μὰ ὁ Ἀνδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπέρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἔτσι χλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπέρτα εἶναι, χρειάζεται.

3. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας ἐπλησίασε ἓνα κύριο, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ ἓνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρῶν δὲν εἶχε πούλῃσει οὔτε ἓνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἓνα κουτάκι σπέρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ὁ κύριος ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ χλωμό του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλίψις.

Ἐψάξε τότε ὁ κύριος γιὰ φιλά, ἀλλὰ δὲν εὗρῃκε. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἑκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρέ μου, ποὺ δὲν ἔχω φιλά, εἶπεν ὁ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δῶστέ μου, κύριε, τὸ ἑκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτά θὰ σᾶς φέρω τὰ φιλά.

— Ἀλήθεια τὸ λές; ἐρώτησε ὁ κύριος, βλέποντας τὸν Ἀνδρέα κατάματα.

— Ναί, ἀλήθεια σᾶς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος πού τοῦ μίλησε ἔπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἑκατοστά-
ρικο.

‘Ο ‘Ανδρέας ἔφυγε τρε-
χᾶτος.

‘Ο κύριος ἔμεινε ἐπάνω
στοῦ πεζοδρόμιου καὶ περίμενε.
Στὸ μεταξὺ πλησίασε τῇ βι-
τρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά,
πέρασαν δέκα κι ὁ ‘Ανδρέας
ἀκόμη νὰ φανῇ! ‘Ο κύριος ἄρ-
χιζε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστούνι
του νευρικά καὶ τὸ πρόσωπό
του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρα-
σαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

— Κουτὸς ἦμουν νὰ πιστέ-
ψω σ’ ἓνα παιδί τοῦ δρόμου
ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισή ὥρα, σὰν ἀ-
πελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

4. Τὴν ἄλλη μέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα
τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. Ἐμοιάζε
ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, πού τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατο-
στάρικο, μόνον πού ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

Κάποια μεγάλη θλίψι θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ
παιδί, γιὰτὶ τὰ μάτια του ἦταν γεμᾶτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲ ὕφος φοβισμένο, ἐσεῖς εἶσθε, ποὺ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρῶτὸ τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νὰ τα τὰ λεπτά σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποὺ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατί τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

Ὁ κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

Ὑστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἓνα στενοδρόμι.

— Ἐδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἓνα σκοτεινὸ ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσαρα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ ὑπογείου ἦταν ἓνα, ἀχυρένιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸ κοιτόταν ἓνα παιδί καὶ στὸ πλάι του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμμα.

Ὁ κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὥσάν τὸ κερί.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἓνα χεράκι ξυλιασμένο.

— Ἐδῶσες στὸν κύριο τὰ λεπτά; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφούλη του. Καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πῶς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώσῃ τὰ λόγια του.

Ὁ καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνη καλά. Μιά στιγμή καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. Σὲ λίγο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων βοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

Ἦστερα ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος ἐπάνω σ' ἓνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο. ✕

Ἡ πληγὴ του βέβαια ἦταν βαρεῖα καὶ ὁ κίνδυνος μεγάλος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

Ἐμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας. ♪

Όταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ καλὸς κύριος δὲν τὸν ἄφησε πιά νὰ πουλᾷ σπέρτα. Τὸν ἔστειλε πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸν Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

Οὔτε τοὺς ἄφησε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὑγρὸ καὶ ἀνήλιο ὑπόγειο. Πῆρε τὴ θεία τους τὴ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἓνα μεγάλο προσηλιακὸ δωμάτιο.

Απὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὀρφανὰ ἀνεψάκια τῆς ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιά μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν τίμιοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἄνθρωποι. ♣

Κατὰ τὸ Γαλλικόν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ἔ! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλῶστε
καὶ δώστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δώστε!

Ποιὸς λέει, ποιός, πῶς ὅλ' αὐτά, ποὺ τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἶναι δικὰ σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ ποὺ περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὀρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἐκεῖνον, ὅπου δίνει.

«Ποιήματα» Γ'

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

39. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αὐγή δροσάτη
 μέ τὸ πρῶτό της πουλὶ
 λές καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
 στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
 μέ χαρούμενη καρδιά,
 νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
 τρέξτε' ὅλοι στὴ δουλειά!

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
 ἐν ἀγκάθι στὴν καρδιά·
 πέστε ἀζήλευτα: Εἶναι τοῦτος
 ἐργασίας κληρονομιά.

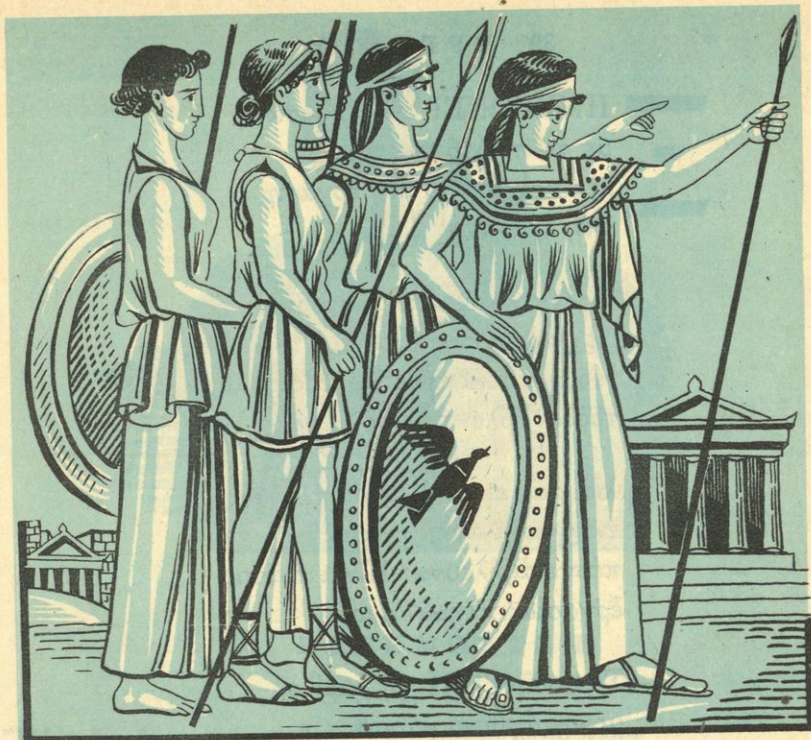
Σηκωθῆτε! Ἡ γῆ χαρίζει
 μόνον ἄφθονο καρπό,
 ἀν' ὁ κόπος τὴν ποτίζει
 μ' ἕναν ἰδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
 οἱ γλυκύτατοι καρποὶ
 εἶν' οἱ μόνοι, ποὺ τ' ἀνθρώπου
 σῶμα τρέφουν καὶ ψυχή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
 μέ χαρούμενη καρδιά,
 νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
 τρέξτε' ὅλοι στὴ δουλειά!

Νεωτέρα Σχολικὴ Ἀνθολογία

Γεράσιμος Μαρκοῦς

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

400 ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ὁ Πύρρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἓνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Ὁ Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἴδια στιγμή μαζεύθηκαν οἱ Σπαρτιαῖτες, γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἀρέας ἔλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη. ○

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιαῖτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρώτα τις γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ τους στὴν Κρήτη, ἔπειτα, δουλεύοντας όλονυκτίς, νὰ σκάψουν γύρο στὴν Σπάρτη μιὰ βαθειὰ τάφρο καὶ τὸ πρωὶ νὰ πολεμήσουν μετὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναῖκες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ καὶ ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναῖκα, ποὺ ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι καὶ τὰ ἔβαλε μετὰ τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασι ποὺ πῆραν, νὰ στείλουν τις γυναῖκες στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες καὶ οἱ γυναῖκες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές. Α

3. Τὰ ἐξημερώματα, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναῖκες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιατί δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὔτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάνας του· ἡ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς γυναίκας του.

Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιαῖτες καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μετὰ μεγάλη γενναιότητα. Ὡστόσο νικητὴς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὅμως ἐξημέρωσεν,

ἄρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὺν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴ φωτιά τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. Ἄλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν. ●

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογό του νὰ ὀρμᾷ πρὸς τὴν πόλι. ● Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὥρμησαν με ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του. ●

Ἐκείνη τὴ στιγμή πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακες του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὅμως ὀρμοῦν με τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἤθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῇ κι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη με δύο χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλιάς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλιάς τους ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἄνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους. ●

Ἔτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ με τὴν γενναιοψυχία τῶν γυναικῶν της γλύτωσεν ἀπὸ τὸν μεγάλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἐξασφαλισθῇ με τὴ φρόνησι τοῦ βασιλιά καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν της. ●

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετάν Μπούρα ὁ γιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατό σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορά, πού τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῇ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἀνδρέας, ὁ γιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἱστορίες, πού ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἀπὸ ὅλες τὶς ἱστορίες αὐτὲς πρὶν πολὺ ἄρεσε τοῦ Ἀν-

δρέα ἡ ἱστορία τῆς Γοργόνας καὶ ὁ Πετρῆς τοῦ τὴν ξανά-
λεγε μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι.

● Ἦταν μιὰ ἀληθινὴ ἱστορία, καθὼς ἔλεγεν ὁ Πετρῆς,
ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα καὶ στὸν παππού του. Στὰ μεγάλα
ταξίδια, βλέπεις, λαχαίνει καμμιὰ φορὰ τὰ καράβια νὰ βρί-
σκωνται ὁλομόναχα, μέρες καὶ νύχτες ὁλάκερες, βωλοδέρνον-
τας μέσα στὶς μακρινὲς θάλασσες. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τίποτε
ἄλλο ἀπὸ οὐρανὸς καὶ θάλασσα, θάλασσα καὶ οὐρανός.
Βραδυάζει, ξημερώνει καὶ στεριά δὲν φαίνεται. Θαρρεῖ κα-
νεῖς πὼς τὸ καράβι ρίζωσε στὴ μέση τοῦ πελάγου καὶ δὲν
μετατοπίζεται μηδὲ ὀργυιά.

Μιὰ φορὰ σὰν κι αὐτὲς ἦταν πού ὁ γέρο - Μπούρας,
ὁ παππούς τοῦ Πετρῆ, εἶδε τὴν Γοργόνα.

— Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας.

— Ἀκοῦς λέει; Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του, τὴν ἄκουσε μὲ
τ' αὐτιά του καὶ τῆς μίλησεν, ὅπως μιλοῦμε, καλὴ ὥρα, οἱ
δύο μας, βεβαίωσε ὁ Πετρῆς. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκου-
στὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν παππού μου. Καὶ νὰ πῶς ἔγινε.

Ὁ παππούς εἶχεν ἓνα δικάταρτο καράβι. Ταξιδεύεν ἐκεί-
νῃ τῇ χρονίᾳ κατὰ τὴν Μπαρμπαριά. Ἦταν καλοκαίρι φεγ-
γαράδα κι ὁ παππούς ξαγρυπνοῦσε στὸ τιμόνι, τὰ μάτια του
τέσσερα νὰ μὴ ξεδρομίση τὸ καράβι ἀπὸ τὸ δρόμο του.

Ἐξαφνα, ἐκεῖδ' ἀπὸ τὴν πρύμνη ἀκούγεται με-
γάλη φασαρία, κτύπος μέσα στὰ νερά. Σὰν νὰ ἦταν κανένα
θεριόψαρο κι ἔδερνε τὰ νερά μὲ τὴν οὐρά του. Κάνει νὰ
γυρῇ κιόλας τὸ τιμόνι ὁ παππούς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμέ-
νο στὸν τόπο. Μῆτε δεξιὰ στρίβει μῆτε ἀριστερά! Γυρίζει
τὰ μάτια του πίσω καὶ τί νὰ ἰδῇ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται
πίσω ἀπὸ τὸ καράβι, ὄρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θεό-
ρατη, βασιτιέται μὲ τὰ χέρια της ἀπὸ τὸ τιμόνι κι ἀπὸ τὴν
κουπαστή. Τὸ κορμί της ὡς τὴ μέση εἶναι γυναίκειο κι ἀπὸ

τὴ μέση καὶ κάτω θεριόψαρο, ὅλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρνει τὴ θάλασσα σὰν τὴν ἔλικα τοῦ βαποριοῦ. Ἰδια ὅπως εἶναι ἡ φιγούρα στὴν πλώρη κάποιων καραβιῶν, μόνο ποὺ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, ὁλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια. ●

● Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ὥστόσο. Γιατὶ ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε.

Ἡ Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος;

Ἡ φωνὴ της ἦταν γλυκεῖα καὶ παραπονεμένη.

Ὁ παππούς μου, ποὺ ἤξερε τίς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ τῆς λέει μονομιᾶς:

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

Αὐτὸ ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παππούς μου ἤξερε τὸ λόγο, ποὺ τοῦ γύρευε τὸ στοιχειὸ τῆς θάλασσας. Αὐτὴ, νὰ καταλάβῃς, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Γυρίζει λοιπὸν τίς θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς καραβοκύρηδες καὶ τοὺς καπεταναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἂν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν. **Α**

Ἔτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἓνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἤθελε νὰ κάνῃ τὸν ἐξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος; Τὸν ρωτᾷ ἡ Γοργόνα.

Καὶ αὐτὸς τῆς λέει:

— Τώρα πιά ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἓνα καρύδι.

— ὦ, Πετρῇ! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

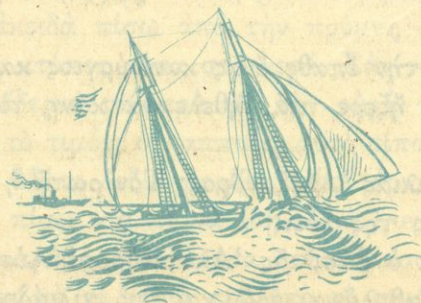
— Ποιὰ αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. Ὁ πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

Καὶ βέβαια, Ἀνδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. Ὁ παππούς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. Ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος ζῇ καὶ θὰ ζῇ αἰώνια. Νά, ἐδῶ Ὀμέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. Ἀνδρέα! Ἀνδρέα! Ὅλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι Ἑλλάδα! Ὅλα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἐλληνικὲς καρένες! Ὅπου νὰ ταξιδέψης θὰ ἀνταμώσης τὴν ἐλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

«Ὁ Ἀργοναύτης»

Στράτης Μυριβήλης (Διασκευή)

Ὁ νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο: Ὁ γέρο - Εὐνιᾶς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσῃ μιὰ ξηρὴ καστανιά, εὗρῃκε « ἀρχαῖα ».

Ἀμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναῖκες, καὶ ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ καὶ ἐκοίταζαν ἓνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ὁ ἓνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκεῖνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. Ἄλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρينو πεζούλι.

Νὰ καὶ ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιούχος. Ἐπλησίασε καὶ ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαία πλάκα, εἶπε σοβαρά. Καὶ ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδή ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριὸ ὁ πρόεδρος καὶ ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης μέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος καὶ ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθησαν τὸ νέο καὶ ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Εὐνιᾶ. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιὲς ἀποτελοῦσε πολὺ ὁμορφὸ τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πῆδησε στὸ σκάμμα καὶ ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῇκε. Καὶ ἐπιγραφή μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῇ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θὰ εἶναι γραμμένο στὴν πλάκα πρᾶγμα ἀξιόλογο, ἀπὸ τὴν ἐποχή, ποὺ ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἦταν ἐλεύθερη.

Ὁ πρόεδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπήδησαν τότε στὸ σκάμμι μερικὰ παλληκάρια καὶ συνέχισαν μὲ προσοχή τὸ σκάψιμο.

Ἡ πλάκα ἐξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸ μέτρα μῆκος καὶ ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στὸ χωριὸ καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἴσοδο τοῦ σχολείου. Ὁ δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφή καὶ τὴν ἀντέγραψε. Ὡς τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στὸ σχολεῖο καὶ ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφή σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. Ἦταν ἓνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδήγησαν καὶ ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὄχι μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργία ὅλο σχεδὸν τὸ χωριὸ ἐμαζεύθηκε στὴν πλατεῖα, κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφή. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Στὴν αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφή τῆς πλάκας.

Ψῆφος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὐρίσκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Καὶ ἡ Ἑλλὰς μας εἶχε χωρίσθῃ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. Ἡ ἰδιαίτερή μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῇ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, ποὺ εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε—τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἂν καὶ ἑλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους. Αἰτία ὁ ἐγωισμὸς τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῇ ὁ φιλόδοξος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε΄, μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἑλληνικά κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερός ἐμφύλιος πόλεμος δηλαδή.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ἄρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμή ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, πού τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὡμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος Ἕλλην πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας: ☉

☉ «Ἀκούστε, φίλοι μου. Ὅλοι εἴμαστε Ἕλληνες ἐδῶ καὶ ἑλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἠθικὸ Ἕλληνες νὰ σκέπτονται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἑλλήνων. Τοῦναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, πού περνοῦν ὀρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἑλληνικὲς πόλεις.

» Ὅλοι μας βλέπομε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύννεφα. Κι ἀκούμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὅπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, πού ὑπέταξαν τοὺς Ἕλληνες τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

» Σὺ, Φίλιππε, πού εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος Ἕλλην ἡγεμὼν, πρέπει νὰ δώσης τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσης ἑλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῇς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμὰς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αὐτές, ἐτοιμάξεις τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνη σὲ λίγο σκλάβα τῶν Ρωμαίων.

» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεούς, νὰ ἐξοδεύουμε τὴν ζωτικότητα μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῶ γυρὸ μας ξένοι λαοὶ αὐξάνουν ὁλοένα τὴν δύναμί τους. Ἄν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύννεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπάσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας ».

Ἐτελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαινόταν, ὅτι κάτι ἤθελε νὰ εἰπῇ.

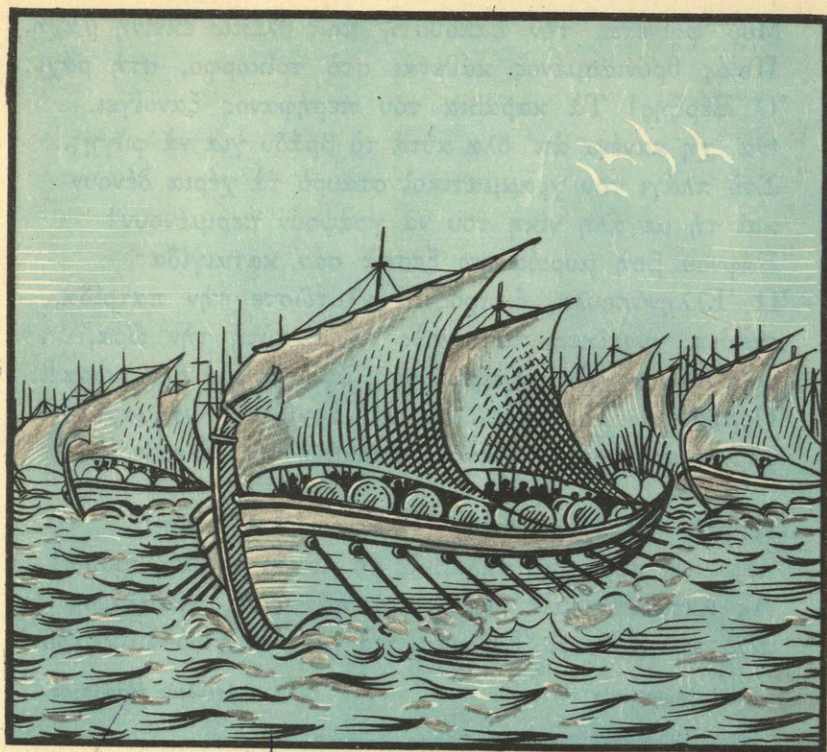
Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ἰδιαίτερή μου ἱκανοποίησι; Νομίζω πὼς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πὼς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἠθέλατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγελάου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξὺ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σὲ πόλεμο. Ἦξεραν ὅμως τίς περισσότερες φορὲς νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ συμφιλιώνωνται, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μὲν ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη κι ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος, συγκινημένοι ἐχειροκρότησαν θερμά. Ἐσβήσθησαν τότε τὰ μίσση. Ξανάγιναν ὅλοι Ἕλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνην κι ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ « κλάδον ἐλαίας ». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγελάου ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε ὁ λόγος του σὲ πλάκες, ὅπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τίς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, ποὺ εὐρήκαμε.

Περιοδικὸν « Παιδικὸς Κόσμος »

Θ. Μακρόπουλος

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πῶς γιγαντώνεται ἡ ψυχὴ σὲ τούτα τὰ πελάγη!
 Ἀνδρειεύεται, παίρνει καρδιά καὶ σ' ἄλλα-χρόνια πάγει...
 ...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς τὸ μάτι
 ἀπὸ καράβια ἀμέτρητα τῇ θάλασσα γεμάτη!
 Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει·
 πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιᾶνοι,
 σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολές φοροῦνε
 καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴ πῶς βλέπω ἐκείνη μάχη.
 Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ράχι;
 Ὁ Εἰρξῆς! Τὰ καράβια του περήφανος ξανοίγει.
 Θὰ ᾿χη κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγη;...
 Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυροὶ τὰ χέρια δένουν
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν!
 Εἰρξῆς βοή μυριόφωνη ξεσπᾷ σὰν καταιγίδα:

— ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρός!... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
 παιδιὰ, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
 τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
 Ὅρμουν οἱ Ἕλληνες... καὶ νὰ, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
 χέρια μὲ χέρια πιάνονται σκλαβιά κι Ἐλευθερία!

Κτύπα, περήφανη θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα
 πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!
 Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορά, γιὰ πάντα ἄς καταλάβῃ,
 πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

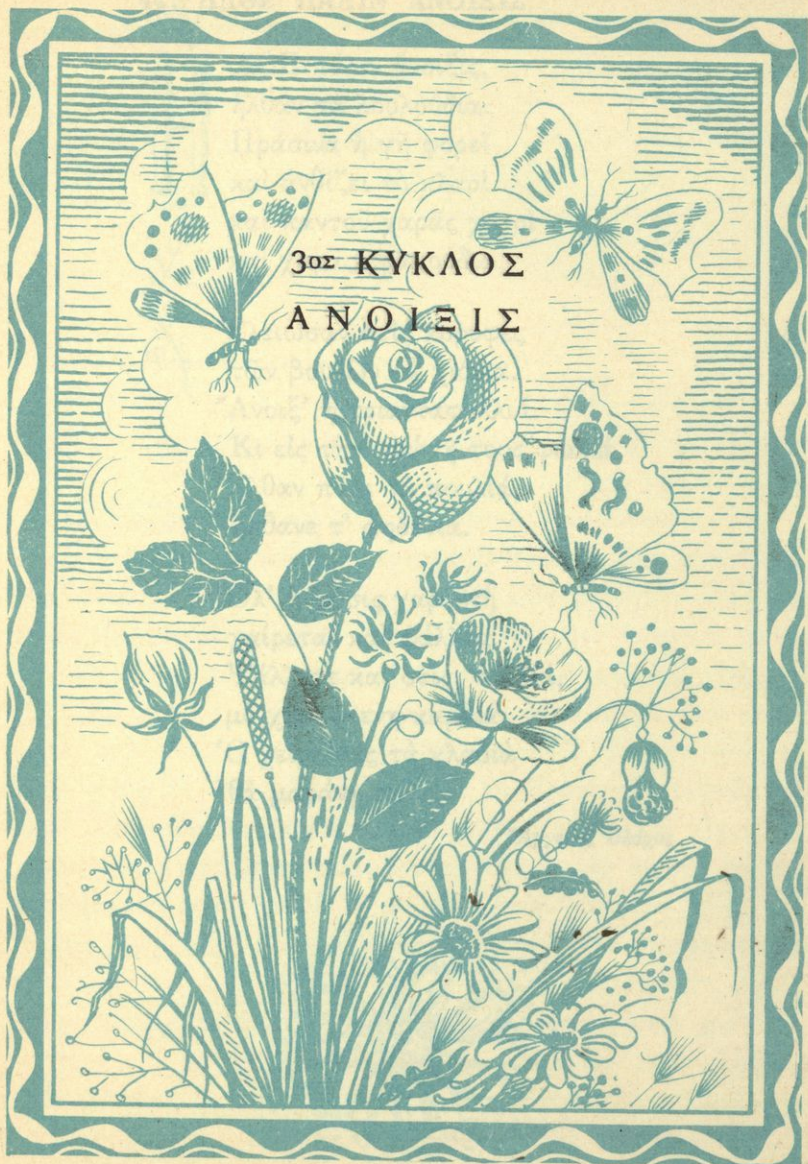

3ος ΚΥΚΛΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ
ΑΝΟΙΞΙΣ

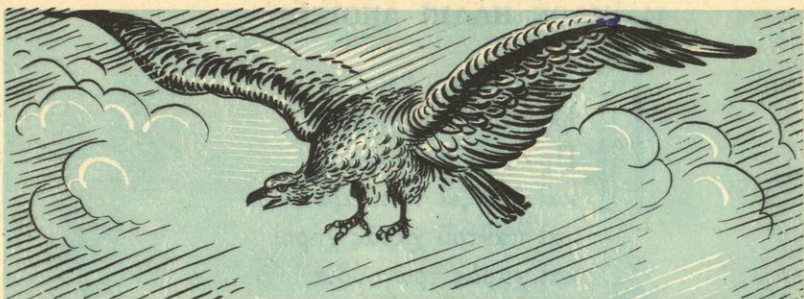
ΛΘΕ πάλιν ἄνοιξις,
ἤλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλειωσαν στὶς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.
Ἀνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά.
Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ἤλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ἤλθανε τ' ἀηδόνια.

Ὅλ' ἡ φύσις χαρωπὴ
χαίρεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μὲ χαρούμενη καρδιά.
Ὁ χειμῶνας τὰ κλαδιά
θὰ μαράνη πάλι.

Ἄγγελος Βλάχος

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

“Ένα ποίμνιον έβοσκεν εις τὸ λιβάδι. “Εξαφνα ένας αε-
τὸς πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει· ένα ἀρνί.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐζήλευσε· ἠθέλησε δὲ νὰ
κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ αἰετός. “Ωρτήσε λοιπὸν μὲ πολλὸν
θόρυβον ἀπὸ ένα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχάς τῆς εἰς τὴν
ράχιν ἐνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβα-
λε ὅλην τῆς τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριὸς ἦτο βαρὺς
δι’ αὐτήν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ
οἱ ὄνυχές τῆς εἶχον ἐμπλεχθῇ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον
καὶ ἂν ἤνοιγε τὰς πτέρυγάς τῆς, δὲν κατῴρθανε νὰ πετάξῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκὸς καὶ συλλαμβάνει
τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων καὶ τὸ
βράδυ τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπόριαν:

- Πατέρα, τί ὄρνεον εἶναι αὐτό;
- Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι
κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἰδία θέλει, αἰετός.

Κατὰ τὸν Αἰσώπον

! "Ένας λύχνος είχε κατὰ τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἔφεγγε /
πολὺ. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ:

— Ἰδέτε, ἰδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό!
Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ
ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῖμα μόνον, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ
τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν!

Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον! /

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἐλαφρὸς ἄνεμος καὶ
ἀμέσως ἔσβησε τὸν λύχνον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύ-
χνου, ἐν ὧσφ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοῦς, δὲν ἔλεγε τίποτε.
Μόνον ἐμειδία. Ὅταν ὅμως ὁ λύχνος ἔσβησε καὶ ἠθέλησε
νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε :

— Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῇς, ὅτι εἶσαι
ἓνας κοινὸς λύχνος καὶ ὅτι καὶ τὸ ἐλαφρότερον φύσημα
τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει.

Κατὰ τὸν Αἰσωπον

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

● Εἶπε ὁ καπνὸς μιὰ μέρα:

— Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ὥσπου ἐκεῖ νὰ φθάσω,
στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τὴ γῆ, ποὺ τῶρ' ἀφήνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό.

● Κι ἀμέσως ξεκινάει
νὰ πάη στὸν οὐρανό.
Μὰ ἔξαφνα φυσάει
ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη
τὸ μαῦρό του κορμί,
δυναμῶσε τὸ ἀγέρι,
τὸνσχόρπισε μὲ ὀρμή. ●

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Ένας αετός και μία αλώπηξ έκαμαν την συμφωνίαν να κατοικήσουν ο ένας πλησίον του άλλου και να είναι φίλοι. Και ο μὲν αετός επέταξεν εις την κορυφήν ενός ύψηλου δένδρου και έκαμεν εκεί την φωλεάν του, ή δε αλώπηξ έχώθηκε κάτω από ένα θάμνον, ο όποιος ήτο πλησίον του δένδρου, και έγέννησεν εκεί τὰ άλεπουδάκια της. Άφου και ο αετός εκλώσσησε τὰ αυγά του, έβγῆχαν τρία αετόπουλα, τὰ όποια έτρεφε με πολλήν άγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὔρη τροφήν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγῃ, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρά τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσῃ λύπῃ ἐδοκίμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὔρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. **Δ**᾽ἠθέλε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῶον χερσαῖον, ὁ δὲ ἀετὸς πτηνόν. **Ε**ἶκαμε λοιπὸν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι· ἐστάθη ἀπὸ μακρὰν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, πὺ τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετὸς εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἀφοῦ ἔσφαζαν μίαν αἶγα, ἤναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμόν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυράν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετὸς εἶδε τὰ σπλάγχνα, καί, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν ὅμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἓν κάρβουνον ἀναμμένον.

Α Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, ὁ ὁποῖος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερά, εὐρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν. **Α**

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους. **Θ**

Κατὰ τὸν Αἰσωπον

49. ΔΥΟ ΕΧΘΡΟΙ

Πόσον κακὸν καὶ ἀνόητον εἶναι νὰ μισῇ κανεὶς τὸν ἐχθρόν του φαίνεται ἀπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον.

Δύο ἄνθρωποι ἐταξίδευον μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον, ἀλλὰ ὁ ἓνας ἦτο ἐχθρὸς τοῦ ἄλλου. Καὶ μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ὁ μὲν ἓνας ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν πρῶραν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὴν πρύμνην. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Αἶφνης ἐσηκώθη δυνατὸς ἄνεμος καὶ ἐξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ὁ κίνδυνος νὰ πνιγοῦν ἦτο μέγας.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην ἠρώτησεν ἓνα ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου :

— Εἰπέ μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θὰ βυθισθῇ πρῶτον, ἂν ναυαγήσωμεν;

— Ἡ πρῶρα, ἀπήντησεν ὁ ναύτης.

— Τότε θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, εἶπεν, ἀφοῦ θὰ ἴδω τὸν ἐχθρόν μου νὰ πνίγεται πρωτύτερα ἀπὸ ἐμέ.

Κατὰ τὸν Αἰσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία ἔλαφος, διὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κυνηγούς, ποὺ τὴν κατεδίωκον, ἔτρεξε καὶ ἐκρύβη πίσω ἀπὸ ἓνα κλῆμα. Ὅταν οἱ κυνηγοὶ εἶχαν προσπεράσει, ἡ ἔλαφος ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέρασε καὶ ὁ κίνδυνος καί, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε ἄλλο, ἤρchiσε νὰ τρώγῃ μὲ λαιμαργίαν τὸ κλῆμα, ποὺ τὴν ἔσωσεν.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν, διέκριναν μέσα ἀπὸ τὰ ὀλίγα φύλλα τὴν ἔλαφον καὶ τὴν ἐκτύπησαν μὲ τὰ βέλη των.

Τότε ἡ ἐτοιμοθάνατος ἔλαφος ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της καὶ εἶπε: « Καλὰ τὰ ἔπαθα. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ καταστρέψω τὸν σωτῆρά μου ».

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

“Ένας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἓνα δάσος ἓνα ξυλοκόπον.
Ἦθέλῃσε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λιονταριοῦ; τὸν ἠρώτησε.

— Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὅχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δείξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ κυνηγὸς ὁμῶς ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἠρώτησα.

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἀλεποῦ πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρυ-
παν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιάς. Ἐκεῖ μερικοὶ χω-
ρικοί, πού εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικά κτήματα, εἶχαν φυ-
λάξει τὰ σακκιδιά των μὲ ψητὸν κρέας κατ’ ψωμί.

¶ Ἀμέσως ἡ ἀλεποῦ ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λάιμαργίαν
ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί των.

Ὅταν ὁμῶς ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον
νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ
στενὴ ὀπή δὲν τὴν ἐχωροῦσε πλέον. Ἦρχισε τότε νὰ κλαίῃ
καὶ νὰ ὀδύρεται. ¶

Μία ἄλλη ἀλεποῦ, πού διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ
καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

¶ Ἄς μὴν ἦσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὐρῆκες τὴν εὐκαι-
ρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃς
καὶ πάλιν ἰσχνή, ὅπως ἦσουν, ὅταν εἰσῇλθες. ¶

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1^α Ένας όνος ήκουσε τόν τζίτζικαν νά τραγουδή και τόσον τοῦ ήρεσε, ώστε έλησμόνησε τί φωνήν έχει οἱ ίδιος και ένόμισε διά τοῦτο, ότι ήμπορεί και αὐτός νά γίνη θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις όμως ήρχισε τούς όγκανισμούς του, τὰ τζίτζικια έσιώπησαν από φόβον. α

— Έσιώπησαν νικημένα! είπεν οἱ όνος. αβ

— Όπως σιωποῦν και τὰ άλλα πουλιά, όταν τὸ αηδόνι αρχίζει νά ψάλλη, τόν ειρωνεύθη μία άλεπού, πού έτυχε νά διέρχεται εκεί κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φοράν ὁ ἴδιος ὁ ὄνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἐχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὄνον καὶ ἤρ-
χισε νὰ τὸν δέρνη με μανίαν.

— Διατί με κτυπᾷς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἰδίαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους ποὺ ἐγελοῦσατε εὐ-
χαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ
αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδοῦ, ὅτι με δέρνητε. Διατί
αὕτῃ ἢ ἀδικία;

3. Μίαν ὅμως φοράν ὁ ὄνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἦτο
μόνος μακρὰν εἰς ἓνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἓνας λύ-
κος καὶ ἤθελε νὰ φάγῃ τὸν ὄνον. Ὁ δυστυχὴς κατέφυγεν εἰς
τὸ ἐξῆς τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρί-
νεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον:

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ με φάγῃς. Προηγουμένως ὅμως
μίαν χάριν σοῦ ζητῶ. Ἐχω πατήσῃ ἓνα μεγάλο ἀγκάθι με
τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ
βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μὲ τρώγεις
με τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῇς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν
τὴν χάριν, εἶσαι τόσο καλός!

Ὁ λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη με προθυμίαν. Ὁ ὄνος
ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσε ὀλίγον τὸ πόδι του, ὃ δὲ λύ-
κος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον.
Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὄνος ἔδωσε μίαν τόσο
δυνατὴν κλωτσιάν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς
τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόναις.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν
του. Καθ' ὁδὸν ἔλεγεν:

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω, διότι δὲν ἤμην εὐχαριστημένος με
ὅσα εἶχα, ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος.

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54 ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετὰν Κομνηνοῦ ἐκοινώνησαν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφῃ τὰ αὐγά. Ἔπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο - δύο τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμιον σταυρόν, στεφανωμένον μετρίαντάφυλλα, μετ' ἐνδρόλιβανον καὶ μετ' πολυχρῶμα ἀγριολούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα:

✠ Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποῦ φαίνεται ἀπὸ πέρα;

Ἐκεῖ σταυρῶσαν, τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.

Σῦρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα -
κι ἐμένα νὰ με καρτερῇς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,
ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες,
τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά' ῃς χαρὲς μεγάλες.

Ἀλήθεια, τί μεγάλοι χαρὰι δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία!

Ἔπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμῶνῃ. Πλάθει ἄρκε-

τὲς κουλοῦρες με αὐγὰ διὰ τὸν ἄνδρα της, διὰ τὴν πεθεράν της καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Ἐπίσης μικρὲς «κοκκῶνες» διὰ τὰ μικρὰ τέκνα της, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμία της καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἀλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ :

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ῥθῇ κρᾶ - κρᾶ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τσι-τσι, καὶ τότε θὰ ἰδῇς χαρὲς ποὺ θὰ ᾄχῃς σὰν ἀκούσης κρᾶ - κρᾶ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύρι : « Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσι-τσι νὰ φᾶτε ! ».

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτὸς :

— Θὰ ᾄῃ κουρούνα νὰ φέῃ τσι - τσι.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μητέρα ὁδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται με εὐλάβειαν τὸν μурωμένον Ἐπιτάφιον.

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον με τ' ἀγγελοῦδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί χαρά, τί δόξα!

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καί, ἐνῶ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ «Ὡ, γλυκύ μου ἔαρ!» καὶ ἄλλα ἀκόμῃ ὥραῖα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι με ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρ-

χονται εἰς τὸ ὕπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζει.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν Ἐπιτάφιον, πού περιφέρεται μετὰς λαμπάδας ἀναμμένας. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἡρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἀνοιξὶς στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ὡσὰν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ :

— ὦ, γλυκὺ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου Τέκνον !

Καὶ τὰ παιδιὰ, πού προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουσιν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!

Ἵστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἡγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὥραϊον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον πού εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει, τὸ καημένο : « μπε - μπέ! ».

Τὴν ἐσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχалиνὰς λαμπάδας. Τί χαρά! Φαντασθῆτε ὡραίας, μικρὰς λαμπάδας με ἄνθη τεχνητά, με χρυσόχαρτα. Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Ἐκεῖνη εἶναι ἡ μεγαλύτερη.

Ἡ μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε με αὐτήν. Τέλος ἔσπασεν καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάμματα. Ὁ πατέρας τοῦ ἡγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμ-

πρᾶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ἤστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιά ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπέρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιά, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἕως τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γύρο ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἓνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὅχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μου τὴν διάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή!

— Ἐμένα ἡ μάνα μου τὴν ἐστόλισε μοναχὴ της.

— Καὶ ξέρεи νὰ κάνη λαμπάδες ἡ μάνα σου;

— Ὅχι, δὲν ξέρει; Ἀμ' τί θαρεῖς;

— Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάμματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὑστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, πού εἶχε φέρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἄρνι τὸ ψημένο. Τὰ παιδιά κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά! τί ἀγαλλίασις!

« Πασχαλινὰ διηγήματα »

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Α Νύχτα βαθείά, μὰ τοῦ χωριοῦ
 ο γεμάτη ἡ ἐκκλησία·
 ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
 μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη! μὲ φωνὴ
 κρᾶζει ὁ παπᾶς μεγάλη. ο
 — Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
 ὅλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιές
 καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.
 ὦ, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκές,
 πῶς φεύγει κάθε λύπη! Α

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾷ
 κι ὅλοι γοργὰ πηγαίνουν
 ἐκεῖ, πού αὐγὰ κι ἀρνιά ψητὰ
 στρωμένα τοὺς προσμένουν./

Ν. Χατζηδάκης

56/ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

10 Δύο ἐκδρομεῖς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λό-
φου, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνετο
ἓνα μικρὸν χωρίον. Τὰ κόκκινα κεραμίδια τοῦ ἐσχημάτιζαν
ῥαῖον σύμπλεγμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ
τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τοίχους. ❶

Ἵστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτὰ καὶ ἐνῶ οἱ δύο ὁδοιπόροι
ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ῥαῖον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ
ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. Ἵστερα ἀπὸ ὀλίγον

πυκνὸς καπνὸς ἀνυψώθη ἀπὸ ἓνα σπίτι καὶ τὴν ἰδίαν σιγμὴν κραυγαὶ ἠκούσθησαν:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο ὁδοιπόρους ἐσηκώθη βιαστικά. Ἀμέσως ἄφησε τὸ ἐκδρομικὸν του ραβδί καὶ τὸ σακκίδιόν του κάτω, ἑτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. Ὁ ἄλλος τὸν ἐκράτησε:

— Ποῦ πηγαίνεις; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν; Τί μᾶς μέλλει διὰ τὰς ξένας ὑποθέσεις;

Ὁ πρῶτος ὅμως ὁδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Ὁ δεῦτερος τὸν ἠκολούθησεν ἀργὰ-ἀργὰ καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαινε. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, πού ἐκαίετο, μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη:

— Τὰ παιδιὰ μου! Τὰ παιδιὰ μου!

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ὥρμησε πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

Ὅλοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἶπαν μεταξύ των:

— Ἀληθινὸ παλληκάρι! Εὖγέ του!

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα:

— Εἶναι χαμένος!

2. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ὅμως ὁ ξένος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ δύο μικρὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγον εἶχαν καεῖ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικά ἄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα.

Ἡ μήτηρ ἀγκάλιασε μὲ ἀπερίγραφτον στοργὴν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἐκεῖνος ὅμως τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξὺ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

Ὅταν συνηντήθησαν καὶ πάλιν οἱ δύο ὁδοιπόροι, ἡρώ-
τησεν ὁ ἀδιάφορος:

— Ποῖος σὲ παρεκίνησε νὰ ριψοκινδυνεύσης τόσο πολύ;

Καὶ ὁ ἄλλος ἀπήντησεν:

«Ἐκεῖνος», πού μᾶς ἐδίδαξεν, ὅτι ὁ σπόρος πρέπει νὰ
ταφῇ διὰ νὰ φέρῃ πολὺν καρπὸν.

Τότε ὁ πρῶτος ἡρώτησε καὶ πάλιν:

— Ὡραῖα ὄλα αὐτά. Ἐὰν ὅμως ἐθάπτεσο κάτω ἀπὸ τὰ
ἐρείπια τῆς οἰκίας; Διότι μόλις εἶχες προφθάσει νὰ βγῇς
καὶ ἡ στέγη ἔπεσε.

Καὶ ὁ γενναφόψυχος ὁδοιπὸρος ἀπήντησε χαμογελῶν:

— Τότε θὰ ἤμουν ἐγὼ ὁ σπόρος. Καὶ ἀληθινὰ θὰ ἔφερα
πολὺν καρπὸν, ὅταν καὶ ἄλλοι θὰ ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμά
μου, νὰ σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὥραν μεγάλου
κινδύνου.

Ὁ ἄλλος ἤκουσε καὶ ἡσθάνθη ἐντροπὴν. Ἐσιώπησεν
ἀρκετὴν ὥραν. Ἐπειτα, εἰς μίαν στιγμὴν, εἶπε:

— Μαζὶ ἐπηγαίναμεν εἰς τὴν ἐκδρομὴν, ἀλλὰ χωριστὰ
ἐσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ ἐντρέπομαι τώρα διὰ τὸν ἑαυτὸν
μου. Μοῦ ἔδωσες σήμερα τὸ καλὺτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νὰ εἶσαι βέβαιος, ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ σπό-
ρος, καὶ χωρὶς νὰ ταφῇ, ἔφερε καλὸν καρπὸν. Θὰ μιμηθῶ
καὶ ἐγὼ τὸ παράδειγμά σου.

Ὁ φίλος του τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ ἀγάπην καὶ εἶπε:

— Ποτὲ δὲν ἤμποροῦσα νὰ φαντασθῶ, ὅτι μὲ τὸ μικρὸν
μου παράδειγμα ἐβοήθησα ὄχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ἀνθρώπους!

Ἐνοοῦσε ὄχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιὰ, πού ἐσώθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ καὶ τὸν φίλον του, πού ἐσώθη
ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα, πού εἶχε, τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν ἄλλων. ✓

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευὴ)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριά καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.

Γλῶσσες κόκκινες τὸ σπῖτι πᾶν νὰ φᾶνε.

— Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα.

Μὰ ἓνας νιὸς χυμᾶ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!

Ἕνας χωρικός γέρος τόνε κοιτάζει
καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει!

— Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;

Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρι!

Τέλλος Ἄγγελος

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας. Ἀχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του.

Ἀ' Ο « Ἅγιος Νικόλαος », τὸ ἱστιοφόρον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν· μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ παννιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει στὰ κατάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ παννιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται : πότε θὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖά του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακράν, μακράν ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ἢ μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὀρφανοὶ ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. Ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικράν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἐσπέραν, πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγῦρό του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινούς ἐκεῖνους τόπους. Εἶναι πολὺ ὠραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενιτεία.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον. Ἐμὲ ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κάτι. διὰ τὸ ἓνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελλάκι, διὰ τὴν μικράν του ἀδελφήν χρωματιστὸν μανδῆλι τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῇ ὁ καθείς!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῶ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ λύσῃ ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Ἐνῶ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει, ὅτι εὐρίσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νά! Τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτῆν. Ἄ! πῶς κτυπᾷ

τώρα ἡ καρδιά του! Ἐφθασαν τέλος πάντων.

Ἰδοῦ, ξεχωρίζει ἡ κωνικὴ κορυφὴ τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῇ καὶ τὸ ἄσπρον ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου, μὲ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του στυλώνονται μὲ προσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

Ἄ! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! Ἄς ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερά, ἃς ἡμποροῦσε νὰ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἤλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὥσάν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὅποιον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ, ὀλονέν, προχωρεῖ, καὶ ἡ ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὥς νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ εὐνοϊκὸς μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ παννιά· τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφρούς τὰ κύματα.

Ἰδοῦ, ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ὡς προβατάκια, τὰ ὅποια βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. Ἰδοῦ! Ἐπρόβαλε τώρα καὶ ἡ οἰκία των! Ἰδοῦ ἡ καπνὸδόχη, ἡ ὁποία καπνίζει ἐλαφρὰ - ἐλαφρά. Ἰδοῦ καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὅποιον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καὶ τὸ ὅποιον τρυπᾷ μὲ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται: Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἰδικοὶ του; Ἡ μητέρα του θὰ ὑφαίνῃ καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; Ἡ μήπως ἐπῆραν εἴδησιν, ὅτι

ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνῃ.

Α Αἰφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοίαρχου. Ἔχουν πλησιάσει τώρα πολὺ, πρέπει νὰ μαζεῦσουν τὰ παννιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεῦουν τὰ παννιά. Ἄ! ἐπλησίασαν πολὺ. Γκερ... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν. **Α**

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸν «Ἅγιον Νικόλαον», δεμένη με χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾷ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ με ὅσῃ δυνάμει ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτὴν.

Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ὡς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἄρα γε ὅλοι καλὰ οἱ ἰδικοὶ του; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ!

Ἀλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκείνη γυναῖκα με τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὁποῖα ξεφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; Ἄ! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἐξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὁρμᾷ εἰς τὴν ἀγκάλῃ τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

59. ΤΟ ΜΟΝΟ «ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ»

Καράβι άνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσης «καλῶς ὤρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μὴν τὰ πιστέψης! ἝΑπιαστες
εὐχές, ποὺ ὁ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «καλῶς ὤρισες»,
τὴ μόνη εὐχὴ ποὺ πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσης στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

Ἰωάννης Πολέμης

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἴλισσοῦ εἶχε κτισθῇ ἐν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοί του ὅμως ἦσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἐξυπνοὶ καὶ εἶχον ὡς ἄρχοντά των τὸν Ἐρεχθέα.

Ὁ Ζεὺς, ὡς παντογνώστης θεὸς, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἢ ἐνδοξότερα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεούς.

Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἤθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὠραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναοὺς.

Ἔτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποῖαν ὥρισεν ὁ Ζεὺς, προσ-
ῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθισαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον
τῆς ὀχθῆς τοῦ Ἰλισσοῦ. Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρό-
νος τοῦ Διός. Πλησίον του εἶχε καθίσει ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη
θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲ χρυσὴν λύραν εἰς
τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του Ἀρτεμις μὲ τόξον
καὶ βέλη, ἐτοιμὴ διὰ τὸ κυνήγιον.

Ὅπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος,
ὁ Ἄρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ
θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπεί-
ρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων,
ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, καὶ ὁ Ἥφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. Ὅπι-
σθεν τοῦ Διὸς ἐκάθητο ὁ Ἑρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ
πτερωτὰ του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ
ὁ Ποσειδῶν ἴσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν
τοῦ Διός. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιᾶν χεῖρα τὸ ἀνί-
κητον δόρυ τῆς. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε
ἡ τρίαινά του, ἡ ὁποία κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμῃ. Τότε
εἶπεν ὁ Ζεὺς:

— Ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ
τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους
τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον
τοῦ Ἑρεχθέως.

Ἀμέσως ἐσηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινά του
ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ χῶμα. Εὐθὺς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνε-
πῆδησεν εἰς ὠραιότατος ἵππος, λευκὸς ὡς ἡ χιών.

Οἱ θεοὶ παρετῆρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμόν. Ἡ χαί-
τη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον καὶ
οἱ λεπτοὶ του πόδες ἠτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χεῖρα καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χεῖρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεούς.

Καὶ ἰδού, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, ὁ ὁποῖος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι του ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωπούς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ὁ ἵππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἵματα. Τὸ δῶρον τὸ ἰδικόν μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἔτσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμὴν της ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήναια.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στήν Ἀθήνα

Χαρὰ σ' ἐσέ, χώρα λευκή καὶ χώρα εὐτυχισμένη!
Καμμιὰ χώρα σ' ὅλη τῇ γῇ, καμμιὰ στήν οἰκουμένη
δὲν ἦῤρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι.
Ἀπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργὰ - γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν αἶτὸ καὶ σύννεφο κι ἀστέρι.
Ὅμως σ' ἐσέ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ρίζωσ' ἡ ἀγάπη μου στὰ χώματά σου μόνο.

« Ὑμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶ »

Κωστῆς Παλαμᾶς

62. ΟΛΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

1. Εἶναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταυγέτου, ὁ ὁποῖος ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ Πάρνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγια ἀκτῖνες γεμίζουν τώρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἐξαίρεση κανεῖς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναοὺς, ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροῦς καὶ ταπεινοῦς οἰκίσκους. Τὸ πλεόν ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δενδροφυτευμένη ἀγορά, γῦρο ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ ναοὶ τοῦ Διὸς, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει τεῖχη, ποὺ νὰ τὴν ζώνουν γῦρο καὶ νὰ τὴν προφυλάττουν. «Τεῖχη διὰ τὴν Σπάρτην ἦσαν τὰ γενναῖα στήθη τῶν παλληκαριῶν της!». Ἔτσι ἔλεγαν.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιά. Ὅλοι οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἐχει ἔλθει ἡ εἵδησις, ὅτι ἡ μάχη ἤρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νὰ φέρῃ τὴν εἵδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγῆκεν ἀπὸ μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μικρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιά, ποὺ ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἐ-

τσι ὅλοι μαζί ὠρμοῦσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἓνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

Ὅταν αἱ ἀντίπαλοι ὁμάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθessin, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ἐπῆγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὐρώταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἐχάνετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, ποὺ ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ὁ Πλατανιστᾶς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὐρώτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὠρισμένην ἑορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μετὰ τῶν χωρὶς ὅπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἐχθροὺς τὴν ὥραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε υἱοὶ τῆς εἶχαν ἀγωνισθῇ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

Ἐστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς εἶχαν μαστιγωθῇ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Εἶχαν ὅμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῇ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἄς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιὰ των, καὶ ἄς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐσύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιὰ της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγείλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ὁ ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταυγέτου. Ἡ σκιά τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικὸν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὀρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνει τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. Ὄταν ὅμως ἀναγνωρίξῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιὰ... λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν,... καὶ τὰ πέντε μου παιδιὰ;...

— Ἐφονεύθησαν!

—'Ηλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὠργισμένη. Αὐτὸ περιμέ-
νω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἐτρεχε νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὸ χαρμόσουνον ἄγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργὰ εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εὐρώτα νὰ φαίνωνται ἀση-
μένια. Ἀλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν τῆς εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παι-
διὰ συνέχιζαν ἀκόμῃ τὰς ὁρμητικὰς τῶν ἐπιθέσεων καὶ τὴν κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παι-
διὰ τῆς, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἤθελε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί.
Ἔτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾷ.

Ἀμέσως ὅμως κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν τῆς μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν: «Ἄλλ' ἀφοῦ ἐσώθῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνι-
ζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς τῶν ἔχει πραγματοποιηθῇ».

Ἔτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν τῆς, διότι δὲν εἶναι μό-
νον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα.

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

Κ. Ρωμαῖος

ΜΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
 βυζάζετε τὰ παιδιὰ σας
 μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
 Νὰ φέρουνε μὲ σεβασμὸ
 στὰ χεῖλη τ' ὄνομά σας,
 σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα!

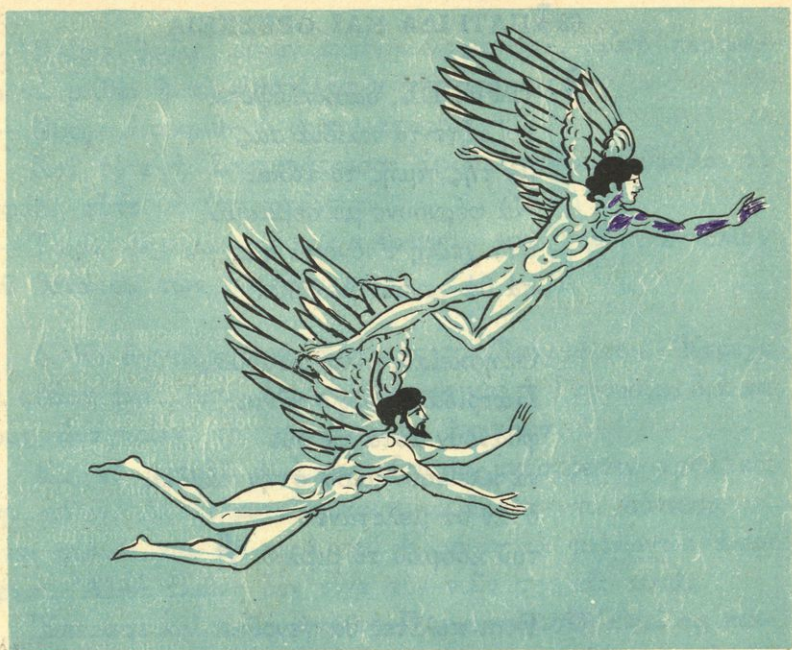
Θρησκεία τὸ ἓνα μάθημα,
 Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι,
 φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
 νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
 ὅταν θὰ μελετᾶνε
 τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο. **Α**

Ετσι πολῖτες θὰ γενοῦν
 νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
 φίλοι κι ἐχθροὶ καὶ ξένοι.

Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιὰ
 θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
 κι Ἑλλάδα δοξασμένη! **ΟΟ**

Σπύρος Ματσούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὅποιος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἐξουσίαζε πολλὰ μέρη. Ἀφ' οὗ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλα ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἑνα καλὸν τεχνίτην. Ἔστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱόν του, τὸν Ἴκαρον.

Ὁ Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις καὶ νὰ ἐξοδεύσης ὅσα χρήματα χρειάζεσαι. Ἀρκεῖ τὰ ἀνάκτορά μου νὰ γίνουν τὰ ὠραιότερα καὶ τὰ πλουσιώτερα, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Ὁ Δαίδαλος ἤρχισεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν μὲ ζῆλον καὶ ἐπιμονήν. Εἰς ὀλίγον καιρὸν τὰ ἀνάκτορα ὑψώθησαν ὠραιότατα, μὲ ὑψηλοὺς στύλους, μὲ διαδρόμους, μὲ μεγάλας αὐλὰς, μὲ δικαστήρια, μὲ φυλακὰς, μὲ ναοὺς... Τὰ ἀνάκτορα ἔγιναν ὡς μία ὠχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος καὶ τὸν Λαβύρινθον. Ὁ Λαβύρινθος ἦτο βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, μὲ δρόμους τόσον φιδωτοὺς, ὥστε, ὅστις εἰσῆρχετο ἐκεῖ μέσα, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ χωρὶς ὁδηγόν.

Μέσα εἰς τὸν Λαβύρινθον ἔκλεισεν ὁ Μίνως τὸν Μινώ-ταυρον, τρομερὸν τέρας, τὸ ὁποῖον ἐτρέφετο μὲ τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἦσαν καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν Λαβύρινθον καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσάν μὲ φρούρια, ἀγάλματα καὶ κρήνας, ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῇ τὸν ξένον τόπον καὶ ὁ μέγας του πόθος ἦτο νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ὁ Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ διὰ τοὺς ἐχθροὺς του ὅμοια φρούρια. Καὶ μάλιστα διέταξε νὰ φυλάττουν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος.

Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἠδύνατο νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη νὰ φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κατασκευάσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς ὁποίας ἐκόλλησε μὲ κηρὸν καὶ θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εἰς

τούς ὧμους του. Κατεσκεύασε καὶ διὰ τὸν υἱόν του ἄλλο ἐν ζευγος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρωί, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισε εἰς τὸν υἱόν του τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως:

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιμονὴν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ πτερὰ. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξίδιον μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾷς, μήτε πολὺ χαμηλὰ. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθῇς ἐμέ.

Ὁ Ἴκαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλὰς. Ἦνοιξαν τότε τὰς πτέρυγας των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ δύναμιν. Τί χαρά! Εἶχαν σωθῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα.

Ὁ Ἴκαρος ὅμως, ὕστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμονήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ γρήγορα. Ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερὰ τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἴκαρος ἤρχισε νὰ πίπτῃ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱόν του. Κατέβη τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτώμα του. Τὸ ἔθαψεν ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας, ἐξηκολούθησε τὸ ταξίδιον του πικραμένος.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ἀλλ' ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἴκαρος, ὠνομάσθη ἔκτοτε Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὠνομάσθη Ἰκάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεῆς (Διασκευὴ)

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὅποιος ἐλέγετο Μίδας. Ἦτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἔβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— "Αχ καὶ νὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸ νὰ ἦτο ὅλον ἰδικόν μου!...

Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκεῖνη ὅμως ἠγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὠραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν:

— "Αν ἦσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον θὰ ἤξιζαν!

Δ Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατίου του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυρούς του. Ἐξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἓνα ξένον, ὁ ὅποιος ἐκοίταζε μὲ θαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ:

— Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν! Εὐτυχισμένε βασιλεῦ, ποὺ τίποτε δὲν σοῦ λείπει...^A

— "Ἐχεις λάθος! εἶπε μὲ στεναγμόν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεταί χρυσάφι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγῃς σοβαρά! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εἶμαι εἷς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, τὸν ὁποῖον ἔχεις πολὺ εὐχαριστή-
σει. Ἦλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσης. Εἰπέ
μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ
Μίδαας.

— Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὔριον τὸ πρωὶ ὅ,τι
καὶ ἂν ἐγγίξης θὰ γίνεται χρυσός.

Ὅλην τὴν νύκτα ὁ φιλόργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη.
Δὲν ἐβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ
θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίζῃ ἡ
ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. Ὅ,τι ἤγγιζεν
μὲ τὰς χειρὰς του ἐγένετο χρυσός.

Τρελὸς ἀπὸ τὴν χαράν του, κατέβη εἰς τὸν κῆπον.
Λουλούδια, κλαδιὰ, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἂν ἤγγιζεν,
εὐθὺς ἐγίνοντο ὁλόχρυσά.

Ἀπὸ τὸν κῆπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.
Ὅστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τρα-
πεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἶπεν:
— ὦ, τί ἄσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εὐωδίαν
δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν! τῆς
λέγει ὁ πατήρ της.

Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν
ἐγένετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, πού ἔπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ φω-
νάζῃ :

— Δυστυχία μου! Πῶς θὰ ζήσω τώρα ;

— Τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ἦνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλην του. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἤγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του ὀλόχρυσον ἄγαλμα.

Ὁ Μίδα, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ:

Θ' Ακριβὴ μου κόρη, ἐγὼ μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσκότωσα. Ἄς ᾔτο δυνατόν νὰ σὲ ἴδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Θ

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει:

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδία σου δὲν ἔχει παραδοθῇ ὀλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾷς τὴν κόρην σου. Ἐλπίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρῃς νερόν καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουν πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

Ἐτρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδα καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκείνη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐρράντισαν τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ ὅποῖον εἶχεν ἐγγίσει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλόργυρος βασιλεὺς. Ὅλα ἔγιναν ὅπως ἦσαν καὶ πρίν.

Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδα διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς:

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουσιν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι. Θ

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

66/ ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἰς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατρίς του ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος. /

Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλθη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. "Οταν ἐμελλε νὰ γίνῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακὰ καθήκοντα. Ἐδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμωνα.

Ο Ὁ Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἂν ὁ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας. **Ο**

Ὁ Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων.

Α Ὁ Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν τὸν εὔρε ραγδαιοτάτη βροχή, ἡ ὁποία παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἑνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἐνεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν. **Α**

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλέ τὴν ἐκτέλεσιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πάλιν λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατῴρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας.

Ὁ τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὀργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῇ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. "Ολοι ἐκπληκτοὶ παρετήρουν αὐτὸν εὖθυμον νὰ προτρέπη τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμιοι ἀμέσως ἤρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἡγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

"Ολοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὅποιον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἐκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμιοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη εἰς τὰς χειράς των.

Ὁ Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐνῶ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλῆθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλων.

Ὁ τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἥρωικὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφ' ἧνης ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

67 / Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ὄταν αὐτὴ ἔξῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνεον, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἀγραυλος, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωὴν τῆς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα τῆς.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἥρωικὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην τῆς, ἐώρταζον ἕκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἑορτὴν, τὴν ὁποίαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνῆγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρώιδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὠρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουσιν μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους τῆς.

Ἀ Ἴδου καὶ ὁ ὅρκος τῶν νέων :

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ὅπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείπει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγάλειου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὐπειθὴς εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ᾗς εἶναι μάρτυρες τούτων ».

Κατὰ Λέοντα Μελῶν

Α Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἑθνικῆς μας ἑορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιὰ, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὅταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἠπειλοῦν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἂν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου. **†**

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του.

Ὁθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἦλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληγώθη καιρίως. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

¶ Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἡ ἐπιτυχία των ἐματαιώθη, ἀπληπίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναῖαι ἐσώθησαν. **ο**

Μεγίστη εἶναι, παιδιὰ μου, ἐπράσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος ! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, ποὺ εἶχε γίνει προηγουμένως. **†**

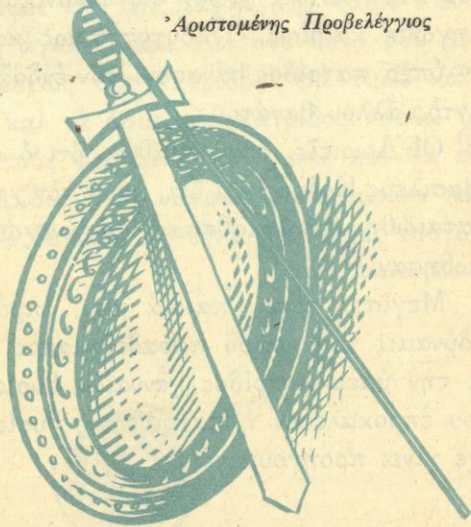
Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγὴν !
Δόξα στὰ ὅπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν !

Μ' ἐκείνων τὴ χρυσῇ σοφίᾳ,
μὲ τούτων τὴν ἀγία-ὁρμή,
νέαν ἅς πλάσωμε ἱστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμὴ.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
Ἐκεῖ εἶν' ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνη
καὶ ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

70. Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

✓Ο Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιός ἦτο, ὥστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνει παροιμιώδη. ✓Υπερηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θήσαυρούς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. ✓

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

✓Ο Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἤθελον θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλλη-

νος. Ἀφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγὴν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Ἕλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐζήσεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσареστηθεῖς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφούς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὐτοὶ ἐτιμήθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γράϊαν μητέρα των ἀξιέπαινον ἀφοσιώσιν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενεῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων, ὁ ὁποῖος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεῖς δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαίμων δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὅπως, πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀγὼν, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος. ▼

■ Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου ἐσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροῖσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κύρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κύρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ἡτοιμάσθη καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

▼ Ἀλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς :

— Σόλων !, Σόλων !, Σόλων !

Ὁ Κύρος τότε ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

▼ Ὁ Κροῖσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἐκείνον εἶχεν ἀκούσει. Ὁ Κύρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἢ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχῆσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυράν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιοιουτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε καὶ τὸν Κύρον ἐσωφρόνισε. ▲

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

71. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμη ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἐλληνικός. Οἱ πέριξ ὅμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἠμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἐξῆς χρησμόν :

«Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῇτε».

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευ-

θύνσεις. Παρετήρουν νὰ εὗρουν ἀνοιχτὴν θύραν κάποιας φιλοξενου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἄνθρωπον νὰ τοὺς χαιρετίσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἴστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. Ὅταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἐχάρηκάν πολύ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδὴ νὰ γίνῃ βασιλεὺς των.

Τοιουτοτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔγινε κύριος ὠραίας ἐλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντσας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἐξώριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

Ἡ ἐξορία αὐτῇ ἐλέγετο ἐξοστρακισμός, ἐγίνετο δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἐν τεμάχιον κεράμου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὁποῖον ἤθελεν νὰ ἐξορίσουν. Καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὃ ὁποῖος ἦτο φραγμένος γύρο μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὀστράκων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φθάνουν εἰς ἑξ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἐχώριζον τὰ ὁ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἐξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὄστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωκεν ὄστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα « Ἀριστείδης ».

Ὁ Ἀριστείδης τότε ἠπόρησε καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην ;

Ὁ χωρικὸς ἀπήντησεν :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζουν δίκαιον.

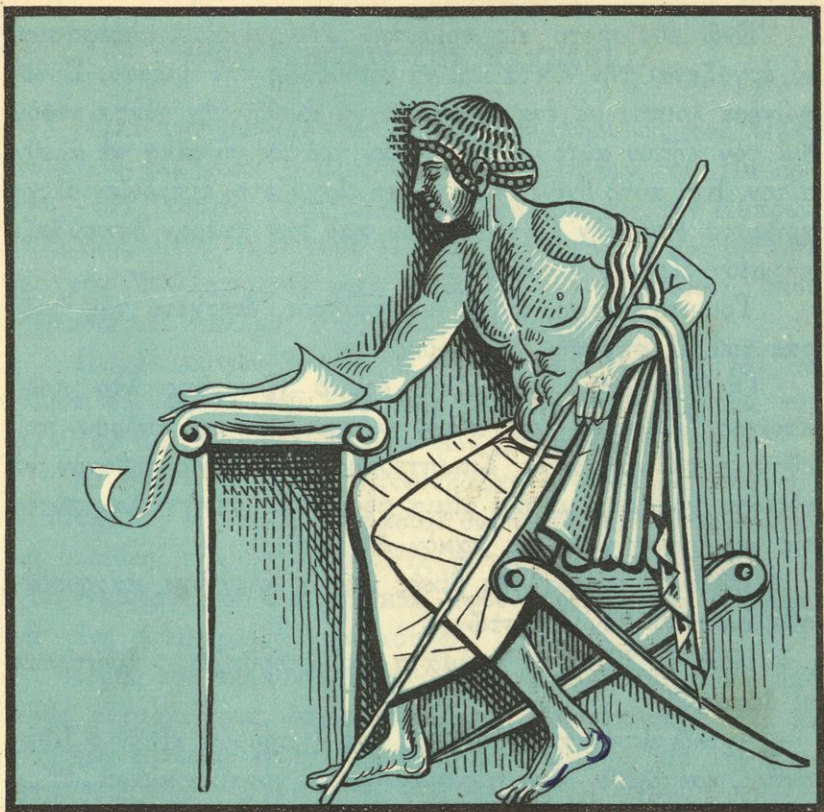
✓ Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὄστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικόν. ✓

Α' Ο Ἀριστείδης, ἐνῶ ἐξωρίσθη δὲν ἐκράτησε μῖσος ἐναντίον τῆς πατρίδος του. Ὅταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὐχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσον εὐτυχής, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου. ✕

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἐξῆς εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἓνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὔτε γονεῖς εἶχεν, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε κανὲν κτῆμα.

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἓνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ;

Ἐνῷ εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάζῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἓνα κηπουρὸν νὰ ἀντλῇ τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἐγίνε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιουτοτρόπως, ὑγιὲς καὶ φαιδρός, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπὴν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὅμως αὐτὸν νὰ σπουδάζῃ καὶ ἠπόρουν ποῦ εὕρισκε τὰ χρήματα. Ὑπωπτεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὕρισκε χρήματα μὲ ὅχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις; ἤρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸν τὴν νύκτα εἰς ἓνα κηπουρὸν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

Α Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήνεσαν. Ἦθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ' ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποὺ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τώρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάζῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

Μετά τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἐλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Παυσανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Ἐξεδίωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηυθύνθη εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἡχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας. **Αν**

Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Παυσανίας τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Παυσανίου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνῃ γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου, καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἰσχυρισθεῖς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μετὰ τοὺς ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτηι τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Παυσανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Παυσανίας ἐφόρει περσικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἔνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἔφυγαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Πausανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ τὰ ἀπολογηθῆ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδείξεις, ἡθώθη. ●

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσίν του δὲν ἠθέλησεν ὁ Πausανίας τὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε τὰ συνεννοῆται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν τὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Πausανίας ὅμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον τὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφῆρεσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιουτοτρόπως ὁ Πausανίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Πausανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανὼ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ. ●

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. Ἔλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθληταὶ καὶ οἱ αἰοδοὶ νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

υγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὁρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαί· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλὰ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἄτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη ὁ Διογένης, ἐνῶ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ υἱείαν, ἡμεῖς νὰ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν υἱείαν ἀντιβαίνει.

Ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον ὁ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὗρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἐξηπλωμένον καὶ ἡλιαζόμενον.

— Εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ Διογένης, ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσης;

— Ἐχω, ἀποκρίνεται ὁ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὕτῃ εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε :

— Ἄν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἤμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

76 | Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Α Μεταξύ των πολλών προτερημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του, παρά τοὺς ἐχθροὺς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σωζόμεθα ἀπὸ πλῆθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὄντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς. **Α**

Ο Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρά δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν. **Ο**

Ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἀδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστειλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἄρτοποιούς της, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἤθελεν εὐχαριστήσῃ τὸν εὐεργέτην της.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὥραῖα φαγητὰ τῆς Ἰσθμίας ἐγεύετο οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ὁ παιδαγωγὸς του Λεωνίδα. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωινὸς του περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ ὀρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῶ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἵππικοῦ του διὰ μέσου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς του ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν μερικὸς Μακεδόνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ Μακεδόνες, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πίνη. Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἵππεῖς του καὶ παρατήρησεν, ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἐξαρκεῖ δι' ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ, εἰς τὰ διψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν, ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πίνη, οἱ δὲ Μακεδόνες του νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύμασαν οἱ στρατιῶταί του καί, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους καί, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώναζαν :

—Ἐμπρός. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν οὔτε κόπους αἰσθανόμεθα. Ἀλλ' οὔτε ὅτι εἴμεθα θνητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, δοῦλός τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἓνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδρε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβη εἰς ἓν δάσος, μέσα εἰς ἓν βαθὺ σπήλαιον.

Ἐνῶ ἦτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίγῃ, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἷς λέων.

— Ἀλλοῖμονον! Εἶμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον, ὥχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

Ὁ λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθεΐαν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὕψωσε τὸν ἓνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος ὁ ὁποῖος κατέλαβε τῶρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τώρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

Ἀλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἤρχισε νὰ λείγῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἐζήτει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἐξήγαγεν, αἶμα πολὺ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἔπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὁποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου - ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

Ἀπὸ τότε ὁ λέων ἠγάπησε πολὺν τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἀρνία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα, τὰ ὅποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὁμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφὴν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτὰ κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲ κιγκλίδας. Ὁ δυστυχὴς μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὁρμᾷ κατ' ἐπάνω του ἕνας φοβερὸς λέων μὲ λύσσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἐθώπευσεν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι μὲ περιέργειαν πολλήν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείχῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολὺ.

Ἄ! Ο βασιλεύς, ὁ ὁποῖος ἦτο παρών, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολὺ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγῆθη πῶς εὔρε τὸνλέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὡς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνηγήθησαν πάλιν ἐκεῖ. **Α**

Ο Ὅλοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον. **Ο**

Ὁ βασιλεύς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχὴν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸνλέοντα.

Ὁ Ἀνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὺχαρίστησε τὸν Βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἐλαβε τὸνλέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἦτο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸνλέοντα, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὅλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιουτοτρόπως ἔζησεν ἐκεῖθερος καὶ εὐτυχής. **!**

Κατὰ Χ. Παπαμᾶρκιον

Ράπτον... **Α**

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἦναγκάσθη δι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς ὁμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ὁ Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν. Π

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιᾶτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν :

—Ἐὰν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἄλλου καὶ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῶ, ἂν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὴν πατρίδα.

Ὁ Κρατησίκλειαν ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως ὁ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. ΕἘγραψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς :

«Κάμε ὅ,τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραίας καὶ μερικῶν παιδαρίων».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην των φιλοπατρίαν. Λ

Στέλιος Σπεράντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΕΣΕΙΣ, πού πρωτοσπείρατε
τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῇ.

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχια καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μας γίνατε ὁδηγοί.

Σὰν ἥσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χεῖλη μας ὕμνουν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια
— δική μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Δροσίνης

80 **ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ**

1. Προχθές ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραϊαν ἐκδρομήν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτῆμά τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ὁ κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιὰ ! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερα ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἰδέτε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῇ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποὺ βλέπετε. Ἐλᾶτε μαζί μου.

Ἐφόρεσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. Ὄταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν ὀλίγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρέμαντο αἱ μέλισσαι. ○

Αἱ μέλισσαι ὥρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπίς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτευον καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἐξαλίσθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἓνα κομμάτι σβουνιά ἀναμμένην.

Ὁ κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μέλισσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὁλόκληρον ἐκύλησε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσκέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

4 Τότε ἐκαθήσαμεν κάτω ἀπὸ ἓνα μέγαλον δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὀπωρικά. Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ἡ μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελιοῦ. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἐξαγώνους ὀπάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν γεμᾶται ἀπὸ μέλι. 4

3.— Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά ; ἠρώτησεν ὁ Χρῖστος.

Καὶ ὁ κύριος Κῶστας ἀπεκρίθη :

— Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἓνα μελίσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσι ἔχει τὴν βασίλισσάν του. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ ὁποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἕως πενήντα χιλιάδας. Ἀλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγά διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέαι βασίλισσαι. Ἐτσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σάν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει· πηγαίνει ἄλλοῦ νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρῶν. Ἐφυγεν ἀπὸ ἓν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μετὰ τὴν συντροφίαν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδί τῆς ἀχλαδιᾶς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κῶστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἶδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα. ▽

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἥλιε μου,
ἔβγα, ἥλιε μου,
ποὺ κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι,
φέξε ὥς τοῦ γιαλοῦ τὰ βάθη.

Τὸ νερό,
φέξε μου, ἥλιε μου,
νὰ τρέχη καὶ νὰ λάμπη,
νὰ μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσόῃλιε μου,
τὴ γῆ μὲ χαμομήλι,
δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

82 √ ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ἡμην δώδεκα ἐτῶν, ὅταν ἡσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἀφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἓν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

Ἦτο Ἀπρίλιος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωίαν, ὅταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερά φύλλα, ὥς εἶναι ἡ καρδιά τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον· τί νὰ τὰ ἤθελον ;

Ἐβγῆχα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιὰ μικρούλια ; ἠρώτησα.

Ο Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμπας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς τοῦ κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, ὅμοιοι μὲ τοὺς σπόρους τοῦ σύκου. **Ο**

— Εἶναι κουκουλόσπορος, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὀλίγον ἔβαλα, πολὺ ὀλίγον. Θὰ ἰδῆς πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά. Ἐμεγάλωσαν ὅμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἔκοπτε τότε ψιλὰ - ψιλὰ καὶ αἱ κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Α Εἶχον ἀπλωθῇ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδὴ εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ ὅποια ἡ θεία μου εἶχε κατασκευάσει ἀπὸ καλάμια καὶ τὰ εἶχε στρώσει μὲ ἐφημερίδας. Ἐρριπτε τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμωτὴν καὶ ἕως ὅτου νὰ ρίψῃ ἄλλα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἤδη φαγωθῇ. **Κ**αὶ ἤκουες ἓνα θόρυβον ἀδιάκοπον, ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον τὸν ὅποιον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκίνητοι, ὥς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

— Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὅσον μεγαλώνουν, τόσον αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸν των στενοχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἀλλάσσουν. Θ' ἀλλάξουν τρεῖς φορές ἀκόμη. Ὑστερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν τὸ κουκούλι.

3. Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, ὅλη ἡ οἰκογένεια εὐρίσκετο εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν ὅσον ἠδυνάμην. Αἱ καλαμωταὶ εἶχον γίνει ἕξ. Ὁ θεῖος ἔκοπτεν ὁλοκλήρους κλάδους ἀπὸ τὴν μορέαν, ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα ὁλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. Ἦρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐφαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγίνετο πέντε ἕως ἑξ φορὰς τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφήρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαρὰς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἐξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν των, ὡς νὰ ἐζήτουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρεῖκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἓνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ξύλα, τὰ ὁποῖα ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἕως τὴν ὀροφὴν. ¶

¶ Κάθισε τώρα εἰς ἓνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μοῦ εἶπε.

Ι Δ Ἐκάθισα καὶ ἰδοὺ τί εἶδον. Ὅσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῇ τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἄέρα. Ἐκοίταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστήν καὶ τὴν ἐπλεκεν ὁλόγουρά του. ¶ Ἐπλεκε τὸν μετὰξινόν του πέπλον καὶ ὁλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδυ ἦτο ὁλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς ὁμίχλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. Ο Ἡ μετὰξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὅλο καὶ ὕφαινε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἤπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον. Ο

—“Αν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ἰδῇς.

Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐγά των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον ὅλοι.

Μὲ τὴν ψαλίδα ἔκοψα ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

Ὡς μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἦλθον οἱ ἔμποροι καὶ ἠγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδησαν καὶ δέκα-χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἕως ὀκτὼ χιλιάδας.

Ὅσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἐγνεθον. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα.

4. — Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἠρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφήν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοπουλοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλὰ. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἓνα - δυὸ ἄρνια ἢ καθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμᾶται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ἴδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα. ✓

«Ἡ Πατρίδα μας» (Διασκευὴ)

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

83. ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερά χορτάρια,
ποῦ μουρμουρίζουν τὰ νερά καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσᾷ τ' ἀγέρι
καὶ χαιρετᾷ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.

Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθὼς φωλιές μικρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῇ καὶ στάχνα νὰ θερίση,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴν κρύα βρύση
κι ἔρχεται κάθε χώρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήσει.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἰωάννης Πολέμης

4^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
Θ Ε Ρ Ο Σ

84 | ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Θ' Ο κόσμος λάμπει
σάν ένα άστέρι.
Βουνά καί κάμποι,
δένδρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθώς προβάλλει
τò καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

2

Φωνούλες, γέλια
φέρνει τ' άγέρι
μέσ' άπ' τ' άμπέλια
τά καρπερά.
Παιδιά άγγελούδια
λένε τραγούδια
στο καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά! Θ

3

Τήν ώρα τούτη
σκορπᾷ ένα χέρι
χάδια καί πλούτη
κι ή γῆ φορᾷ
σά μιὰ πορφύρα,
ζωῆς πλημμύρα
τò καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

4

Θ' Η φύσι πέρα,
ὦ νέοι καί γέροι,
σά μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.
Η φύσι ὅλη
σάν περιβόλι
τò καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά! Θ

Κωστής Παλαμάς

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστήν, ὅπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Δ Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐκάστην πρωίαν δέχεται τὰ σακκίδια, μετὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ὅλος ὁ κάμπος εἶναι ὁλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἐν ἄνθος δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμη πρωί, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυς μετὰ τὰ δρέπανά των καὶ καμπυλωτά.

Ὅσάν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμὴν, αἱ ζωηραὶ θερίστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἐχουν κατεβασμένην τὴν μαχθήλαν ἕως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μετὰ κοπτερόν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάται μετὰ τὰ σπάρτα εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχους. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρόν, ὁμοιάζουν μετὰ νεκρούς, οἱ ὅποιοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θερίστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μετὰ τόσῃν εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φορὰς ἐβράχυσαν ἕως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσῃν ἀγωνίαν ἔδοκίμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἕως σήμερον! Ἡ χαρὰ των ὅμως τώρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶνται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπερῆφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συλλογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀλωνίσουν τὸν σῖτον, θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πόσον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χωμένος εἰς τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει:

Θερίσεν' ἄλωνίσετε,
δεματοκουβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπὸν, πού θὰ ζυμώσῃ, θὰ κάμῃ τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιὰ τῆς κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσῃν τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, πού τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλὰ εἰς τὸ σπίτι. *Λ*

Ὁ ἥλιος, ἄργα - ἄργα, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὐχάριστος ζέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ὅλαι αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαυγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ. *Λ*

Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης

- Α** Στ' άλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
 θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασᾷ περνῶντας ἡ ροκάναν·
 πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.
 Τὰ βόιδια σέρνουν τὸ θεριό· ζευγαρωτὰ δεμένα,
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόιδια κυβερνῶντας,
 ὠραία ἄρματοδρόμισσα, λαμπαδωτὴ στημένη. **Α**
 Στὰ χεῖλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
 στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἶν' ἡ βουκέντρα.
 Ὁ νοικοκύρης τ' ἄλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασί στοῦ γόνα,
 κερνᾷ τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν, καὶ κράζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἓνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειά, κάθε φορὰ ποὺ πίνει.
- Β** Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφτυαρα στὰ οὐράνια ἀναπετῶντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γῦρο στοῦ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσῇ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
- Γ** Σωρὸς σιτάρι, ἂν καρτερῇ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια. **Β**
- Δ** Φτερό τοῦ νιοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἡ ματιὰ τοῦ γέρου. **Ο**
 Ἀβρεχὴ καὶ ἄκαχνη ἡ σοδεὶὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἄλωνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε καὶ ἡ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρα, τροφοδότισσα γεμίζει τίς κουβέλες. **Υ**

« Συλλογὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσίνης

87. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ἥλθες, ἤλθες, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἅγιό Του χέρι
σκόρπισε καλὰ.

Στὶς μυρτιὲς κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγυρὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἐλαφρὰ πτερὰ.

Τὰ μελίσσια μὲ φροντίδες
δῶ κι ἐκεῖ πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἄνθη χαιρετοῦν.

Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εὐμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιὰ
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζυηνός

Θέλεις νὰ μαγεύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νὰ χυθῇ εἰς τὰ ὦτά σου μουσικὴ γλυκυτάτη; Νὰ διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδία σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χεῖλη σου θὰ ψάλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἀριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηγεῖος ποταμός.

Διὰ νὰ διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατῇς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὕτῃ εἶναι ἐπὶ τῆς Ὅσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ τοῦ εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὄρη ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς σου νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νὰ διακρίνῃς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαί.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἡρεμος ὁ Πηγεῖος κυλῖει τὰ ρεύματά τοῦ ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν ὁποῖαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὄχθαι.

Ἀριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρύζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὐωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ρυάκια διαυγῇ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.

Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτοὺς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἱτεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασί-
νου χρώματος.

Τὰ ὄτ' σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηνῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδὼν. Ὁ κορυδαλλὸς ἐκεῖ καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλῶρος.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς Ὀσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηνειὸς νὰ ρέῃ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνει καὶ κάτωθεν ὁ Πηνειὸς νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἐκεῖ, εἰς μίαν χαράδραν τῆς Ὀσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὅποῖον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῇς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεύματά του ὁ Πηνειὸς μετὰ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὐμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον. V

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

89. ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΕΞΥΠΝΑ

Προτοῦ ἀκόμῃ τὰ ρόδινα νέφη τῆς πρωίας ἀναγγέλλουν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἐξυπνᾷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του πτερώματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἓνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορὰς πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εὐθὺς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελαδήμα του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολυχρώμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελωδικὰ των κελαδήματα.

Ὁ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνὰ. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανεὶς, ὅτι κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ αὖρα τῆς πρωίας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τόσον ὠραίαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλὶς κάθεται ὀπισθεν ἐνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὐθυμον ᾠσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδών, δὲν δύναται κανεῖς νὰ ἀντιληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ᾄσμα της.

Οἱ κάνθαροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὐοσμὸν χλόην καὶ ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολύχρωμα ἄνθη βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὖρα δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δάσους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σείονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐν τὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἰφνης ὅμως ἀκούεται εἰς τὸν ἄερα φωνὴ ὀξυτάτη. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ἱέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἐκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλλται τοῦ δάσους γίνονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιοιυτρόπως τὴν μελωδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ ἀπότομος σιγὴ. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ' ὀλίγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμή περνᾷ. Τὸ ὄρνεον ἐξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὠραῖοι κάτοιχοι τοῦ δάσους φανερώνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητά των.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (Διασκευὴ)

Θ. Μακροπούλου

90. Η Π Ρ Ω Ι Α

Ὁ ἥλιος τὰ βουνὰ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
ὕμνεϊ τὰ κάλλη της τ' ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῇς.

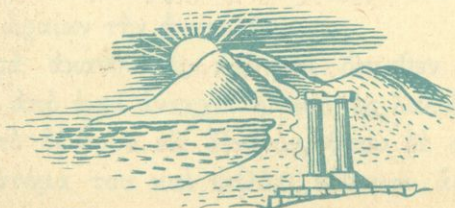
Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
ὦ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
Ἐκεῖνον, ποὺ μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν' ἀκούσης μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῇς,
σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρῖς.

Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη·
ὅστις σηκώνεται πρῶι,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παρνασσός »

Ἡλίας Τανταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλοῦν στὴ φτέρη.

Κρούσταλλα γῦρο
νερά, ποὺ τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τὴ χλόη ἔχουν.

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι·
σὰν τί νὰ λέγῃ,
τάχα ποιός ξέρει;

Κάτι ἀκούω
στὴν ἐξοχὴ
νὰ ψιθυρίζῃ
μιὰ προσευχή.

Ἄ, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μὲ χίλια στόματα
λὲν τὰ λουλούδια!

Ἡ φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, ποὺ δίνει
κάθε εὐλογία.

« Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ » Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, σὰν νὰ ἔρριπτον λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλαίσιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἦθη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθεσιν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μοῦ ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπεῖχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσὰν ὑπόκλινιν. Ἀλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῇ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὥσάν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἀλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. Ἐρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἀλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτὸν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουσιν τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὅποιος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του.

Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν.

Ἐφημερὶς « Ἀκρόπολις »

Ἰωάννης Κονδυλάκης

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης-παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατασκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζευγὸς πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν του στέγην. Ὁ ἑστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὥσάν νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου ἕως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐθερίζον. Αἴφνης δυνατὰ κωδωνοκρουσαὶ ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἤλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὅποιας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περικυκλωθῇ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῇ. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε νὰ ἀναφλέγεται.

Ἐνῶ ὅμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο δυνατόν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἶφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ ὀρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ τοὺς ὁποίους φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περικυκλώσει.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾶ πέριξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος ὀρμᾷ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὁποῖον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν ἐνὸς δένδρου.

Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὀρμᾷ διὰ δευτέραν φορὰν ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον δυναμώσει. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς τῆς. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλῆσιον τοῦ πρώτου καὶ ὀρμᾷ ἀκράτητος διὰ τρίτην φορὰν διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσοὺς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἥρωικὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς τῆς τοὺς δύο νεοσσοὺς τῆς, οἱ ὅποιοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά τῆς τέκνα, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὰ σώσῃ.

Ἀριστοτέλης Κορυτιάδης (Διασκευὴ)

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ζώων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἓνα ζῷον, ἐὰν εἶναι εὐμορφον, ἐὰν λαλῇ εὐμορφα, ἐὰν ζῇ εὐμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῇ εἰς βάρος του.

Ἡ πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ' ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὁποίαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ ὅλα ταῦτα, ὁ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὠραία : *Α*

— Ποῦ ἦσουν, πέρδικα γραμμένη,
καὶ ἦρθες τὸ πρῶν βοεγμένη ;

— Ἡμουνα πέρα στὰ πλάγια
καὶ ἔτρωγα τὸν Μάρη τριφύλλι
καὶ τὸν Αὔγουστο σταφύλι.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κουκουβάγια ζῇ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένο πουλὶ» διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε περισσότερον εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Ἄμα βραδυάσῃ καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίνει ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται ποντικὸί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἓνα δένδρον καὶ παραμονεύει. Τὰ μάτια τῆς τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλλῃ ὁ ποντικὸς ἢ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὥσ᾽ ἂν τοὺς ἔχῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάτον τῆς.

Τὰ γεύματα καθ' ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικὸὺς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἕως δυόμισι χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά τῆς. *Ο*

Καὶ ὅμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὁποῖος σφῶζει ἑκατομμύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζωὴν, ἀκόμη κανεῖς δὲν ἐσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύσῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρώνων, των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρῆνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῇ τόσῃν λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν ὁ εὐεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», ὅπως ἦτο ἄλλοτε.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα »

Στέφανος Γρανίτσας

1. Εἰς ἓνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλῖνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγὰ της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆκαν ἀπὸ τ' αὐγὰ τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

Ἦσαν πολὺ εὐτυχισμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχους. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὔρουν φωλεάς.

Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ μεστῶνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἤρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέφουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ σκοτώσουν ἔσως τὰ μικρὰ της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ,τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ,τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἶπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλῖνα εὔρε τὰ παιδιὰ της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἀκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἠκούσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ἰδιοκτῆτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ : «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὔριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονas, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

Ἡ κορυδαλλῖνα ἐγέλασε καὶ εἶπε :

— Μὴ φοβῆσθε, παιδιὰ μου. Ἄν περιμένῃ ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

3. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναξαν ἀπὸ μακρὰν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάρμπα-Θόδωρος ἦλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε : « Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἠμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν ». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεῖους του καὶ εἰς τοὺς ἐξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ θερισμὸν. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς !

— Ἐννοια σας καὶ μὴν ἀνησυχῆτε, ἐπανέλαβεν ἡ κορυδαλλῖνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἐξαδελφοὶ ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἰδικούς των ἀγρούς. Ἐχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἦλθε σήμερα ὁ μπάρμπα-Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναξεν : « Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα ». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τοῦ εἶπε : « Ἀκουσε, Χρῆστο ! Κάμε τί θὰ κάμῃς νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὔριον πρωὶ-πρωὶ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ θέρισμα ».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλῖνα· διότι, ἅμα ἓνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένῃ τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλῖνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια της καὶ ἔγινε ἄφαντη.

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερά
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μαῖς φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμὸ, βαθμὸ
μ' ἓνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

Ἀλλὰ γιατίι
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερὰ οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει ;
Ἔχει φωλιά
κι ἔχει πουλιά
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, ποῦ τὰ σκέπει.

"Όσο καλά
 ποῦναι ψηλά,
 χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
 πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ !
 Μὲ συλλογὴ
 καὶ μὲ στοργή
 μαζεύει τὰ φτεράκια του
 καὶ πᾶ νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
 κάθε σκοπό,
 ποὺ ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
 ξανθὸ κορυδαλλάκι !
 Εὐλογητὸς
 ἂς εἶν' Αὐτός,
 ποὺ στόλισε τὴν ἀνοιξι
 μὲ σὰν ἐσὲ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηνός

97. ■ ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἓν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς : “Αμα βαδίζει καὶ μετὰ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβά. Πίπτει καὶ μετὰ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία : « Ἡ πονηρὴ ἀλεπού πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσαρα ».

Ὅσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μετὰ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν. Διότι, ἂν εἶναι καινουργῆς, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιάν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μετὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἓν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποπτευθῇ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μετὰ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζονται τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Ὅταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἄρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει ἕως ὅτου κοιμηθῇ.

“Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἄρνιων εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἐν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγυρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα τὴν ὁποῖαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. “Ἀμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὀρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θὰ τὴν προδώσῃ.

“Ὅταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. “Ἄν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ’ ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. “Ἔως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδήσει δέκα-δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι’ ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη καὶ ὅτι, ἅμα ὁ ἄσβος σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρότερον ἄγριμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἄσβος τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὁπὰς, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἐξοδος ἀπολήγει εἰς τουφωτὰ μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανείς δὲν τῆς ἡρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιὰ της ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὀρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργούς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἓνας μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα ; τὴν ἠρώτησαν τὰ παιδιὰ της.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιὰ μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε ;

Τότε ἓν ἀπὸ τὰ παιδιὰ της ἐπήδησε καὶ ἐφώνασε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπὸ τὴν φωτιά !!

— Ἄ, εὖγε, παιδί μου, ἐσὺ ἐξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴ δουλειὰ σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα »

Στέφανος Γρανίτσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὕψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἵσταται δολία,
τοὺς ρώθωνας αὐτῆς κεντᾷ
τοῦ κρέατος ἢ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
ὁ κόπος, μάτην ἢ σπουδὴ της!
Τί ὕψος! Κι εἶναι πτερωτὸς
ὁ εὐτυχὴς ἰδιοκτῆτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾷ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ·
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾷ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προφέρει :

— Καλῶς μᾶς ὤρισες ἐδῶ,
 ἄερα, φίλτατε, νὰ πάρῃς·
 τρελαίνομαι, ὅταν σὲ ἰδῶ.
 Πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
 τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
 Τί κρῖμα! Ἄν εἶχες καὶ φωνήν
 θὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνὴν δέν ἔχω; νὰ χαθῇς!
 (ἐντός του εἶπε). Θὰ σὲ δεῖξω·
 περίμενε, νὰ τρελαθῇς,
 μόλις τὸ στόμα μου ἀνοιξῶ.

Καὶ πλατὺς φάρυγξ ἀνοιγείς
 δυὸ τραχέα «κρᾶ!» ἐβγάζει
 καὶ πάφ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
 καὶ χάπ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

Ἀκόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
 καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
 γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνόν
 τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας:

— Μάθε, ὦ φίλτατον πουλί,
 μάθε, ὦ ἄνθος τῶν κοράκων,
 πῶς τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
 τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

« Τὰ παιδικὰ »

Ἀλέξανδρος Παγκραβῆς

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

■ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

✓ Ἀπὸ μικρὸς ὁ Ζώης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρως τῆς ζωῆς. Θὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν—ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἡπείρου Γραμμένον—ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλὴ του μήτηρ. Τὸ θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζώης δὲν τὸ ἐλησμόνησε ποτέ.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητρυιά δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρόν Ζώην : Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του ! Συνῆλθεν ὅμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν μητρυιάν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

✓Εἶσαι ἀξιέπαινος, μικρέ μου Ζώη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς, ποὺ βοηθεῖς τὴν μητρυιάν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ ✓

✓Ὁ Ζώης μὲ ἓνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἐγίνε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἠγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. ✓Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρῆς μητρυιᾶς. ●

Α"Ω ! Ἦτο πολὺ δυστυχὴς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώη. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζώην».

Ⓢ Ἐπτά ὁλόκληρα ἔτη ὑπέμεινε ὁ Ζώης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικὸν κακομεταχείρισιν τῆς μητρυιᾶς του. Ἡ ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσει ἀπὸ πικρίαν. ΑΟ

✓Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εὕρῃ ὀλίγην τροφήν καὶ ἓνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. Ἡ ἀδικία τὸν ἐπνίξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. ✓Ἐπειτα ἠκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου—ξυπόλητος καὶ κακοενδεδυμένος—χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Ἀἰφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινὴν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρὸς του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἑπειρωτικῆς πρωτευούσης.

Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν. Ἐπρεπε νὰ εὕρῃ ἓνα κατάλυμα. Τὰ ὀλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητριά. Παρεκάλεσεν εἰς ἓνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, ὅπως ἦτο ; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκια καὶ τέλος ἐξαπλώνεται εἰς τὸ πλατὺ βᾶθρον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἡμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν :

— Καὶ Σὺ, Χριστέ μου, ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλὴ Σου Μητέρα μετὰ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σε σώσουν, Σε ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾶς ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιά. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὀρφανόν. Τέλος ὁ ὕπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

1 Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακή, Κυρια-

κὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ. |

Μόνον ὁ μικρὸς Ζώης κοιμᾶται ἀκόμῃ.

✓ Αἶφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὕτῃ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης—ὁ κύριος Χατζηνίκου— στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχισμένον ! ψιθυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφορὰν του καὶ τὸν πόνον του !

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξυπνᾷ ὁ Ζώης ἀποτόμως. Σηκώ-
νεται. Τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκο-
δεσπότην.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου ; τὸν ἠρώτησε τότε ὁ πο-
νετικὸς Ἡπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπη-
ρέτας του καὶ τοὺς συνιστᾶ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί.
Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύ-
χεται καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς του καὶ διὰ τὸ ἄγνωστον παιδί,
τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

✓ Οἱ ὑπηρετὰι εἰσάγουν τὸν Ζώην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ
παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλοῦ-
τος ! Ἀλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι ! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ
τοῦ ὁμιλοῦν μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ
ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῇ ἐνδύματα. | Τοῦ προσφέ-
ρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἄφθονον ψωμί. Ὁ Ζώης πρώτην φο-
ρὰν ἀντικρὺζει τὴν καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος ! Τὸν περι-
ποιεῖται σὰν νὰ εἶναι υἱὸς του.

— Φάγε, Ζώη, τοῦ λέγει, γιατί ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

¶ Ο Ζώης ἐνθυμεῖται πῶς διῆλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχή καὶ λέγει μέσα του με βαθεῖαν συγκίνησιν ¶

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

Ὁ Ζώης εἶναι ταραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν θάρρος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀκούει με προσοχὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Ἀφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθῇς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

Ὁ Ζώης δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται με δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ προστάτης τοῦ Ζώη διετῆρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς τὸ Βουκουρέστιον. ▽

▽ ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

1. Ὁ μικρὸς Ἡπειρώτης, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς του. ¶

Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἐκτελεῖ προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ἃς εἶναι ὑπηρετάει. Καὶ φέρεται με διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὁμιλεῖ. ¶

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

‘Ο Ζώης ὁμως μειδιᾷ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ;

— Τὰ ἔμαθεν, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

‘Ο μικρὸς, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρὸς, ἐμελέτα.

‘Εποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. ‘Ελλὰς ὡς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

‘Ο Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ τὰς λέξεις : «Σταυρέ, βοήθει !».

Πόσῃν χαρὰν ἡσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φοράν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἐκεῖνας λέξεις !

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρεθ τυχαίως καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. ‘Ο Ζώης ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν. ‘Αντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι’ αὐτὸ ἔσβησε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲ παρεφύλαξαν ; ἐσκέφθη. Καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀφεντικό καὶ μ’ ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύση τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζώην. **Δ**

— **Υ**Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. ‘Εχω πληροφορηθῇ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σὲ συγχαίρω. Νομίζω λοιπὸν, ὅτι πρέπει τώρα νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζεσαι εἰς τὸ κατάστημα. ‘Εκεῖ θὰ σοῦ μένῃ καιρὸς καὶ διὰ μελέτην. **Δ**

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζῶης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἶπῃ λέξιν. ✓

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζῶης ἐπιδεικνύει ἐξαιρετικὴν προσοχήν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μαθαίνει τὸν μηχανισμόν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

✓ Ὁ κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον. ✓

✓ Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζῶη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντά εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του.

Ὁ νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὶν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσῃν προστασίαν. ✓

✓ ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

✓ Ὀλίγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζῶης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζῶης ταξιθεύει διὰ γουναρικά εἰς ἀρκετὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. ✓ Πόσῃν χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέφῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει :

✓ Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζῶην, τὸν ὁποῖον ἀντίκρυσες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον. ✓ Ἦτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον. ✓

Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὐρῆκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὅ,τι εἶμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέ.

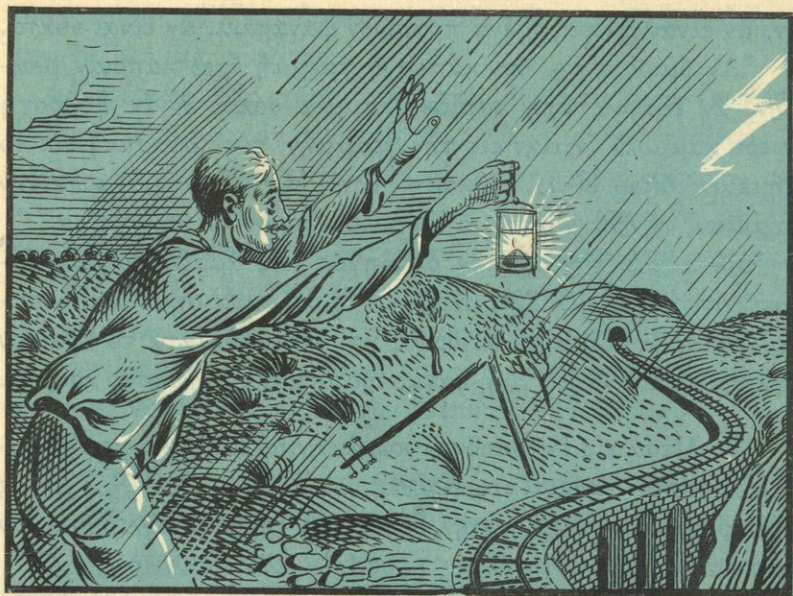
✧ Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὁλόκληρος ἡ ἐπιχείρησις ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολὺς, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ηὔξανε. Ὁ Ζώης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

— Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὀρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ἰδικά μου. Μοῦ τὰ ἔδωσεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς.

Ἀρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἓνα μεγάλον πρότυπον σχολεῖον εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ἰδικά του χρήματα τὰς περιφημους τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τὴν Πατριάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν συμπατριῶταί του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὀρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν ὧσ' ἔζη ὁ Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφῆκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ « Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ » (Διασκευή) Θ. Μακροπούλου

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. "Όσοι έταξίδευσαν με τον σιδηρόδρομον θα παρατήρησαν ίσως, ότι και από τα δύο μέρη των γραμμών είναι κτισμένα κατά διαστήματα μικρά παραπήγματα. Τα παραπήγματα αυτά λέγονται φυλάκια.

Οί φύλακες, οί όποιοι ζούν μέσα εις τα φυλάκια, έχουν ως μόνην των έργασίαν να προσέχουν, αν είναι εν τάξει αί γραμμαί. Έτσι κάθε ήμέραν ό φύλαξ εξετάζει τδ τμήμα τής σιδηροδρομικής γραμμής, τδ όποιον εύρίσκεται ανάμεσα εις τδ ιδιόν του παράπηγμα και εις τδ παράπηγμα του άλλου φύλακος, ό όποιος εύρίσκεται εις αρκετήν απόστασιν από τδ ιδιόν του.

"Αν εύρη την γραμμήν εν τάξει, τότε την ώραν, πδ πρόκειται να περάση τδ τραίνο, στέκει έμπρός εις τδ παράπηγμά του, κρατών εις την χειρά του μίαν πρασίνην σημαί-

αν, ἂν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἓνα πράσινον φαναράκι, ἂν εἶναι νύκτα.

Ἄν ὅμως εὕρῃ, ὅτι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἂν ἔξαφνα ἔχῃ σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἂν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμὴν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὁδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐννοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καταστροφὴ καὶ χαθῇ τόσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ζῇ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ἐπρομήνυον καταιγίδα.

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἐξέσπασε φοβερὰ θύελλα. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἐγένεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ πέρασμά του ἐξερρίζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομμάτισε τὸ σύρμα.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεφε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπείχε πολὺ ἀπὸ τοῦ παράπηγμά του, ὅταν μία φοβερὰ ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἠσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς.

Ὁ κεραυνὸς εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμάς καὶ τὰς διεσχόρπισε γῦρο. Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιά καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου ! Τί θὰ γίνῃ τὸ τραῖνον ! Θὰ χαθῇ

τόσος κόσμος ! εἶπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα γυρὸ τοῦ.

Δ Κατέβαλε τὰς τελευταίας τοῦ δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὀρθίος. Ἀπὸ μακρὰν ἠκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Ὁ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χειρὰ τοῦ τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη σβήσει ἀπὸ τὸν ἀέρα. Δ

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἐν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν τοῦ, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανόν καὶ ὀρθίος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανόν ὅσον ἡμπορεῖ ὑψηλότερα.

4. Δεξιά τοῦ καίεται τὸ παράπηγμά τοῦ καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ ὅλη τοῦ ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ὡς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφὴν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά ! τώρα, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνῃ κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος ↓, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἔγινεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Ὁ ὀδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανόν καὶ ἡλάττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος. γ

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἱατρός, ὁ ὁποῖος συνώδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατῴρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ. ②

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

Ο ἓνας ἔμπορος εἶχε δημοσιεύσει εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ζητεῖ ὑπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἓνα.

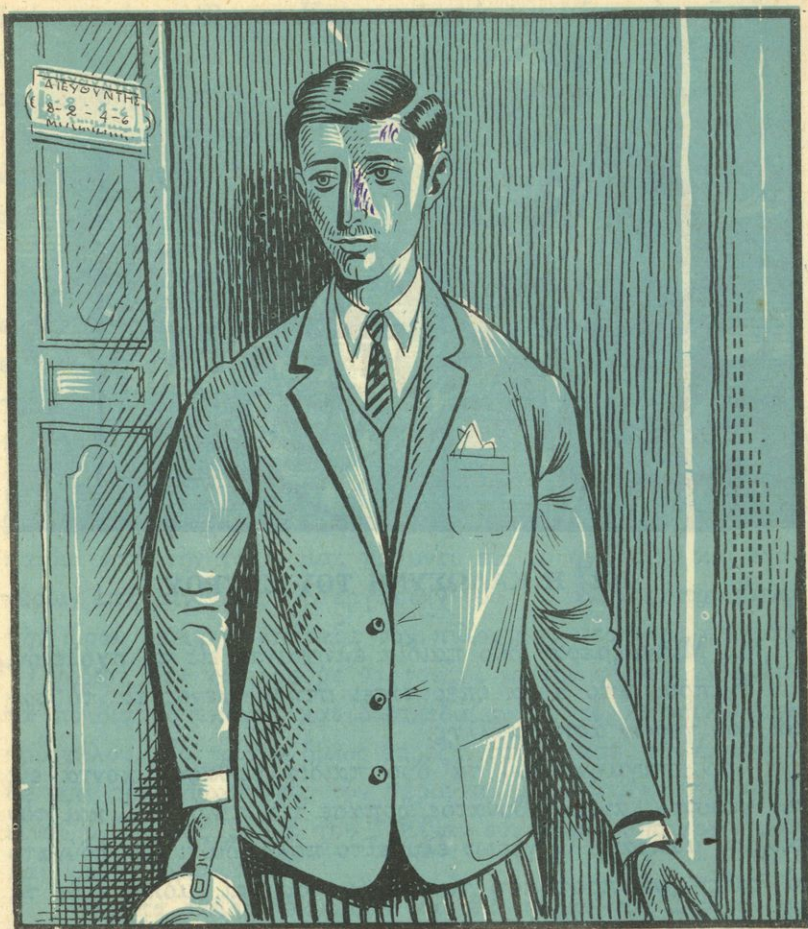
Ἐνας φίλος τοῦ ἐμπόρου, πού τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκολευθῇ διόλου εἰς τὴν ἐκλογὴν, τὸν ἠρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, πού δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν γράμμα, ἐνῶ δύο ἄλλοι εἶχον ;

Κάνεις λάθος, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε τὸ καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα ὄχι ἓνα. Πρῶτον ἐκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῇ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐκλείσει τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. Ἐπειτα ἔδωσε τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, πού ἐμπῆκε κατόπιν, πρῶγμα, πού φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονετικός. Ἐπίσης ἔβγαλε τὸ καπέλλον του πρὶν νὰ μπῇ μέσα, ἀποδείξας ὅτι ἔχει σεβασμόν. Ὅταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ἀπαντοῦσε γρήγορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσκυψε καὶ ἐσήκωσε τὸ βιβλίον, πού ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμα τὸ ἴδιον, οὔτε κἀν ἐκινήθησαν.

— Ἀλήθεια ! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά ! εἶπεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἴδου καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς ἐπερίμενε τὴν σειράν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον διὰ νὰ μπῇ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρετήρησα, ὅτι τὰ φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσωπον καθαρά. Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά ; Συνηθίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρὰ εἰς ὅσα κολακευτικά γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε ;

—“Όχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου, ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μάθημα, πὺ ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ !

Κ. Ρωμαῖος

102 | Η ΚΑΛΩΣΥΝΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

1. Μίαν ημέραν δύο παιδιά ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέροντα ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμήν, ποὺ τὰ δύο παιδιά ἔφθασαν κοντὰ εἰς τὸν γέροντα, ἄνεμος δυνατὸς ἤρπασε τὸν πῦλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακράν. Ὁ γέροντα ἐλυπεῖτο πολὺ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῦλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξτε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιά μου, πιάσετε τὸ καπέλλο μου, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιά ὅμως ἔκαμαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῦλον, ποὺ ὁ ἄνεμος τὸν ἔφε-
ρεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν

ἀμέσως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ τοῦ εἴπῃ τίποτε ὁ γέρων, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασεν τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισεν τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

Ὁ γέρων συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ τοῦ εἴπῃ: «Εὐχαριστῶ, μικρούλη μου».

2. Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδιὰ καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε:

«Παιδιὰ μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιὰ ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἕνας γέρων ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, ποῦ ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρων δὲν ἠμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζον μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πῖλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὐγέ του! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικόν καὶ καλόγνωμον παιδί.»

Ὅλα τὰ παιδιὰ ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταζαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιὰ ὅμως ἐκοκκίνησαν ἀπὸ ἐντροπὴν δὲν ἐτόλμων νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμα των. Ὅθι ἐπρωτίμων νὰ ἀνοιῇ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νὰ τὰ καταπῇ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103 ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῶ οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι ἐπῆρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ

τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἓν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἰσοδὸς του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν.

Δ᾽Επῆραν τὰ πράγματά των καὶ ἐξεκίνησαν. Ἦσαν περὶπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον οἱ μητέρες μετὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γραῖαι καὶ οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μετὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἠκολούθουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μετὰ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολύτιμον εἶχον. **Α** **ν**

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐννοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ χαιρετίσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ ἐπανέβλεπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὥραν, τόσον ἀπεῖχον καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἐπλησίαζον νὰ φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἴφνης ἀκούεται μία φωνή :

— Ἀχ ! τί ἔπαθα !

Ὅλοι ἐστράφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί. Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Μανώλη, ἑνὸς νέου μετὰ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μετὰ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἐμπρὸς, μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἠρώτησεν :

— Τί ἔπαθες παιδί μου ;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, πού ἔτρεμεν, ἐλησμόνησα τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας !

Ἡ μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾷ :

— Καὶ τώρα, Μανώλη ;

— Τώρα...ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταζε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἡ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπῖτι νὰ τὸ πάρω !

Ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχισμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχρότερα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερον καὶ ἡ καρδιά της ἐκτύπα δυνατά. Ὁ κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. Ἔως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τοῦρκοι θὰ ἦσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

Παιδί μου, μή ! ἐπανελάβεν ἡ ταλαίπωρος μητέρα, ἡ ὁποία μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.○

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρον, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἂν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

Ὁ Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν :

— Ἡμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου...

Καὶ ὥς νὰ ἠλεκτρίσθῃ ἀπὸ τοὺς ἰδίους του λόγους, ὥρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φορὰν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μήπως ὅ,τι δὲν κατάρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

Ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἄφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα της τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδὼν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπήδα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὀπίσω ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμή αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἴσως διὰ παντός. Ἔως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν :

— Μανώλη μου ! παιδί μου !

Οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. Ἦλπιζον, ὅτι θὰ εὕρισκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐξέσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἐχθροὺς, ἤκουεν ὅμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ κατεστραμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἠσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: «Θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια ὀλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σι-

γμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαυσε νὰ τὸν βλέπῃ. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βογγητούς..., ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε ἤκουον οὔτε ἔβλεπον τίποτε.....

Αἰφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἠκούσθησαν παντοῦ. Ὁ Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακράν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ νὰ βλέπῃ καλύτερα.

Ἔνα «γεια σου, Μανώλη !» ἐξέφυγεν ἀπὸ ἔλα τὰ στόματα. «Ἡ Παναγία μαζί σου», ηὐχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἤρχετο.

Ἄλλ' ἰδοὺ θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας αἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἴδουν τὸν Μανώλη, θὰ ἴδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς. Καὶ τότε ;

Οἱ τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ὡς νεκρά. Ἄλλ' ὁ Μανώλης πετᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἦλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ Σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

« Οἱ Κρητὲς μου »

Ἰωάννης Δαμβέργης

Ὅλα τ' ἄνθη, ποὺ προβάλλουν,
 ὅταν ὁ καιρὸς τοὺς φθάσῃ,
 ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ ψάλλουν
 μέσ' στὰ φυλλωμένα δάση,
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ ζοῦνε
 τ' ἄγρια θεριὰ κρυμμένα,
 τὰ λιβάδια, ποὺ βοσκοῦνε
 τόσ' ἄρνάκια χαϊδεμμένα,
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
 καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴν φύσι,
 καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
 καὶ τ' ἀστέρια μέσ' στὴν κτίσι
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

Γι' αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
 νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
 ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
 κι ὁμορφιά καὶ γερωσύνη,
 ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
 ὁ καλὸς Θεὸς τὰ δίνει.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Γεώργιος Βιζυηνός

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὄρειοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περὶ βοῶν τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω, ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατὰ ψυχρον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμεν τὸν καταυλισμὸν μας, παιδιὰ, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γῦρο φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

“Ὅταν ἐτακτοποιήθη ὁ καταυλισμὸς καὶ ὠρίσθησαν καὶ σκοποί, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνὰ, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἐσπερινόν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιὰ τῆς πόλεως παρετήρουν ἐκπληκτὰ τὸ ὡραῖον τοπίον. Σκιαὶ ἐδῶ, φωτειναὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγίαν ἐκεῖ. Καὶ ὀλίγον παρέχει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὀλόκληρον, ἐφαίνετο σὰν κάτι ἀφημένον ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἰφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. "Όλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ἦτο μία νέα, μία πρωτοφανὴς ἐντύπωσις. Καὶ ὅλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἡσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντα τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— "Ας πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἤρχισεν ὁ ἐσπερινός. Ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἑσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἰς καλόγηρος ἦνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλογεῖτε, πάτερ ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν, ἐνῶ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναόν μέσα ἤκούετο :

Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεός μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μαυρισμέναι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θεῖαν γαλήνην. Ἠσπάσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἰς τὰ ἄλλα στασίδια ἐκάθηντο σὰν σκιαὶ οἱ πατέρες.

Ὁ ψαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἔξω μόλις ἐφθάναν τὰ κελαδῆματα τῶν πτηνῶν.

Αἴφνης οἱ ψάλλται ἤρχισαν ἄλλον ψαλμόν. Ἱερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν με.

Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου

ἐν τῷ κεκραγέναι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινὰ

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἑσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμόν!

*Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου.*

Ἐὰν κανεῖς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἔβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιὰ εἶχον δακρύσει.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ἑσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἡσπάζθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογη-
ρων. Καὶ τότε ἤρχισεν ὁ ἅγιος ἡγούμενος :

— Παιδιά μου, καλῶς ἤλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττη. Ὁ ἱερὸς αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοι-
πὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα,
ὅτε ἤκμαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διε-
τηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμα-
σαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχὰι δὲν
εὗρον ἐδῶ καταφύγιον, ἰδίως κατὰ τὴν φοβεράν περίοδον
τῆς δουλείας ! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρό-
γραφον τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσω-
μεν νὰ τὴν μελετήσετε. Τώρα ἂς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη
εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

Ὅταν ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὡδή-
γησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ
τοὺς « ἐφίλευσεν ».

Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέ-
στρεψαν εἰς τὸν καταυλισμὸν τῶν. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο
δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἔφθανεν ἡ
φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Θ. Μακρόπουλος

106. ΑΙΝΟΣ

Τὸν Πλάστην τῶν ὅλων
τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
μικροὶ καὶ μεγάλοι.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Ἐν βλέμμα Του φθάνει
τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
καὶ μία πνοή Του
τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
Αὐτὸς μᾶς θερμαίνει,
Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
Αὐτὸς μᾶς εὐφραίνει.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
τὸν θεῖον σπινθῆρα,
Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
τὸν μόνον δοτῆρα,
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

« Τὰ παιδικὰ »

Ἄγγελος Βλάχος

Ε΄. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

— Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλέα,
ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
καὶ θάλλει ἡ ἐλαία ;

— ὦ ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
μὲ αἵματα ἐβάφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βοῦνὰ
εἶναι τυράννων τάφοι ;

— ὦ ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

— Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ἡμιθέων·
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.

— ὦ ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

Ἄγγελος Βλάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

“Όλες τὶς χῶρες, νὰ σᾶς πῶ,
ὅλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ,
ποὺ ἄκουσα καὶ εἶδα.

Ἄλλὰ καμμιὰ τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴν γλυκεῖα Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλά,
μ’ ἐκείνη δὲν τ’ ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ’ ἀπαιτῇ,
ἀπὸ καμμία δυνατὴ
θυσία δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάννα κι ἀδερφές·
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφές
ὑψώνω τὴν σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιά τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἶν’ ἀνδρεῖα τὰ παιδιά
κι ἔχουνε σίδερο καρδιά
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾷ
κι ἐχθροὺς θερίζει δυνατὰ,
γιά τὴ γλυκεῖα Πατρίδα !

Γεώργιος Βιζυηνός

1. Ἡ ἱστορία, ποῦ θὰ σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἓνα πραγματικὸν ἐπεισόδιον, ποῦ ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἕνας νέος Ἕλλην ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδониαν, μαζὶ μὲ ἓνα καλόγηρον. Ἐφθασαν εἰς ἓνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, ποῦ ἐχρησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ξενοδοχεῖον.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρνου. Ἦτο ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνὸν του στῆθος ἐφαγέρωναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμήν, ὁ ζυμωτὴς ἐπλησίασε τὸν νέον ὁδοιπόρον καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Ξεύρεις νὰ διαβάζης ;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.

— Ἐρχεσαι μαζὶ μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ;

— Εὐχαρίστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτὴς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, ποῦ ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φούρνον. Ἐκεῖ ἐκάθισαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλο πυκνόφυλλον δένδρον.

Τότε ὁ ζυμωτὴς ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἓνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, ποῦ τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμὸν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγγα Φεραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

Ὁ νέος ὁδοιπὸρος ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν ἐκεῖνον, πού τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατὴν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἐκπληκτος! Τί εἶχε συμβῆ;

3. Ὁ νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξύ σηκωθῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρὸς του σὰν κάποια ὀπτασία ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀπλοῖκός ὑπηρέτης τοῦ φούρνου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἥρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπῖθες, τὰ χεῖλη του ἔτρεμαν, ἐνῶ δάκρυα ἄφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φορὰν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα; ἡρώτησε τὸν ζυμωτὴν ὁ ταξιδιώτης, γεμᾶτος ἐκπληξιν.

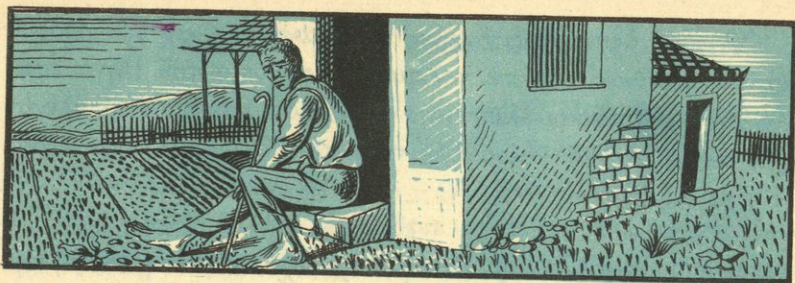
— Ὁχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φορὰν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, πού γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει πάρα πολλές φορὲς.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτήν;

— Ναί, πάντοτε! ἀπεκρίθη ὁ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

Ὑστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1824, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἐβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατά του χέρια, δὲν ἐζύμωνε πλέον ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιότεραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡρωικῆς του πατρίδος!

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευὴ)

110 | ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὐρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἑνὸς γέροντος. Ὁ γέρων αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὁλοκλήρου τῆς δεξιᾶς τοῦ χειρός. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν μικρὸν κῆπόν του. Ἄλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρός του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ὁ γέρων οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γερο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστὴς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδροῦτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἐκεῖνου.

— Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαραυγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὀδυσσεῶς εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστρεφον ἐκεῖνο τὸ ὠραῖον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτὴ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἕκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὀδυσσεά.

Ε

2

Ὁ στρατηγὸς, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μά-
τια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία-τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του
νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρ-
μαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγίνετο ὅπως καὶ εἰς
τὸν καιρὸν τοῦ Ὁμήρου ! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορὰς ἐξήρ-
χοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ διαφό-
ρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. Ὅταν ἐτελείω-
νον τὴν ὁμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὀχυ-
ρώματα καὶ ὁ ἀγὼν ἐπανήρχιζε σκληρὸς.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ
πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορί-
αν, τὴν ὁποίαν ἐζήτουν. Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν
εἰς τὸν στρατηγόν : Οἱ Τοῦρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας
διὰ τὰ ὅπλα των, ἐξῆγον τὸν μόλυβδον, ὁ ὁποῖος συνέδεε
τὰ μάρμαρα μεταξὺ των.

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἔφερε τοὺς Ἕλληνας εἰς μεγάλην
ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστρο-
φὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἐλληνικῆς δόξης. Ἐμειναν ὅλοι σύμ-
φωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύ-
σουν τὴν καταστροφὴν καὶ ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν
αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἐχρειάζοντο.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξηγόρα-
σαν τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο μνημεῖον μὲ τὸ αἶμά των, μὲ τὸ νὰ
δίδουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν.

Ὁ γερο-Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστρο-
φὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκά-
κην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον.

« Ἀγροτικά ἐπιστολαὶ »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευὴ Θ. Μ.)

Θ Ἦτο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντὴς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲ ἓνα νέον μαθητὴν. Ἦτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὅποιαν φοροῦν οἱ νησιῶται. *℞*

Ο διευθυντής, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινε ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὡς τρομαγμένον. *Ο*

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἓνας μικρὸς Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἑνδοξον, ἡ ὁποία ἐπὶ μακρὸν ἡγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἀνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλέας. Ἀγαπᾷτε τον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἐδῶ ξένος. Δεῖξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἓνα Ἑλληνόπουλον, εἰς ὅποιοδήποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὖρη παντοῦ ἀδελφούς.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μεγάλον χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὕρισκονται τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώναξε τὸν Φιλώταν Εἰάνθον, αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Ο Εἰάνθος ἐσηκώθη.

— Ἐλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

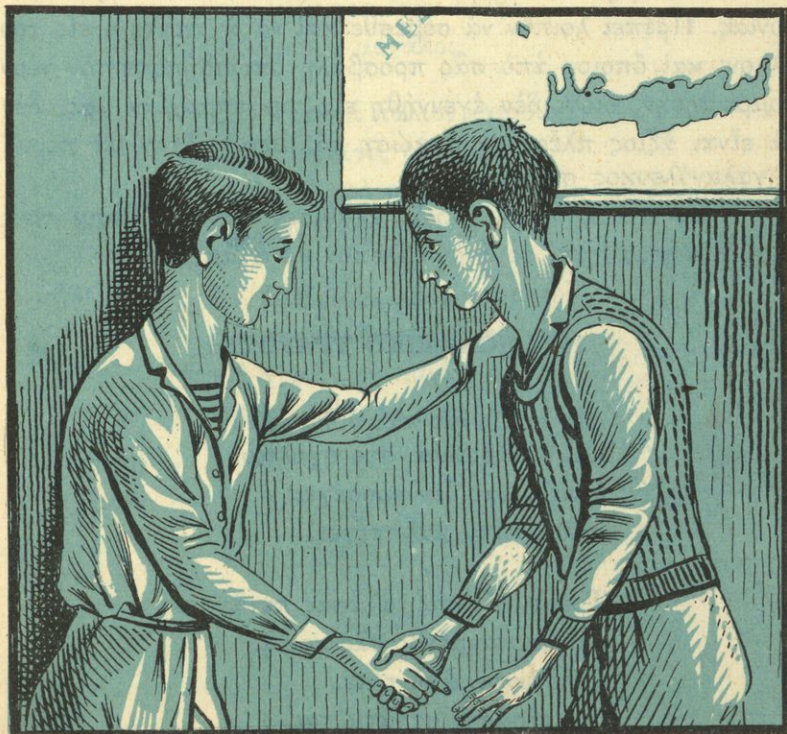
Ὁ Ξάνθος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἑδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

—Ὡς πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, χαιρέτισε ἐξ ὀνόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητὴν μας. Δῶσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης.

Ὁ Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ με φωνὴν καθαράν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἦλθες !

Ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ξάνθος. Ὅλοι ἐχειροκρότησαν.

—'Ησυχία ! ἐφώναζεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

Ἐφαίνετο ὅμως καθαρά, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Ὁ διδάσκαλος ὥρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἐπειτα προσέθεσε :

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω. Διὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἓνα παιδί τῆς Κρήτης νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλάς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Ὅτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μας, Κρῆτες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἐθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλλῃ ὅπωςδὴπότε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία.

Ὅταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, ὅλοι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

Γ. Α. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολεῖο
ὁ νοῦς μας δὲν προσέχει·
ἄλλοῦ πετᾷ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετᾷ
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾷ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποὺ εἴσαστε στρατιῶται.

Τί νά σᾶς ποῦμε ! Δέν μπορεῖ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νά γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι;

Καὶ νά μᾶς πάρουν στοῦ στρατοῦ
μέ τὸ μουστάκι μας στριφτό
καὶ νά μᾶς ποῦν : « Ἐλᾶτε !
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε ! ».

Ἄχ ! τώρα εἵμαστε παιδιά,
μέ μιὰν ἐλπίδα στήν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σάν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

Σάν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιᾶτες οἱ μικροὶ
μέσ' σέ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι' ἐμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅ,τι τραγούδαγαν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιά σας
πολὺ καλύτερά σας ! »

Κωστής Παλαμᾶς

113 **Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ**

Εύρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 1913.

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἡγωνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει εἰς αὐτήν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἱππικοῦ ἐβάδιζε με

βῆμα ἄργον εἰς ἓνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περίχωρα.

Ἦτο ὥραία πρωία τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν εἰς ἀξιοματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρिकास προφυλακάς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἓνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὁ ὁποῖος περιστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἐτῶν, τὸ ὁποῖον μὲ μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἓνα κλάδον, διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἓν παράθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοὶ, ἀφοῦ ὕψωσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἵππεῖς, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του. Ἦτο εὖμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιά ξανθὰ. Ἦτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδήλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ ; τὸ ἠρώτησεν ὁ ἀξιοματικὸς, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατὶ δὲν ἔφυγες μαζί μὲ τὴν οἰκογένειάν σου ;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμείνα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιοματικὸς.

— Ὅχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρας νὰ φανοῦν.

Ὁ ἀξιοματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καί, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. Ἄλλ' ἡ στέγη ἦτο

χαμηλή και τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακρὰν.
— Πρέπει ν' ἀναβῇ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ κατέβη. **A**

A ● Ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη, τῆς ὁποίας ἡ κορυφή ἐσείετο ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Ὁ ἀξιωματικός ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικός, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἠρώτησε τὸ παιδίον : **A**

— Ἐχεις καλὰ μάτια, μικρέ ;

— Ἐγώ ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἓνα μίλι μακριά !

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῇς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου ;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἔγώ ; Σὲ μισό λεπτό εἶμαι ἐπάνω.

O — Καὶ θὰ μπορέσης νὰ μοῦ εἰπῇς τί θὰ ἰδῇς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ; Ἄν φαίνωνται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βούλγαροι στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὅπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο. **O**

— Βέβαια μπορῶ !

— Τί ζητᾷς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ;

— Τί ζητῶ ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε ! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε !

Ἐπειτα προσέθεσεν :

Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ ! Ἀλλὰ γιὰ τοὺς δικoὺς μας !. . . Εἶμαι Ἕλληνας.

— Καλὰ ! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμή νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκοῦφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε όμως! . . . ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός, ὥς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

Ὁ μικρὸς ἔστρεψε καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ τὰ γαλανὰ του μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἀνέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ὥς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχή πρὸς τὰ ἐμπρὸς! ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός πρὸς τοὺς στρατιώτας. ●

● **Λ**εῖς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἐστηρίχθη εἰς χονδρὸν κλάδον. Ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἐπιπτον εἰς τὴν ξανθὴν κεφαλὴν του, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὥς χρυσῇ. Ὁ ἀξιωματικός μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω. **Α ν**

● **Κ**οίτα μπροστά σου μακριά, ἐφώναζεν ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἰδῇ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον. ●

— Τί βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

Ὁ μικρὸς ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ὡσὰν χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐφώναξε:

— Δυὸ καβαλλαρίους στὸ δρόμο, πού ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ' ἐδῶ;

— Ἀρκετά, ὥς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν;

— Ὁχι, ἐσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός μετὰ μικρὰν σιωπὴν. Κοίταξε δεξιά!

Τὸ παιδί ἐκοίταξε δεξιά. Ἐπειτα εἶπε:

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα, εἰς τὰ δένδρα, κάτι λαμποκοπᾷ, σὰν νὰ εἶναι λόγχες.

—'Ανθρώπους βλέπεις ;

—'Οχι. Θὰ εἶναι κρυμμένοι εἰς τὰ στάχυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁξὺ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὀπίσω ἀπὸ τὸ σπῖτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα. . . σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμή. . . Ἐκεῖ κάτω δεξιά, βλέπω. . .

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερα ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

— Θεέ μου ! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.

Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.

— Κατέβα ἀμέσως ! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός δυνατὰ καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρο μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε ! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά ;

— Ἀριστερά, ναι· ἀλλὰ κατέβα.

— Ἀριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῷ ἔσκυβε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πὼς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία. . .

Τρίτος σφυριγμὸς ἠκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρῶμα ! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στῆθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

Ὁ λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῷ ὁ ἀξιωματικός ἔκυψε καὶ ἤνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου. Ἡ σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερόν πνεύμονα.

— Ἀπέθανεν ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

— Ὁχι ζῇ, ἀπήντησεν ὁ λοχίας.

— Ἀ, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Θάρρος μικρέ μου !

Ἄλλ' ἐνῷ ἔλεγε « θάρρος » καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδῆλιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρῃ ἐμπρός. Εἶχεν ἀποθανεῖ.

Ὁ ἀξιωματικός χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν· ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λοχίας μέ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί ! ἐπανελάβε θλιβερά ὁ ἀξιωματικός. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί !

Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἤπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρόν. Τό κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκεπαστον.

Ὁ λοχίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκουῖνον, τὸ ραβδί, τὸ ὅποιον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

Ἐμείναν ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπῆλοί· ἔπειτα ὁ ἀξιωματικός ἐστράφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε :

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔστειλε μὲ τὸ χέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε :

— Ἐπὶ τῶν ἵππων !

Ἴππευσαν, καὶ τὸ τμῆμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμὰς. . .

▼ Πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, ὁλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶν τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἱππικοῦ, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὁποῖον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμα του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς. ▼

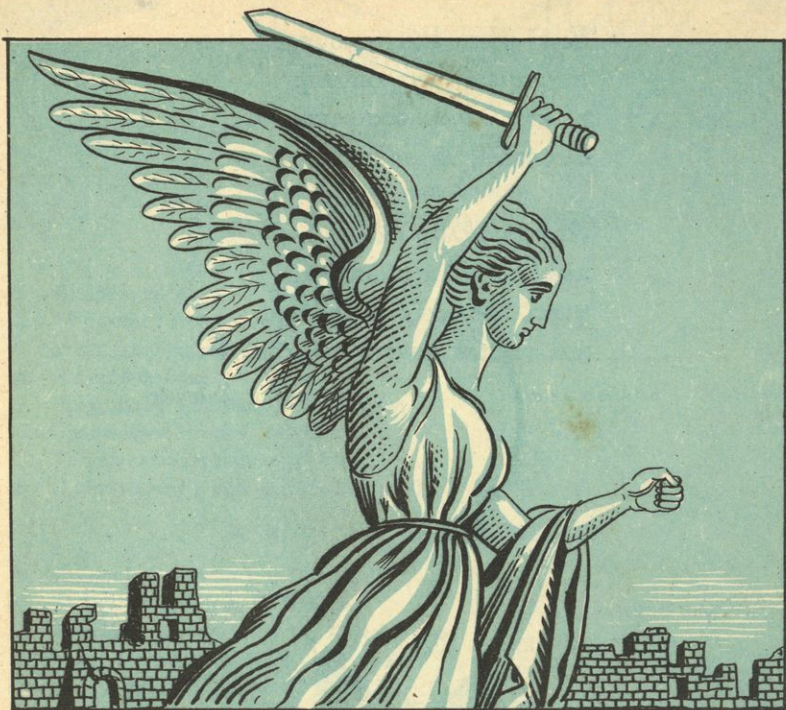
Ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. "Ὅταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτώμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυμνὰ ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὀλανθισμένην ὄχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζωνοὶ, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἐχαιρέτιζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρι !

Ἕνας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στῆθος του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνὰ πόδια, εἰς τὸ αἵματωμένον στῆθος, εἰς τὴν ξανθὴν του κεφαλὴν. Καὶ αὐτὸ ἔκοιμᾶτο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὥς νὰ ἡσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἀγαπητὴν του Μακεδονίαν. ●

Γ. Α. Μέγας (Διασκευὴ)

114. ΎΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

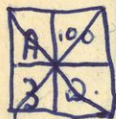
Ἐπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένα,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
 πικραμένη, ἐντροπαλή,
 κ' ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
 ἔλα πάλι, νὰ σοῦ πῇ.

Ἄργειε νάλθῃ ἐκείνη ἡ μέρα,
 καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
 γιατί τ' ἄσκιαζε ἡ φοβέρα,
 καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά. **Α**

« Ἄπαντα »

Διονύσιος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ

Ἐπιμελητῆς ἐκδόσεως ΓΕΩΡ. Δ. ΠΑΠΑΦΩΤΙΟΥ (ἀπ. Δ. Σ. ΟΕΔΒ 7941/4.1.63)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	Σελίς 9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικὸν)	12
3. Στοὺς ἐλαιῶνας καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἑλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	27

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
10. Τί θὰ εἶπῃ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἥρωικὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἕνα ἐλληνόπουλο, Τέλλου Ἀγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβαλντ	50
20. Ἕνα εὐεργετικὸ ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πεῦκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

ναρθαριως.

27. Στὰ κρύα καὶ στὰ χιόνια, Γ. Α. Μέγα 72
 28. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου 75

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου 76
 30. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ 79
 31. Παραδόσεις σχετικές με τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου 80
 32. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα 82

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου 83
 34. Τὸ ρίξιμό τοῦ карабиού, Α. Καρκαβίτσα 86
 35. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου 89
 36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα 90

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἕνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν 95
 38. Ελεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου 100
 39. Ἔργασία (ποίημα), Γ. Μαρκοῦ 101

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες στὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπάμαρκον 102
 41. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη 105
 42. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου 109
 43. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου 113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ

44. Ἦλθε πάλιν ἀνοιξίς (ποίημα), Α. Βλάχου 119

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἴσωπον 120
 46. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἴσωπον 121
 47. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα), Ι. Πολέμη 122
 48. Ἀετός καὶ ἀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἴσωπον 123
 49. Δύο ἐχθροί, κατὰ τὸν Αἴσωπον 125
 50. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος 125
 51. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος 126
 52. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται 126
 53. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων 127

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναίο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου "Αγρα	137

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο «καλῶς ὥριστες» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. Ἡ Ἀθηνᾶ στήν Ἀθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξή	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα), Α. Προβεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλιτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Πανσανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
77. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
78. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. Ὕμνος τῶν Προγόνων (ποίημα), Γ. Δροσίνη	183

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγούδι τοῦ ἡλίου (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

84. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	Σελίς 195
85. Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδης	196
86. Στ' ἁλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
87. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	199
88. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
89. Τὸ δάσος ἐξυπνᾷ, Θ. Μακροπούλου	202
90. Ἡ πρωία (ποίημα), Η. Τανταλίδης	204
91. Δροσιές (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκης	206
93. Φίλοστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδης	208
94. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
95. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
97. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Α. Ραγκαβῆ	219

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. Ζώης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
101. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
102. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. Τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
104. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
105. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
106. Αἶνος (ποίημα), Α. Βλάχου	245

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
108. Γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα, (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
109. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου, Κ. Ρωμαίου	248
110. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250
111. Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
112. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254
113. Ὁ μικρὸς Μακεδὼν, Γ. Α. Μέγα	256
114. Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στους έλαιώνες και στα νυκτέρια του χωριού	13
2. 'Η έλιά (ποίημα), Κ. Παλαμά	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα.	21
4. Τό γενναίο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα.	24
5. 'Ο νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνού	27
6. 'Η Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
7. Τό παράπονο του εϋζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. 'Ο ήρωικός ήμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Τής δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι και σκουλήκι, κατά 'Εβαλντ	50
11. 'Η βελανιδιά διηγείται την Ιστορία της, Α. Κουρτίδη	62
12. 'Ο πεύκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμώνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
14. Τό χιόνι	70
15. Στα κρύα και στα χιόνια, Γ. Α. Μέγα.	72
16. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75
17. Τό εύλογημένο καράβι, (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. 'Η δικαιοσύνη τής θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90
19. 'Ενας μικρός βιοπαλαιστής, κατά τὸ Γαλλικόν	95
20. 'Ελεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου.	100
21. 'Εργασία (ποίημα), Γ. Μαρκορά	101
22. Οί Σπαρτιάτισσες την ώρα του κινδύνου, κατά Χ. Παπαμάρκον	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη.	105
24. Στή θάλασσα τής Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου.	113
25. 'Αετός, κορώνη και βοσκός, κατά τὸν Αἰώωπον	120
26. 'Ο λύχνος, κατά τὸν Αἰώωπον	121
27. 'Ο φαντασμένος καπνός (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
28. 'Αετός και ἀλώπηξ, κατά τὸν Αἰώωπον	123
29. Δύο ἐχθροί, κατά τὸν Αἰώωπον	125
30. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη.	129
31. Πάσχα στο χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη.	133
32. Τό ναυτόπουλο, Α. Κουρτίδη.	138
33. Τό μόνο « καλῶς ὤρισες » (ποίημα), Ι. Πολέμη	142
34. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ 'Αθήναι, κατά Α. Κουρτίδην.	143
35. 'Η 'Αθηνα στην 'Αθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμά	146
36. Τό μελίσσι, κατά Α. Κουρτίδην	184
37. Τό τραγούδι του ήλιου (ποίημα), Χ. Παπαντωνίου	186
38. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

	Σελίς
39: Τὸ χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191
40: Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	195
41: Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδη	196
42: Στ' ἄλωνα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
43: Οἱ κορυθαλλοὶ	212
44: Ὁ κορυθαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυνοῦ	214
45: Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
46: Τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
47: Ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
48: Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
49: Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
50: Ὕμνος εἰς τὴν Ἑλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
4. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παράδοσις σχετικὴς μὲ τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογή), Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82
7. Ἐλαφος καὶ ἀμπελος	125
8. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος	126
9. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
12. Γενναῖο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου Ἀγρα	137
13. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
15. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γιὰ τὴ γλυκεῖα Πατρίδα (ποίημα), Γ. Βιζυνοῦ	247
17. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγοῦδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Ξ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
5. Τὸ ρίζιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἀνοιξίς (ποίημα), Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξή	152

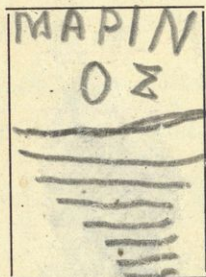
8. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
10. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μεῶν	161
11. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μεῶν	163
12. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
13. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μεῶν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
16. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
17. Ἡ τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μεῶν	175
19. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μεῶν	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
21. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	189
23. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
24. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
2. Ἐνα Ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49
4. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῆφο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφὴ, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἐξυπνᾷ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Ἡ πρωία (ποίημα), Ἡ. Τανταλίδη	204
11. Δροσιᾶς (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ἰ. Κονδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία Πελαργοῦ, Ἀ. Κουρτίδη	208
14. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Ἀ. Ραγκαβῆ	219
17. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. Ἑσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἶνος (ποίημα), Ἀ. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο-Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 καὶ 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφημ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Δ', 1963 (V) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 260.000 — Σύμβασις 1121/16-1-63

Ἐκτύπωσης-βιβλιοδεσίας-Κοινοπραξία Β. ΛΑΜΠΡΙΝΑΚΟΣ-ΠΕΤΡΟΣ Γ' ΑΡΜΠΗΣ

271

8500
625

131

1603

